

Dahrskopju un Bisdhkopju
Kalendars

1918. gadam.

Sastādījis D. Bruhļis.

R. Bauģischa apgādāts un drukāts, Rīgas, 1917.

Manâ apgahdibâ isnahfuschas schahdas grahmatas:

Behruu atpuhtas brihscheem.

1. Swejueeks un switina. Puschfina. Ur bildem. Mlojeescha tulk. Maffa 10 kap.
 2. Hofeedsueeks. Isabellas Kaiser. Melnâ Mltschna tulk. Otrs isdewums. Maffa 7 kap.
 3. Klufajâ nakti. Kaf. Glinsta. Melnâ Mltschna tulk. Otrs isdewums. Maffa 5 kap.
 4. Anhlis un wehrsis un kur laime meklejama. Benito Perez-Haldosa. Austrumu apokrijs. Melnâ Mltschna tulk. Maffa 7 kap.
 5. Swehtku wakarâ un Tai laikâ. A. Hedenstjerna. Melnâ Mltschna tulk. Maffa 7 kap.
 6. Uguntina. Is Norwegu dsihwes. Melnâ Mltschna tulk. Maffa 4 kap.
 7. Behrna tijiba. Maffa 1 kap.
 8. Atrasts. Tulk. H. M. Maffa 5 kap.
- Dferdait tam Ruugam jaunū dserfmu. Ur gihmetnem K. Beldawa. Maffa 50, 75 un 100 kap.
- Katwijas kalnos un lejās. Mlojeescha dsej. Maffa 30 f.
- Mledus grahmatina. Otrs papildinats isdewums. D. Bruhfscha. Maffa 25 kap.
- Waj modernais zilweks war tijet bibelei. Pehz sludinataja H. Grossmana — Ed. Kaiminsch. Maffa 6 f.
- Pirmee soli, bilshaina ahbeje mahjas behrneem. J. Gobas Mlojeescha. I. d. maffa 40 f. II. d. — 50 f.
- Atmakfajas. Diwu tirgonu faruna. E. Modersona. Maffa 10 kap.
- Saules semē. Stahsts jauneem un wezeem K. Roy. Tulk. E. B. Maffa 40 kap.
- Pasuduschee dehli. No K. Roy, tulk. M. S. Maffa 25 kap.
- Arnska swehtiba, mahzitaja E. Modersona, tulk. B. D. Maffa 15 kap.

B
63

150-504

B

Dahrskopju un Biskopju

Kalendars

1918. gadam.

Sastahdijis D. Bruhščis.

Limbaščis, 1917. g.

==== K. Pauzifča apgahdats un drukats. ====

(7) (3) ✓

L. V. B.

a. In. 328.844

+

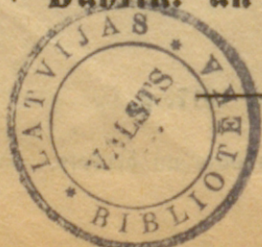
Ģepastitnājums.

U—uh! Otrais gads!
Un kalendars tas pats!
Par ipihiti viņiem kara laikiem
Un reakcijas gājīšu tvaikiem
Mehs nākam tēvi, tauta, šveizinat
Un tēvim druzīn, druzīn galdu klāt!

Gan nedošim tēv vēzās „riftes” —
Daudz dzejū, mihlus stahstinus —
Un nebūs daudz — gan daščadiba —
Kariš ļāvaiz viņus rehtinus.
Bet luhgtees daudz mums neleezi,
Jo badā tu viņ nemirši.

Un labu deenu teef ļuhstits vēfels bars,
Lihdī: **Dabrlk. un Bīschk. Kalendars.**

P. Lauberts.

Janvaris, jauna gada mehnesis; 31 deena.

Rebet. d.	Bezais kalendars.	Jaunais kalendars.	S a u l e		Deena gara št. m.	Mehn. lez ut noet p. m.
			lez p. min.	noet p. min.		
Jauna gada deena. Lut. 2, 21. Jezus apgraisichana.						
P.	1 Jauna g. d.	14 Roberts	8 56	4 11	7 15	R. w.
D.	2 Abels	15 Feliks	55	13	18 7	20
T.	3 Meerwaldis	16 Lidija	54	15	21 8	45
B.	4 Spodra	17 Tenis	53	17	24 9	58
P.	5 Simeans	18 Antons	52	19	27 11	20
S.	6 Svaigsn. d.	19 Keistuts	51	21	30	R. r.
1. swetd. pehz Svaigšnes d. Lut. 2, 41—52. Jezus 12 gadus wezs.						
S.	7 Kofa D	20 L. sw. pž. Sw. d.	49	23	34 1	40
P.	8 Valzers	21 Agnese	48	25	37 2	56
D.	9 Kaspars	22 Austris	46	27	41 4	10
T.	10 Tatjana	23 Greeta	45	29	44 5	30
B.	11 Franzista	24 Krijschš	43	31	48 6	42
P.	12 Reinholds	25 Tamara	41	33	52 7	53
S.	13 Ringolds	26 Anzis	40	36	8 56	L. w.
2. iw pehz Svaigšnes deenas. Jahna 2, 1—11. Par kasham Kshnā.						
S.	14 Roberts ☉	27 9. sw. pr. Keeld.	38	38	00 5	10
P.	15 Feliks	28 Karlis	36	40	4 6	30
D.	16 Lidija	29 Samuels	34	42	8 7	48
T.	17 Tenis	30 Maija	32	44	12 8	56
B.	18 Antons	31 Tifla	30	46	16 10	08
P.	19 Keistuts	1 Februaris	28	48	20 11	18
S.	20 Dlgerts	2 Swetschu d.	26	50	24	L. r. <i>batda</i>
3. iw. pehz Svaigšnes deenas. Mat. 8, 1—13. Jezus dšeedina spitaligo.						
S.	21 Agnese ☾	3 8. sw. pr. Keeld.	24	53	29 1	20
P.	22 Austris	4 Beronifa	22	56	34 2	32
D.	23 Greeta	5 Agate	20	5 58	38 3	45
T.	24 Krijschš	6 Dahrta	18	1	43 4	48
B.	25 Pawila atg.	7 Richards	16	3	47 5	52
P.	26 Anzis	8 Aldona	14	5	51 6	58
S.	27 Ilse	9 Droša	12	7 9	55 8	05
4. sw. pehz Svaigšnes deenas. Mat. 8, 23—27. Jezus apšauz wehtru.						
S.	28 Karlis	10 7. sw. pr. Keeld.	10	10	9 0	R. w.
P.	29 Samuels ☉	11 Laima	8	13	4 5	15
D.	30 Maija	12 B a s t l a w s	5	14	9 6	22
T.	31 Tifla	13 B e l n u d.	3	17	14 7	38

Februariš, ūvetschu mehnešis; 28 deenas.

Nebel. d.	Bezais kalendars.	Jaunais kalendars.	S a u l e		Deena gara ft. m.	Mehn. lēg un noet p. m.
			lēg p. min.	noet p. min.		
3.	1 Brigita	14 Balts	8 0	5 20	9 20	N. v.
4.	2 Svetschu d.	15 Dlafš	7 57	22	25	9 54
5.	3 Ida	16 Julija	55	25	30	11 10

5. ūv. pehž Svaigšnes d. Mat. 13, 24—30. Par nesahlem kveešhoš.

6.	4 Veronika	17 6. ūv. pr. Leeld.	53	27	34	N. v.
7.	5 Agate	18 Kora	50	29	39	1 35
8.	6 Dahrta	19 Dsmitb. atz. kr.	48	31	43	2 46
9.	7 Richards	20 Kuhdf. d. (S. 3.)	45	34	49	3 54
10.	8 Aldona	21 Eleonora	43	36	53	4 58
11.	9 Droša	22 Petera fr. d.	40	38	58	6 12
12.	10 Pauline	23 Haraldš	38	40	10 2	7 24

6. ūv. pehž Svaigšnes d. Mat. 17, 1—9. Jezus apšaidroššana.

13.	11 Laima	24 5. ūv. pr. Leeld.	35	43	8	
14.	12 Karlina	25 Alma	33	45	12	L. v.
15.	13 Melita	26 Eweline	30	47	17	6 10
16.	14 Valentins	27 Škaidrite	28	49	21	7 12
17.	15 Dlofs	28 Jufts	25	52	27	8 20
18.	16 Julija	1 Marts	22	54	32	9 36
19.	17 Konstanze	2 Lavije	20	56	36	10 54

9. ūv. pr. Leeld. Mat. 20, 1—16. Par strahdneekem wiņna kalmā.

20.	18 Kora	3. 4. ūv. pr. Leeld.	17	58	41	11 58
21.	19 S u j a n a,	4 Alise	15	6 0	45	L. r.
22.	20 Witautš	5 Auštra	12	3	51	1 54
23.	21 Eleonora	6 Gotfriedš	9	5	56	3 10
24.	22 Petera fr. d.	7 Ella	7	7 11	0 4	05
25.	23 Haraldš	8 Dagmara	4	9	5 4	58
26.	24 Matis	9 Ewaldš	1	11	10 5	20

8. ūv. pr. leeld. Luf. 8, 4—15. Par sehjeju un dašhabu semi.

27.	25 Alma	10 3. ūv. pr. Leeld.	6 59	13	14	6 15
28.	26 Eweline	11 Konstantins	56	15	18	N. v.
29.	27 Škaidrite	12 Georgš	54	17	23	6 30
30.	28 Jufts	13 Ernestš	52	19	27	7 45

Marts, pavalāra mehnešis; 31 deena.

Mēn. d.	Bezais kalendars.	Jaunais kalendars.	S a u l e		Deena gara ft. m.	Mēn. lēg un noet p. m.
			lēg p. min.	noet p. m.		
1.	1 Jlgvars	14 Matilde	6 49	6 21	11 32	N. w.
2.	2 P a w i j e	15 Ulrika	47	22	35	9 50
3.	3 Kunigunde	16 Ruhda	45	24	39	10 58

7. sw pr. leelb. Luf. 18, 31—43. Jēsus sludina favu zeeschani.

4.	4 A l i s e	17 2. sw. pr. Leeld.	43	26	43	11 56	<i>Kroche</i>
5.	5 Austra	18 Ilona	41	28	47	N. r.	
6.	6 B a s t l a w s	19 Jaseps	38	31	53	1 40	
7.	7 P e l n u d. D	20 Made	35	33	58	2 35	
8.	8 Dagmara	21 Benedikts	32	35	12 3	3 10	
9.	9 Ewalds	22 Wafilis	29	37	8	3 55	
10.	10 Schenija	23 Mirsja	26	39	13	4 28	

6. sw pr. leelb. Mat. 4, 1—11 Jēsus teef no welna šahrdinats.

11.	11 Konstantins	24 Puhpolu sw.	23	41	18	5 12	
12.	12 Gregors	25 Marijas psl. d.	21	43	22	5 58	
13.	13 Ernestis	26 Manuela	18	45	27	L. w.	
14.	14 L u h d s. d.	27 Gustavs	15	47	32	7 10	
15.	15 Ulrika	28 Salā Beturtd.	12	49	37	8 16	
16.	16 Ruda	29 Leelā Peektd.	10	52	42	9 24	<i>bard</i>
17.	17 Gertrude	30 Kerija	7	54	47	10 38	

5. sw. pr. leelb. Mat. 15, 21—28. Par kanaaneeschu ņewu.

18.	18 I l o n a	31 1. Leeldeena	4	56	52	11 46	<i>māggy</i>
19.	19 Jaseps	1 2. Leeld. Apr.	2	58	56	L. r.	<i>Kroche</i>
20.	20 Made	2 Brenzis	5 59	7 0	13 1	1 56	
21.	21 Benedikts	3 Ferdinands	56	2	6	2 30	
22.	22 Wafilis	4 Herta	53	5	12	2 58	
23.	23 Mirsja	5 Mirjama	51	7	16	3 25	
24.	24 Kasimirs	6 Wihlipsis	48	9	21	3 45	

4. sw. pr. leelb. Luf. 11, 14—28. Jēsus iņdsen welnu.

25.	25 M a r. p a s t. d.	7 Leeldeenas atf.	43	11	26	4 10	
26.	26 Imanuels	8 Edgars	45	13	30	4 50	
27.	27 Gustavs	9 Valerija	40	15	35	5 35	
28.	28 Eišhenija	10 Gastons	37	17	40	N. w.	
29.	29 Filipine	11 Hermanis	35	19	44	7 40	<i>fos</i>
30.	30 Kerija	12 Julijs	32	21	49	8 20	
31.	31 Detlavs	13 Justins	29	23	54	9 32	

Aprīlis, jūli mehnešis; 30 deenas.

Nebef. d.	Vežais kalendars.	Jaunais kalendars.	S a u l e		Deena gara st. m.	Mehn. lēg un noet p. m.
			lēg p. min.	noet p. min.		
3. sw. pr. leeld. Jahņa 6, 1—15. Jēsus paehdina 5000 wihrus.						
S.	1 Teodora	14 2. sw. pž. leeld.	5	26	7 25	13 59 N. w.
P.	2 Brenzis	15 Adolfine		23	28 14	5 10 50
D.	3 Ferdinants	16 Mintauts		21	30	9 11 17
L.	4 Herta	17 Rudolfs		17	32	15 N. r.
P.	5 Mirjama	18 Valerians		15	34	19 1 45
P.	6 Bihlips	19 Fannija		12	36	24 2 30
S.	7 Arons	20 Lihse		9	39	30 2 56
2. sw. pr. leeld. Jahņa 8, 46—59. Jēsus no Juhdeem wafats.						
S.	8 Edgars	21 3. sw. pž. leeld.		7	41	34 3 35
P.	9 Walerija	22 Arends		5	43	38 4 42
D.	10 Gastons	23 Juris		2	45	43 5 24
L.	12 Hermanis	24 Wiswaldis	4	0	48	48 L. w.
P.	11 Julijs	25 Ew. Marfus		57	50	53 8 10
P.	13 Justins	26 Alina		55	52	57 8 51
S.	14 Kanija	27 Klementine		52	54 15	2 9 38
Ruhpošu šwehtdeena. Mat. 21, 1—9. Jēsus eejahj Jerusaleme.						
S.	15 Pūpoku sw.	28 4. f. p. leel.		50	56	6 10 46
P.	16 Mintauts	29 Raimunds		47	58	11 11 51
D.	17 Rudolfs	30 Lillija	14. febr. neb.	44	8 0	16 L. r.
L.	18 Valerians	1 1. majs		42	2	20 0 54
P.	19 Sak. zeturd.	2 Sigismunds		40	5	25 2 36
P.	20 L. peektd.	3 Rina		38	7	29 2 15
S.	21 Elmars	4 Florentine		36	9	33 3 40
Seelbeenas šwehti. Mark. 16, 1—8. Jēsus zetas no mironeem.						
S.	22 1. leeld. E	5 5. f. p. leeld.	13. febr. neb.	33	11	38 3 55
P.	23 2. leelddeena	6 Didritis		31	13	42 4 10
D.	24 Wiswaldis	7 Zette		28	15	47 4 30
L.	25 Ew. Marfus	8 Stanišlavs		26	17	51
P.	26 Alina	9 D. brank. d.		24	19	55 N. w.
P.	27 Klementine	10 Warenite		22	21	59 8 40
S.	28 Tereše	11 Auzma		20	23 16	3 9 10
Seelbeenas atšwehte. Jahņa 20, 19—31. Jēsus parahd. jaw. mahzet.						
S.	29 Raimunds	12 6. sw. pž. leeld.		18	25	7 9 35
P.	30 Lillija	31 Irene		16	27	11 10 05

Nedēl. d.	Vežais kalendars.	Jaumais kalendars.	G a n l e		Deena gara ft. m.	Mehn. lēg un noēt p. m.	
			lēg p. min.	noēt p. min.			
D.	1 Seedonis	14 Kriščjanis	12. febr. neb.	4 14	8 29	16 15	R. w.
P.	2 Sigismunds	15 Sofija		12	31	19	11 40
B.	3 Krusta atr.	16 Edvins		10	33	23	R. r.
P.	4 Florentine	17 Herberts		8	35	27	1 10
C.	5 Gederts	18 Eriks		6	37	31	1 45

2. sveht. pehž Leeld. Ew. Jahņ. 10, 11—16. Jēsus taš labais Gans.

C.	6 Didrikis	19 1. Waf. fw.	11. febr. neb.	4	39	35	2 20
P.	7 Jete	20 2. Waf. fw.		2	41	39	2 50
D.	8 Stanišlavs	21 Ernestine		0	43	43	3 25
P.	9 Sw. Nikolajs	22 Emilija		3 59	44	45	3 55
B.	10 Warenite	23 Leontine		57	46	49	
P.	11 Aujma	24 Estere	55	48	53	L. w.	
C.	12 Valija	25 Urbans	54	50	56	9 10	

3 sw. pehž Leeld. Ew. Jahņ. 16, 16—22. Jēsus šola lihgmibu pehž behdam.

C.	13 Irene	26 Trišsw. fw.	10. febr. neb.	52	51	59	9 30
P.	14 Kriščjahnis	27 Ludolfs		50	53 17	3	10 05
D.	15 Sofija	28 Witums		49	54	5	10 45
P.	16 Edvins	29 Makšis		47	56	9	11 11
B.	17 Herberts	30 Smanta		46	58	12	11 35
P.	18 Eriks	31 Alida	45	59	14	l. r.	
C.	19 Mihišips	1 Juijs	44	9 1	17	0 46	

4 sw. p. Leeld. Ew. Jahņa 16, 23—30. Jēsus šud., ka noes pee tā Tehwa.

C.	20 Sibila	21. f. p. trišsw.	9. febr. neb.	43	2	19	1 20
P.	21 Ernestine	3 Grašmus		42	4	22	1 55
D.	22 Emilija	4 Friderita		41	5	24	2 13
P.	23 Leontine	5 Bonifazijs		40	6	26	2 38
B.	24 Estere	6 Adalberts		38	8	30	3 20
P.	25 Urbans	7 Lufrezija	37	9	32	n. w.	
C.	26 Eduards	8 Fridolins	36	10	34	9 30	

5. sw. pehž. Leeld. Ew. Jahņ. 16, 23—30. Jēsus mahža Deem luhgt.

C.	27 Ludolfs	92. f. p. trišsw.	8. febr. n.	36	11	35	10 05
P.	28 Witums	10 Wಿದemuts		35	12	37	10 30
D.	29 Makšis	11 Sigrīds		35	13	38	10 56
P.	30 Mihgants	12 Nora (G. 3.)		34	14	40	11 22
B.	31 Jēsus deb. b.	13 Lobijs		34	15	41	11 58

Junijs, vasaras mehnešis; 30 deenas.

Nedēl. d.	Vežais kalendars.	Jaunais kalendars.	S a u l e		Deena gara st. m.	Mehn. lēg un noēt p. m.
			lēz p. min.	noēt p. min.		
P.	1 Birute	14 Jofefine	3 33	9 17	17 44	n. r.
S.	2 Emma	15 Vihtuš	33	18	45	1 10

6. švehtb. pehž Leelh. Jahņ. 15, 26—16, 4. Jēsus apšola Svehto Garu.

S.	3 Erasmus	163 f. p. trihsw.	32	18	46	1 38
P.	4 Fridrika	17 Arturs	32	19	47	1 51
D.	5 Bonifazijs	18 Alberts	31	19	48	2 16
T.	6 Adalberts	19 Viktors	32	20	48	2 36
J.	7 Lutrezija	20 Rajma	32	20	48	2 57
P.	8 Fridolins	21 Emils	32	21	49	3 15
S.	9 Valeska	22 Ludmila	32	21	49	l. w.

Wasaras švehtfi. Jahņ. 14, 23—31. Jēsus atšūhta Svehto Garu.

S.	10 1 Waf. fw.	234 f. p. trihsw.	32	21	49	9 35
P.	11 2 Waf. fw.	24 Jahnis kr.	33	21	48	9 55
D.	12 Kora	25 Milda	33	21	48	10 18
T.	13 Tobijs	26 Raiga	33	21	48	10 32
J.	14 Jofefine	27 Sihlas 7 g.	34	21	47	10 44
P.	15 Vihtuš	28 Leons	35	21	46	11 20
S.	16 Justina	29 Peters, Paw.	35	20	45	11 55

Trihšvehtības šv. Ēv. Jahņa 3, 1—15. Jēsus šarunajās ar Akademu.

S.	17 Arturs	305 f. p. trihsw.	36	20	44	l. r.
P.	18 Alberts	1 Julijs	37	19	42	1 10
D.	19 Viktors	2 Mar. peem.	38	18	40	1 50
T.	20 Rajma	3 Kornelijs	38	17	39	2 16
J.	21 Emils	4 Ulrichs	39	16	37	2 38
P.	22 Ludmila	5 Andšhš	40	15	35	2 56
S.	23 Malwina	6 Mirta	41	14	33	3 20

1. šv. p. Waf. fw. atšv. Lut. 16, 19—31. Par b. wihru un n. Vasaru.

S.	24 Jahnis Kr.	76 f. p. trihsw.	43	14	31	n. w.
P.	25 Milda	8 Harijs	44	13	29	9 38
D.	26 Jeremijs	9 Lušnelda	46	12	26	9 55
T.	27 7 guletaji	10 7 braku d.	47	11	24	10 12
J.	28 Leons	11 Leonore	48	10	22	10 41
P.	29 Peters, Paw.	12 Indrikis	50	9	19	10 58
S.	30 Tahliwaldis	13 Margreeta	51	8	17	11 30

Julijs, ņeena mehņeſis; 31 deena.

Nedēl. d.	Vežais kalendars.	Jaunais kalendars.	S a u l e		Deena gara st. m.	Mehņ. lēg un noēt p. m.	
			lez p. min.	noēt p. min.			
2. ņw. p. Baſar. ņw. Luč. 14, 16--24. Par Ieelām watarinām.							
S.	1 Geobalds	147 f.p.trihsw.	3. feļģ. neb.	3 52	9 7	17 15	n. r.
P.	2 Mar. veem.	15 Apust. d.		54	5	11	0 08
D.	3 Kornelijs	16 Hermine		56	4	8	0 30
L.	4 Uldriķis	17 Alekſis		57	2	5	1 15
Z.	5 Andſchuš	18 Rože		59	1	2	1 40
P.	6 Mirta	19 Kamila		4 0	8 59	16 59	2 10
S.	7 Aline	20 Elias		2	58	56	2 45
3. ņw. peļģ Baſar. ņw. Luč. 15, 1—10. Par poſubušo awi.							
S.	8 Sarijs	218 f.p.trihsw.	2. feļģ. neb.	4	57	53	2 56
P.	9 Luņnelda	22 Marija		6	55	49	l. w.
D.	10 7 brahlu d.	23 Adelheide		7	53	46	9 10
L.	11 Leonore	24 Kristine		9	51	42	9 48
Z.	12 Indriķis	25 Je k a b s		11	50	39	10 15
P.	13 Margreeta	26 Anna		13	48	35	10 30
S.	14 Dſkars	27 Marta		15	46	31	10 58
4. ņw. peļģ Woſar. ņw. Luč. 6, 36—42. Jeſus maļģa par ņehļastibu.							
S.	15 Apust. d.	289 f.p.trihsw.	1. feļģ. neb.	16	44	28	11 29
P.	16 Hermine	29 Edmunds		18	42	24	l. r.
D.	17 Alekſis	30 Roſalija		20	40	20	0 15
L.	18 Rože	31 Angelika		22	38	16	0 55
Z.	19 Kamils	1 Auguſts		24	36	12	1 20
P.	20 Elias	2 Normunds		26	34	8	1 52
S.	21 Daniēls	3 Auguſts		28	32	4	2 48
5. ņw. peļģ Baſ. w. atņw. Luč. 5, 1—11. Par Petera bagato Iomu.							
S.	22 Marija M.	4 10 f.p.trihsw.f.	1. feļģ. neb.	30	29	15 59	3 24
P.	23 Adelheide	5 Diwalds		32	27	55	n. w.
D.	24 Kristine	6 Jeſus ap ņ.		34	25	51	8 40
L.	25 Je k a b s	7 Alfreds		36	23	47	1 01
Z.	26 Anna	8 Mudite		38	21	43	9 04
P.	27 Marta	9 Raħra		40	18	38	10 05
S.	28 Bezilija	10 Labrenģis		42	16	34	10 30
6. ņw. peļģ Baſ. ņw. atņw. Mat. 5, 20—26. Par wariſeju leſkulibu.							
S.	29 Edmunds	11 11 f.p.trihsw.f.	1. feļģ. neb.	44	14	30	10 48
P.	30 Roſalija	12 Ļlara		46	11	25	11 29
D.	31 Angelika	13 Elwira		48	9	21	11 56

Augusts, labības mēnešis; 31 diena.

Nedel. d.	Vežais kalendars.	Jaunais kalendars.	Saule		Deena gara ft. m.	Mējn. leģ un noēt p. m.
			leģ p. min.	noēt p. min.		
F.	1 Pet. šlehg. d.	14 Selma	4 50	8 6 15 16	n. r.	
P.	2 Kormunds	15 Mar. ujn. d.	52	4	12 9 54	
P.	3 Augusts	16 Melanija	54	2	8 1 30	
S.	4 Romans	17 Adele	56	7 59	3 2 16	
7. šw. peļņ Waf. šw. atšw. Mark. 8, 1--9. Jēsus paehdina 4000 žilw.						
S.	5 Oswalds	18 12 f. p. trihsw. f.	58	56 14 58	2 55	
P.	6 Jēsus apf.	19 Manfreds	5 0	54	54 3 50	
D.	7 Alfreds	20 Bernhards	3	52	49 l. w.	
T.	8 Mudite	21 Walters	5	49	44 8 20	
P.	9 Mahra	22 Madina	7	46	39 8 53	
P.	10 Labrenzis	23 Benjaminš	9	44	35 9 14	
S.	11 Olga	24 Behrtulis	11	42	31 9 58	
8. šw. peļņ Waf. šw. atšw. Mat. 7, 15--23. Par wiltigeem praw.						
S.	12 Alara	25 13 f. p. trihsw. f.	13	39	26 10 35	
P.	13 Ewira	26 Natalija	15	36	21 11 20	
D.	14 Selma	27 Waldmeers	17	34	17 l. r.	
T.	15 Mar. ujn. d.	28 Auguste	19	31	12 0 30	
P.	16 Melanija	29 Janna nof. d.	21	29	8 1 10	
P.	17 Adele	30 Aleksandrs Ne.	23	27	4 1 56	
S.	18 Leene	31 Wilma	25	24 13 59	2 40	
9. šw. peļņ Waf. šw. atšw. Luf. 16, 1--9. Par netaiņno nama tur.						
S.	19 Manfreds	1 14 f. p. trihsw. f.	27	21	54 3 18	
P.	20 Bernhards	2 Elise	29	18	49 4 05	
D.	21 Walters	3 Berta	31	15	44 n. w.	
T.	22 Madina	4 Mlahws	33	13	40 7 45	
P.	23 Benjaminš	5 Peršijs	35	10	35 8 30	
P.	24 Behrtulis	6 Magnus	37	7	30 9 10	
S.	25 Ludwikis	7 Regina	40	5	25 9 50	
10. šw. p. Waf. šw. atšw. Luf. 19, 41--48. Kristus apraud Jerusalemi						
S.	26 Natalija	8 15 f. p. trihsw. f.	42	2	20 10 25	
P.	27 Waldmeers	9 Bruno	44	0	16 10 56	
D.	28 Auguste	10 Albertine	46	6 57	11 11 40	
T.	29 Janna nof.	11 Gerhards	48	54	6 n. r.	
P.	30 Alef. Ne.	12 Erna	50	51	1 0 58	
P.	31 Wilma	13 Amatus	52	48 12 56	1 20	

Septembris, rudens mehnefīs; 30 deenas.

Rebel. d.	Bezais kalendars.		Saule		Deena gara ft. m.		Mehn. leģ un noect p. m.	
			leģ p. min.	noect p. min.				
1	Egidijs	14 Krusta paz.	5 54	6 45	12 51	n. r.		
11. fw. p. Waf. fw. atfw. Lut. 18, 9—14. Par wariseju un muitinectu.								
2	Elisa	15 16 f. p. trihsw. f.	56	43	47	3 10		
3	Berta	16 Jakobine	58	40	42	3 56		
4	Dfintars	17 Lamberts	6 0	37	37	4 40		
5	Perfijs	18 Leejma	2	35	33	l. w.		
6	Magnus	19 Berners	4	32	28	7 00		
7	Regina ☉	20 Marianna G. z.	6	29	23	7 56		
8	Mar. dfin.	21 Pr. m. Mateus	8	26	18	8 50		
12. fw. pehz Waf. fw. atfw. Mart. 7, 31—37. Par kurlmehmo zilwetu.								
9	Bruno	22 17 f. p. trihsw. f.	11	23	12	6 42		
10	Albertine	23 Tefla	12	21	9	10 38		
11	Gerhards	24 Jahn a eedj.	14	18	4	11 40		
12	Erna	25 Smuidra	16	15	11 59	l. r.		
13	Amatus	26 Jahn a mahz.	18	13	55	1 29		
14	Krusta p. ☽	27 Adolfs	20	10	50	2 10		
15	Arwids	28 Wenzeslawš	22	7	45	2 50		
13. fw. pehz Waf. fw. atfw. Lut. 10, 23—37. Par ūchēlšird. jamareeti								
16	Jakobine	29 18 f. p. trihsw. f.	25	5	40	3 46		
17	Lamberts	30 Hironims	27	2	35	4 30		
18	Leejma	1 Oktobris	29	5 59	30	5 10		
19	Berners G. z.	2 Reinhardš	31	56	25	n. w.		
20	Marianna	3 Elsa	33	54	21	6 30		
21	Pr. m. Mat.	4 Franzis	35	51	16	6 55		
22	Maurizijs ☉	5 Amalija	37	48	11	7 40		
14. fw. pehz Waf. fw. atfw. Lut. 17, 11—19. Par 10 ūpitaligeem wihreem								
23	Tefla	6 19 f. p. trihsw. f.	39	46	7	8 35		
24	Jahn. eedj.	7 Baldis	41	43	2	9 20		
25	Smuidra	8 Anita	43	40	10 57	10 25		
26	Jana m.	9 Fridebertš	45	37	52	11 30		
27	Adolfs	10 Arwids	48	35	47	n. r.		
28	Wenzeslawš	11 Burfards	50	32	42	1 05		
29	Mikēls ☽	12 Balfrids	52	29	37	2 16		
15. fw. p. Waf. fw. atfw. Mat. 6, 24—34. Par lectu ūhduhanoš.								
30	Hironims	13 20 f. p. trihsw. f.	54	27	33	3 25		

Oktobris, leetus mehnešis; 31 deena.

Nedēl. d.	Bezais kalendars.	Jaunais kalendars.	S a u l e		Deena gara št. m.	Mehn. lez un noet p. m.
			p. min.	p. min.		
P.	1 Mar. apff.	14 Wilhelmine	6 56	5 24	10 28	n. r.
D.	2 Reinharde	15 Hedwiga	58	22	24	4 20
L.	3 Elja	16 Galus	7 0	19	19	5 40
Z.	4 Franzis	17 Hedda	3	17	14	6 36
P.	5 Amalija	18 Pr. m. Lufas	5	14	9	l. w.
E.	6 Monika ☉	19 Ješija	7	11	4	5 40
16. fw. p. Waš. fw. atfw. Luč. 7, 11—17. Par atraitneš dehlu Rainā.						
E.	7 Waldis	20 21 f. p. trihsw. f.	9	9	0	6 52
P.	8 Anita	21 Urjula	11	6	9 55	7 56
D.	9 Frideberts	22 Kordula	14	4	50	9 20
L.	10 Arvids	23 Sewerins	16	1	45	10 38
Z.	11 Burfards	24 Ortenšija	18	4 59	41	11 42
P.	12 Walfrids	25 Adelheide	20	56	36	l. r.
E.	13 Irma	26 Amanda	22	54	32	1 12
17. fw. p. Waš. fw. atfw. Luč. 14, 1—11. Ješus bšeed. ņhdensšehrdš.						
E.	14 Minna ☾	27 22 f. p. trihsw. f.	25	52	27	2 40
P.	15 Ēda	28 Simans, Jud.	27	49	22	3 58
D.	16 Galus	29 Laimons	29	47	18	5 20
L.	17 Hedda	30 Walida	31	44	13	6 35
Z.	18 Ēj. atj. fw.	31 Ējibas atj. fw.	34	42	8	7 20
P.	19 Ješija	1 Nowembris	36	40	4	n. w.
E.	20 Leonids	2 Anlihe	38	37	8 59	4 40
18. fw. p. Waš. fw. atfw. Mat. 22, 34—46. Par haušlību un ew.						
E.	21 Urjula	3 23 f. p. trihsw. f.	40	35	55	5 35
P.	22 Kordula ☉	4 Otto	43	33	50	6 50
D.	23 Sewerins	5 Late	45	31	46	8 05
L.	24 Ortenšija	6 Leonhards	47	29	42	9 20
Z.	25 Adelheide	7 Egelberts	49	27	36	10 40
P.	26 Amanda	8 Alešandra	52	25	33	11 52
E.	27 Laura	9 Teodors	54	23	29	n. r.
19. fw. pehš Waš. fw. atfw. Mat. 9, 1—8. Ješus peedod grehtuš.						
E.	28 Sihmanis ☽	10 24 f. p. trihsw. f.	56	20	24	1 30
P.	29 Laimonis	11 Mellija	58	18	20	2 46
D.	30 Walida	12 Jonas	60	16	16	3 50
L.	31 Wolfgangs	13 Ēišens	2	14	12	4 58

Novembris, ņalnas mehneŝis; 30 deenas.

Rebet. d.	Bežais kalendars.	Ņamais kalendars.	S a u l e		Deena gara ft. m.	Mehn. lēg un noet p. m.
			lēg p. min.	noet p. min.		
2.	1 Wiſu ņw. d. ☉	14 Frižis	8 5	4 13	8 8	5 20
3.	2 Anliŝe	15 Leopolds	7	11	4	6 30
4.	3 Eriŝa	16 Ottomars	9	9	0	7 56

20. ņw. p. Waŝ. ņw. atŝw. Mat. 22, 1—14. Par ŝehmina dehla ŝahjam.

5.	4 Atis, Otto	17 25 f. p. trihŝw. f.	11	7	7 56	1. w.
6.	5 Vote ☽	18 Alekŝandrs	14	6	52	4 20
7.	6 Leonards	19 Eliŝabete	16	4	48	5 46
8.	7 Engelberts	20 Georgine	18	2	44	6 58
9.	8 Alekŝandra	21 Mar. up. d.	20	1	41	8 15
10.	9 Teodors	22 Alfons	22	3 59	37	9 38
11.	10 Mahrt. L.	23 Klemens	24	57	33	10 56

21. ņw. p. Waŝ. ņw. atŝw. Ņahr. 4, 46—54. Jeŝus dŝeed. ŝehn. kalpa d.

12.	11 Aelija	24 Mir. peem. ņw.	26	56	30	1. r.
13.	12 Jonas	25 Katrina	28	55	27	1 10
14.	13 Eiŝchens ☽	26 Konrads	30	54	24	2 38
15.	14 Friðriks	27 Hortenŝija	32	53	21	3 55
16.	15 Leopolds	28 Ģinters	34	52	18	5 20
17.	16 Ottomars	29 Eberhards	36	51	15	6 55
18.	17 Hugo	30 Andrejs	37	49	12	8 10

22. ņw. p. Waŝ. ņw. atŝw. Mat. 18, 23—35. Par blehðigo kalpu.

19.	18 Alekŝandrs	1 1. adventes ņw.	39	48	9	n. w.
20.	19 Eliŝabete	2 Metaj	42	47	6 4	10
21.	20 Georgine	3 Daile	43	46	3 5	45
22.	21 Mar. up. ☉	4 Barbara	44	44	0 7	15
23.	22 Alfons	5 Sabine	46	43	6 57	8 50
24.	23 Klemens	6 Nikoļajs	48	43	55	10 35
25.	24 Balda	7 Antonija	49	42	53	11 42

23. ņw. p. Waŝ. ņw. atŝw. Mat. 22, 15—22. Par nomas nauðu.

26.	25 Mir. peem.	8 2. adventes ņw.	51	42	51	n. r.
27.	26 Konrads	9 Ģufums	52	41	49	2 10
28.	27 Hortenŝija	10 Ģudite	53	40	47	3 45
29.	28 Ģinters ☽	11 Woldemars	54	40	46	4 56
30.	29 Eberhards	12 Ofiļija	56	40	44	6 08
31.	30 Andrejs	13 Lužija	57	40	43	7 30

Dezembris, seemas mehnešis; 31 deena.

Rebet. d.	Vežais kalendars.	Jaunais kalendars.	S a u l e		Deena gara st. m.	Mehn. lez un noet p. m.
			lez p. min.	noet p. min.		
P. 1	Arnolds	14 Aņšklis	8 58	3 40	6 42	
1. Adventes svehts. Mat 21, 1—9. Jezus eejahj Jerusaleme.						
G. 2	Meta	15 3. adventes fw.	59	40	41	
P. 3	Daile	16 Alvina	9 0	40	40	1. w.
D. 4	Barbara	17 Brunhilde	1	40	39	3 50
L. 5	Sabina ☉	18 Kristaps	2	40	38	5 10
B. 6	Nikolajs	19 Lots (G. 3.)	3	40	37	6 45
P. 7	Antonija	20 Abrams	3	40	37	8 20
G. 8	Mar. eedf.	21 Toms	4	41	37	10 15
2. adventes fw. Luk. 21, 25—36. Par pastara deenas šhment.						
G. 9	Jukums	22 4. adventes fw.	4	41	37	11 50
P. 10	Judite	23 Viktorija	4	41	37	1. r.
D. 11	Waldemars	24 Adams, Cewa	5	42	37	2 10
L. 12	Otilija	25 1. Seemas fw.	5	42	37	3 25
B. 13	Uzija ☉	26 2. Seemas fw.	6	43	37	4 50
P. 14	Aņšklis	27 Zahnis pr. m.	6	44	38	6 20
G. 15	Johanna	28 Noas	6	44	38	7 35
3. adventes fw. Mat. 11, 2—10. Zahnis suhta pee Jezus.						
G. 16	Alvine	29 Seem. fw. at.	6	44	38	8 40
P. 17	Brunhilda	30 Dawids	6	45	39	n. w.
D. 18	Kristaps	31 Silwestris	6	47	41	3 55
L. 19	Lots (G. 3.)	1 1919. Jaunsg.	5	48	43	5 20
B. 20	Abrams ☉	2 Ahbels	5	50	45	6 58
P. 21	Ap. Toms	3 Meerwaldis	5	51	46	8 30
G. 22	Beata	4 Spodra	4	52	48	10 05
4. adventes fw. Jahn. 1, 19—28. Jahna leeziba par Jezu.						
G. 23	Viktorija	5 Simeans	4	54	50	11 35
P. 24	Ad. Cewa	6 Swaisnes d.	3	56	53	n. r.
D. 25	1. Seem. fw.	7 Kota	3	58	55	1 50
L. 26	2. Seem. fw.	8 Baltajars	2 4	0	58	3 12
B. 27	Jan. p. m. ☉	9 Kaspars	1	1	7 0	4 28
P. 28	Renof. behr.	10 Tatjana	0	3	3 5	5 36
G. 29	Jonatans	11 Franziška	8 59	5	6 6	45
Seemas fw. atfw. Luk. 2, 33—40. Par Simeanu un Annu.						
G. 30	Dawids	12 1 fw. p. Sw. d.	58	7	9 7	50
P. 31	Silwestris	13 Reinholds	57	9	12 8	52

Gada laiki.

(Pehz wežā kalendara un widedžā Petrogradas laika).

1. **Pawafara** šahkas 8. martā; tad deena un nakts weenā garumā.
2. **Wafara** šahkas 9. junijā, šchi ir wišgarakā deena gadā.
3. **Hudenis** šahkas 10. septembrī; tad deena un nakts weenā garumā.
4. **Scema** šahkas 9. dežembrī; šchi ir g. ihšakā deena.

Gada zeturfšchui.

14. martā — 13. junijā. — 19. septembrī. — 19. dežembrī.

Mehnešcha zeturfšchui.

- ☉ nosihmē jaunu mehneši.
- ☽ nosihmē angošchu mehneši jeb pirmo zeturfšchi.
- ☿ nosihmē pilnu mehneši.
- ♁ nosihmē wezu mehneši jeb pehdejo zeturfšchi.

Saules aptumšchošchanās.

1918. gadā buhs 2 šaules un 1 mehnešcha aptumšchošchanās, no furām pee mums nebuhs neweena redsama.

Šwehtki un šwehtdeenās.

Janvari	1. Šaums gads.
"	6. Šwaigšnes deena.
Februari	2. Šwehtchu deena.
"	19. Šiniibuhšchanās atželšchana šceewijā.
"	27. Brihwibas zina šceewijā.
Martā	2 un 3 šweesta nedelaš peektdeenā un sestdeenā.
"	14. Šeelā luhšfama deena. (20. febr. pehz jaunā kal.)
"	25. Marijas pašlubināšchanās deena.
Aprili	15. Puhpohi šwehtdeena, (pehz jaunā kal. 24. martā.)
"	19. Salā zeturtdeena, (pehz jaunā kal. 28. martā.)
"	20. Šeelā peektdeena, (pehz jaunā kal. 29. martā.)
"	22.—23. Šeeldeenās šw., (pehz j. kal. 31. martā 1. apr.)
"	24.—28. Šeeldeenās nedela.
Maijā	9. Nikolaja brihnm. šw.
"	31. Šesus debesš braukšchanās deena, (pehz jaunā kal. 9. majā.)
Junijā	10—11. Wafaras šwehtki, (pehz j. kal. 19. un 20. majā.)
"	24. Šahna krištitaja deena.
"	29. Ap. Wetera un Pawila šw.
Augustā	6. Šesus apškaibrošchana.
"	15. Marijas deb. br. deena.

kamehr Volk eenehmuschi Widsemi un Kursemē sahkuschi žawi herzogi jeb leelkungi walbit (1561)	358.
kamehr Swoedri eenehmuschi Widsemi (1660)	259.
kamehr Petrograda želta (1703)	216.
no mehra gada (1710)	209.
kamehr Widsemi peeder pee Kreewu walsts (1710)	209.
kamehr Kursemes beidsamais leelkungs Peteris Kursemi atbewis Kreewu Keisaram (1795)	124.
no Franzuschi fara (1812)	107.
kamehr dšimtbuhššana atželta	
Igaun femē (1817)	102.
Kursemē (1818)	100.
Widsemē (1819)	99.
Kreewu femē (1861)	58.
kamehr jaunee pagasta lifni Baltijā eewesti (1866)	53.
kamehr Kursemes mischneei sahkschi šainneekem mahjas išdot us renti (no 1845)	74.
kamehr Wdsemē sahka mahjas šainneekem us dšimtu pahr- dot (1849)	70.
kamehr Kursemē sahka mahjas šainn. us dšimtu pahrdot (1864).	55.

Notiekumi par šuhrijumeem pa pasta.

Šem krusa lentas (бандероль) war šuhrit:

- 1) Drukatas, litografetas un žitas tamlihdfigas leetas, šahkuhtas waj eesetas grahmatas, semes kahrtis fotografijas u. t. t.
- 2) Pretschi paraugus, ja tee weegli šuhjami un nawa tahdi, kas waretu žitus šuhrijumus šamailat. Šcho šuhrijumu mehrs eet lihds 4 werschokeem garumā, 2 werschokeem platumā un 1 werschoku beesumā.
- 3) Darischanu papirus, kà: aktis, dokumentus, grahmatu un noschu rokraftus u. t. t.

Uš šuhrijumeem sem krusa lentas ir brihw bes adreseš wehl rakstis;

- 1) uš korekturas lošnem wišus pahrlabojumus un peesihmejumus, kas sihmejas uš drukaschanu; 2) uš žirkulareem un teem lihdsigeem šuhitaja parakstu un kahrtu, iššuhitšanas weetu un loiku; 3) grahmatas dahwajumu; 4) ženu rahditajōš ženas; 5) uš pretschi prowem un nuštireem ženu, šuhitaja firmu, fabrikas waj tirgotawas šihmi un numuru; 6) ir brihw žaur pahrsrikeschanu atšihmet tās, weetas uš kurām šuhitajōš it ihpaschi grib greest šaehmeja wehribu.

Adreseš un ušraksti.

Adreseš jaraštā kreewiski; ja tās rakstītas žitā walodā, tad pasta walde neusuemas atbildet par to, ka šuhrijums tiks pareiši peesuhrits.

Uš šlehgteem wehrts šuhrijumeem un pakam šuhitajam jausraksta wahrds un dšihwes weeta. Uš žiteem šuhrijumeem šuhitaja adrese naw wajadšiga, bet ir teizami, ka to ušraksta pašcha šuhitaja labā.

Ušraksti, kas wajdšigi bes adreseš, ir šahhdi: uš apdrošinatām wehtuleem labā augšchus šuhri — „заказное“ uš naudas šuhrijumeem turpat „денежный“; — uš wehrts šuhrijumeem turpat — „цѣнная“; uš wehrtspakam kreisā augšchus šuhri — „цѣнная“. Uš apdrošinatēem šuhrijumeem jausraksta kreisā apakššituhri sem adreseš burteem šuhrijuma wehritiba.

Ja apdrošinātās vēstules vajr pašas sūhtitajšwehlaš apleezību, ka adrešats sūhtijumu teešam šauehnis (Recepisse, уведомление въ получении), tad wiuam jaus lipina us pasta kantorōš dabonama blanketa šawa pilniga adreše, pehž šam tad wiuam apleezību peesuhža mahjās.

Wiši peeminetee usrakšti jaisdara freemu walodā.

Uš pašo neuem pretim eerakštituš uu apdrošinātuš sūhtijumuš, ja teem wiršā neatkauti usrakšti, waj ari teem adrešē kaš ištirikētš.

Paangštinatā tašje par daščadeem pasta sūhtijumeem.

Par ištatru weetejo, waj uš zitureeni sūhtamu atkļahtu wehštuli jeb karti jamakšā 5 kap., ar aišmatšatu atbildi (5 kap. par tatra dahu) 10 kap.

Par weenkahršču flehgtu weetejo wehštuli—par išt 30 grameem—jamakšā 10 kap., par zituršuhštamuw ehštuli—par išt 15 grameem—15 š.

Par laimes wehlejumuw un wištikartu sūhtišchanu jamakšā tā par weenkahrščām weetejām waj uš zitureeni sūhtamām flehgtām wehštulem.

Par apdrošinateem sūhtijumeem: flehgtām wehštulem pasta kartem, banderolem un sūhtijumeem, bej makšas par šwaru jamakšā šewiščšš nobokliš par eerakštišchanu no ištatra sūhtijuma 20 kap.

Par banderoles sūhtijumeem. ar drufas darbeem, weetejeem lihšj 1 loti jamakšā 2 kap., pahraf par 1 loti—par išt 4 lotem 2 š.; uš zitureeni—par išt 2 lotem 2 š.; ar weikala papireem: weetejeem—par išt 4 lotem 2 kap., uš zitureeni par išt 2 lotem 2 kap.

Raudas pahrwedumi pa pastu: par šumu lihšj 25 rubleem (eeškaitot) jamakšā 15 kap.; lihšj 100 rbl. (eeškaitot) 50 kap. un par fatreem turpmakeem 100 rbl. waj wiwu dalam 50 kap.

Par peenahšušču sūhtijumuw pawehštiti: no zitureenes jamakšā 20 kap., no tās paščas weetas—10 kap.

Par sūhtijumeem (šaineem, pakam) bej ženaš, 12 mahrzinu šmagām (eeškaitot) pirmā jošlā 2 rbl., 2. jošlā 3 r., 3. jošlā un štarp jošlam 4 r., žaur weenu jošlu 6 r.

Pahraf par 12 mahrzinām: par ištatru pahrafu mahrzinu lihšj 1000 weršu attahlumā 10 kap., lihšj 2000 w. 20 š., lihšj 3000. w. 25 kap., lihšj 4000 w. 30 kap., par ištatru žitu attahlumuw 35 kap.

Par apdrošinātu wehštulu un naušas pahrwedumuw lihšj 500 rbl. veenesumuw mahjās jamakšā 20 kap.; par ištatru sūhtijumuw 50 kap. (galwas pilšehtās 1 rubliš).

Par abonementu kaštiteem jamakšā galwas pilšehtās 10 rbl., žitās weetas 6 rubli.

Par telegramuw un nosūhtijumuw un peenesumuw jamakšā par weetejām 5 kap. par wahrdu; uš ahreeni—10 kap., termina telegramam 30 kap., laimes wehlejumām telegr. 60 š. par ištatru wahrdu.

Pahrwedumi pa telegrafu: telegr. nobokliš par pahrwedumeem lihšj 500 r. 3 rbl., pahraf par 500 r.—4 rubli.

Štarpantiska forešpondenzija: Par štarpantiskām telegramam pamata makša naw jamakšā. Telegramās, kaš sūhtamās uš Europas walšim, katš wahrds drihšt buht, 15 burtuš garšch un 5 štaitli štaitam, par weenu štaitli, bet uš walšim, kaš ahrrpuš Europas, titai 10 burtuw un 3 žipari jaškaita par weenu štaitli.

Wisapahrigi uofazijumi: Telegrafa stazijās telegramas aissuhita pehž tās paščas lahrtibas, sahđā tās ušdotas. Bet war ari ušdot stei-
 bjamās (срочныя) telegramas, kuras aissuhita agrak par wišam jau
 ušdotām telegramam. Par sahđām telegramam jamatjā trihšahrtiga
 maksā un uš tām jaušraksta: срочная, waj urgont. Telegramas ar
 jamakšatu atbildi war ušdot tā preelšch eelšch, tā art ahršemem. Ja
 telegramas ušbewejs nenoteiž, ził wahrdu: garu atbildi wińsch grib ja-
 makšat, tad uš atbildi rehžina 10 wahrduš, tomehr naw leegts wahrdu
 škaitu noteikt. Uš sahđām telegramam jaušraksta: отвѣтъ оплаченъ,
 waj kad wahrdu škaitis noteiktis, tad japeeleef waj šchis klaht, peem. ja
 grib atbildi jamakšat 8 wahrduš, tad jaušraksta: отвѣтъ 8 оплаченъ.
 Ja telegramas ušbewejs wehlaš, lai winam pašino, waj telegrama notifuži
 pareižās rotās, tad winam pee telegramas ušdoššanas tas japeemin un
 par to jamakšā tā par 10 wahrdeem. Kad naw šinamš, waj odrefats
 wehl ušturas tai pilšehtā, uš kuru telegrama adrefeta, tad uš telegramu
 war usrakšit „взлѣдъ“ (uš ahršemes telegramam F. S.) un tad tele-
 grama teef suhtita adrefatam pakal uš wina jauno dšihweš weetu. Pakal-
 suhtišchanu jamakšā telegramas šanehmejs.

Widewš gruhšucezibas waj pereščhanas laiks.

Širgeem 48¹/₂ nedelaš jeb 340 deenas [wišmafak 330, wiš-
 wairak 419 d.].

Šowim 40¹/₂ nedelaš jeb 285 deenas [štarp 240 un 321 d.]

Šitām un šajām gandrihš 22 nedelaš jeb 154 deenas, [štarp
 146 un 158 deenam.] Žuhkam pahri par 17 nedelam jeb
 120 deenam [štarp 109 un 133 deen.]

Šuunam 9 nedelaš jeb 63—65 deenam.

Šakeem 8 nedelaš jeb 53—60 deenam.

Šištām perešamais laiks ir 19 lihš 24 deenas, wairak
 gan 21 deena.

Šihtareem 26—29 deenas.

Šofi m 28—33 deenas.

Šihle m 28—32 deenas.

Šalofšeem 17—19 deenas.

Šwejneeku kalendars.

Nemas nedrihšt pahrdot: šušchus un laščus mafak par 18 žol.
 garuš; plauščuš, šandartuš un taimenus apakš 12 žollam garuš;
 šapalus, wehšseles lihnuš un šihgās apakš 8 žollam; butes, upes
 ašarus, karužas, plitščuš, raudas un wimbās mafakas par 6 žollam.
 Šiwju garums teef mehrotš no wiau deguna gala lihš astes špuru
 špižem. Beš tam wehl nedrihšt pahrdot Janwara mehnešt wehšseles.
 Aprita mehneši ašarus, nehguš un šandartuš. Maja mehneši šapalus,
 planščuš, Daugawas šahrpas, plitščuš, raudas un wimbās. Junija
 mehneši karužas, lihnuš un stuhres, No 15 oktobra d. lihš 15
 februara d. laščuš, šihgās un taimenus. No 1. nowembra d. lihš
 30 aprita d. wehščuš, wehššeem wajaž buht wišmafakais 4 žollas
 gareem, žitadi tee teef atuemti un palaiši upē.

Medneeku kalendars.

	Januar.	Februar.	Mart.	April.	Mai.	Juni.	Juli.	August.	Septemb.	Okto.	Novemb.	Decemb.
☉☉☉ = taupiššanas laiks.												
☐ = mediššanas laiks.												
Sīrīšu mašītem un teštem.	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉
Drešču un sīrīšu maht. un teštem	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉
Saštem												
Medneem un rubeštem	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉
Srētem un paipalam	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉
Šlošam un mešča irštem	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉
Pīštem												
Drešču buštem	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉
Sīrīšu abštem	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉	☉☉☉
Medneem un rubešu gaštem												

Sīrīšu bušī, pīšī, tešvīnī, mešča iršī, mešča šānēpēš laišāpēšēš, vīlšī, abšīšī, lapšāš, gaunāš, šēšī, šērnūtī un laupitājī putnī ir medījamī, vīšī gadu.

Plaschuma mehri (masakee).

Kreemu desjetinas

Anglijā un Sabeedr. Walsstis 1 ašrē =	
4840 ☐ jardeem	0,87
Franzijā un daudz zītās walsstis: 1 heštars	
= 100 areem 1000 ☐ metreem	0,9
Kreewijā 1 desjet. = 2400 ☐ ašim, 1 ☐ aš	
= 9 ☐ aršā. = 49 ☐ pešdam,	
1 ☐ aršā. = 5,44 ☐ pešdam.	
Kuršemē: 1 puhrweeta = 225 ☐ šāhrt. =	
805 ☐ ašim	0,884

Kreenu desetas

B i d j e m ē :	1 puhrweeta = 25 fapem = 10000	
	mehrn. □ oleft. = 40000 □ pehd.	
	= 816 □ afim	0,840
	1 muzaš weeta = 35 fapem	0,47
P o l o š :	1 morgs	0,512
	1 wolofs = 30 morgem.	
P r u š j ā :	1 morgens (agraf)	0,23.
U š t r i j ā :	1 jochš (agraf)	0,53

Plaščuma mehri (leelafce).

1 kwadratweršte = 104,2 deset. = 1,138 kwadratfilom.
1 kwadratfilom. = 91,5 deset. = 0,379 kwadratwer.

Kreewijas mehri.

1 kreewn pehda (= 1 anglu pehda) 12 zolli,
1 arščina = 16 weršhofi = 28 zolli.
1 šajčens (aše) = 3 arščinas = 7 pehdaš.
1 weršte = 500 šajčeni = 3500 pehdaš.
1 desatina = 2400 kwadratšajčeni.
1 wedriš = 10 frusčlas jeb stopi = 740,568 fub. zolli.
1 tšchetweriš = 1601, 212 fub. zolli.
1 tšchetwertš = 2 ošminas = 8 tšchetwerifi = 64 garnizaš.
1 puhrš = 4 jeefi = 54 stopi = 1/2 muza = 2,62 tšchetwerifi.

Metru mehri.

1 metrs = 10 dezimetri = 100 zentimetri = 1000 milimetri.
1 filometrs = 100 defometri = 1000 metri (1 juhdje = 7420 metri).
1 heftars = 100 ari = 10,000 kwadratmetri.
1 litrs = 10,001 fub. metrs = 1 fub. dezimetrs.
1 šchopens = 1/2 litra.
1 heftolitrs = 100 litri = 0,1 fub. metri.
1 šchefelš = 1/2 heftolitrs = 50 litri.

Tirgi Bidjemē.

Januari. 7.—9. Riga (apiņu tirgus). 7.—28. Jurjwā 8. Ehrmanš, Alufnes dr. 10.—11. Minaschu (Urischzeema) muišhā. 15.—22. Riga, tirgu tirg. 17. Jaun-Jehrzenē, Chweles dr. 20. Weeseenā. 22 un 23. Behšis. 25.—28. Pernawā.

Februari. 2. Mas-Straupē. 3. Wilandē. 3. Lejas m. 3. Cerifš 4. Berowā. 5. Smiltēnē, Berowā Audernas m. 8.—9. Walkā. 15. Laudonā. 22. Lubanā. 24. Bez-Gutbenē. 24. u. 31. Behšis.

Martā. 1. Ungurpīti, pee Alojas bāsnīgās frogā, Krona Breeschu muiščā. 5. Diklōš. 10. Balmeerā. 13. Bregulu m. 17. Bez-Zehrjēnā. 18. Baltā. 20. Bez-Auzē. 27. Kafu frogā pee Zehsim. 30. Kaušes muiščā, Palsmenes dr. 31. Sausnejā

Aprīli. 2. Višbenē. 3. Nitaurē. 4. Selgovištā, Zehju apr. (katru zeturto Leelb.). 5. Winkelmanu m., Marjnenu m., Zehju apr. 6. Pabaschu m. 7. Behrsu muiščā, Jaunpils dr. 8. Rīgā, firgu tirg. 4. deenas. 10. Ramfā m., 10. 20. un 21. Rujenē. 10. un 11. Werowā. 11. Stujenē, 12. Kr. Blomes m. 14. Bormana m., 15. Citaschu m. pee Sutin frogā, Primuldas dr. 15. Peipenā, Stufmanos. 16. Džehrbenē, Zehju apr. 16. Limbaschōš. 16. u. 17. Baltā. 17. Jaun-Kalna m., Alufn. dr. 18. Behrsu m. Jaunpils dr. 18. Jaun-Bebru m., Kofneses dr.; Jaun-Bilštā, Sm. dr. 18.—19. Ahstereš Lubina kr., Umurgas dr. 19. Juzeemā, Lehburg. dr. 19. un 20. Zehsis. 20. Kōsbeklōš, Straupes dr., Dsolmuiščā jeb Augulā m., firgu tirgus. 20. Alufnē. 20. Lahsberges lopu muiščā, Stampatā un Volkowā. 21. Skultē. 21. un 22. Rujenē, Balmeerā un Baltā. 20. un 21. Kembates m. 23. Balmeeras m. 25. Bez-Bahles m. 26. Laudonā. 27. Tirjā, Turkalnē, Iščhīlēs dr., pee Meldera frogā. 28. Smiltēnē. 29. Gatartā. 30. Mahrjeenā.

Majā. 1. Kahršabā. Leel-Strupē. 3. Ehrglōš, Meiranōš. 7. Lodes muiščā, Zeswainēs dr., deenā pehž Jezus deb. braufšchanas d.; Lahsbergu muiščā, Lihderē. zeturtb. pehž Waf. sw. atsw. 10. Beetalwā.

Juniā. 1. Dsolmuiščā, Zehju apr., Leepfalna dr. 11. un 12. Zehsis. 15. Ramas m., Siguldas dr. 17. Džfenes m., Kalsnawās dr. 18. Baltā. 20. Rīgā (lihds 10. jul.), Werowā. 22. Bilandē. 25. Gahles m., Siguldas dr. Krauklē, Ramfā. 25. Raunā, Behrsjonē, Limbaschōš. 29. Lodes muiščā, Stujenes dr.; Tritatē. 28.—30. Jurjewā. 30. Kreišchawā, Jaunpils dr.

Julijā. 1. Jaun-Gulbenē. 2. un 3. Pernawā. 2. Smiltēnē un Westeenā. 10. Dgrēs m., Ehrglu dr., 11. Sitschnu m., Gaujenes dr. 13. Krapēs m., Gulbenēs dr. 19. Welku m., Bez-Peebalg. dr. 19.—20. Slotā, Pernawā, no 20. jul. lihds 9. aug. 20., 21. un 22. Rīgā. 23. Ehrglōš. 25. Louberes m., Seltin m., Alufnes dr., Zeswainē. 26. Ehrgemē, Palsmarē. 29. Kušes m.

Auguštā. 1. Šehrmuffchōš, 7. Lub. Kenzenōš. 10. Limbaschōš. Mujanē, Baltā, Westeenā, Kehrtschu m., J-Laiženē, Gologowštā. 15. Zeswainē. 16. Sausnejā. 17. Alufnē, Stujenē. 20. Smiltēnē. 20. Behrsu muiščā, Jaunpils dr., 24. Ehrglōš, Rujenē, Siguldā, Keegelu m. Rubenes dr. 28. Werowā. 29. Korwes m., Tolkas m.

Septembri. 1. Saitowā, Dsolm, Leepfalna dr. 1. un 2. Arens-, burgā. 2. Abijā, Bern. apr. 3. Meiranōš, Puhan. dr. 4. un 5. Napinōš. 5. Sofenā. A. Peebalgas dr. 5. Lahsbergē, Rujenē. 5.—6. Leelā muiščā. 6. un 7. Wirkes m. 8. Pelwē, Rembergē jeb Raugā, Gaujenē, Stufmana muiščā, Kofneses dr. 8.—9. Jurjewā. 9. Kofes m. 11. Salazē. 12. Rīgā 4 deenas. 10. Druftu m., Bolderajā. 11. Laudonā, Krapē, (Kofneses dr.). 10. uu 11. Bez-Salazā. 12. Westeenā. Luhschu m., Jaun-Laiženē. 12. un 13. Bižzeemā. Bez-Auzē. 13. Seltin muiščā. 13. Mahrjeenā. 15. Waf-Salazē, Mhrzeema m. 15. Belawā, pee Gulbenēs. 17. Kehrtenā, Suntaschu m., Auberana muiščā, Pernawās apr., Duntēs m. 18. Lubanē. 18. un 19. Ahstereš Lubina kr. 19. Iščhīlē. 20. Panemzē. 20. Balmeerā. 20.—22. Slotā. 20. un 21. Feneres muiščā, Ainajchu (Ariščzeema) muiščā, Rīgas apr. 21. Bahnušchu m., Smiltēnes dr.; Skultē, Gologowštā, Welku muiščā, Bez-Peebalgas dr., Wihlites m., Matišchu dr. 21.—20. Jaunpils. 21. Praulēnē, Senēs muiščā, Balmeerā

Baanu muišā, Matišdōs. 23. Stalbeš m., Jaun-Bebru m. 24. Lasdonē, Ramfā. 24. un 25. Wilandā, Werowā, Katrinā, Katrinās dr. 26.—28. Arensburgā. 26. un 27. Dīklōs. 27. Ogres muišā. 27.—28. Bernawā. 29. Gaides m. jeb Waidawā, Keišču m., Krūšpīli, Kurmes muišā pee Siguldas, Jurjewā, (līdš 1. okt.), Ungurpīli, Alojās dr. 29.—30. Walfā. 29. Bihbrofa m., Mašlpils dr., Bešwainē, Maš-Straupē, Alšwikē, Kolnešē.

Oktobri. 1. Ritaurē, Bez-Kalšnawā, Trifatē. 2. Kenzenōs Walm. ap. 3. un 4. Salazē (Salism.), Sweizeema pušē. 3. Raimā, Sinoles m., Trijes-Welenas draudšē, Turkalnē. Itšhīles dr., pee Melder kroga, 4. Jumurdā, Raušes m. 5. Winkelmanā m., Bez-Kalnmuišā, Alušknes dr. 5. pee Meltur kroga. 6. Rogošijā, Biršču muišā, Lasdones dr., Weetalwā, Birkē, Rujenes dr., Behriju muišā, Jaunpils dr. 7. Sejšas m. 7. un 8. Druslōs. 8. un 8. Rembates m. 24.—25. Bejšis. 9. Dpes m., Dpefalna dr. 9. un 10. Limbašdōs, Mengela m., Madleenas, dr. 10.—12. Walmearā. 11. Bez-Wahles m., Triktēs dr., Grotušču m., Kleišču m. 13. Mahrzeemā, Behrjones draudšē. Smiltēnē. 14. Lubejā Veeferes dr., Tirjā. 15. Saufneja, Eitāšču m., pee Sutina kroga' Malupē. 17. Chwēkē. 18. Bintes m., Keišes m., Chweles dr. 19. Bihderē, Veeferes dr. 20. Raimēs m., Stujenes dr., Maršnenū m., Bešju apr. 21. Franenes m., Aumeisteres muišā, Rīgās apr. 23. Annas muišā, Rīgās, apr. Dēshbenē, Bez-Lūzē pee Hauka kroga. 23. Franleknē. 24. Lejas-muišā pee Gulbenēs. 24. Stukmanōs. 25. Mehres m., Palsmares dr. 28. Kahršdabā. 28.—30. Walmearā. 28. Lehdurgā. Walfā. 30. Dšenas m. pee Kalšnatwās.

Nowembri. 1. Galē, Palsmenē, Kuša, Kirbišču m. 2. Sehrmutšdōs. 3. Kreiščawā, Jaunpils dr. 4. Blomes m., Smiltenēs dr. 6. Chrglōs. 7. Laudonā. 8. Steenes m. 10. Grundsahles muišā, Dsol kroga pee Siguldas. Leel-Straupē. 10. un 11. Werowā, Mašpīli. 10.—11. Rujenē. 11. Weeseenā. 17. Sīščūnu m. 19. Tolkas muišā, Bešju apr. 20.—21. Walfā. 25. Walmearā. 30. Lautera m., Aumeisteres m.

Dezembri. 3. Krona Breesču m. 4. Dšenas m., Bešju apr. 10. Selgowas m., Rujenē. 10. u. 11. Bejšis. 13. un 14. Bernawā. No 27. bez. līdš 6. janw. Walfā. No 15. bez. līdš 10. janw. Rīgā, bošču tirdus.

Widjemes linu-tirgi.

Annas muišā, 23. okt., Aumeistermuišā, 30. now., Blomes muišā, 4. now., Breesču muišā, krona, 1) 1. martā, 2) 13. un 14. oktobri, 3) 3. bez., Jaun-Bebrdōs, 1) 18. apr., 2) 26. septembri., Jurjewā, 1) 4. un 5. febr., 2) 1. un 2. now., Raimēs muišā, 20. okt., Katrinā, sem Wilkenmuišas, 25. sept., Limbašdōs, 1) 27. un 28. febr., 2) 9. un 10. okt., Bernawā, no 25. līdš 28. janwarim., Podzeemā, 14. septembri., Stukmanmuišas Blawinkrogā, 1) 15. aprīli, 2) 24. oktobri., Walfā, 1) 8. un 9. febr., 2) 20. un 21. nowembri, 3) no 27. dezbr. līdš 5. janw. gada tirguš., Walmearā, 1) no 25. līdš 30. janw., 2) no 25. līdš 27. now., Bez-Wahles muišā, 1) 20. apr., 2) 11. okt., Wilkenmuišā, 3. oktobri., Wilandē, 1) no 25.—27. janw., 2) no 15.—17. febr., 3) no 25.—27. now., Werowa, 1) no 7.—9. janw., 2) no 13.—15. dez., Bejšis, 1) 15. un 16. febr., 2) 10. un 11. dez.

Beš ta nedekas tirgi:

Lejaszeemā zeturtdeenās, Salazē un Salagrihwā peekdeenās, Kolnešē treschdeenās, Stukmanōs un Aluškne zeturtdeenās, Jaun-Gulbenē

treschdeenās, Dgrē treschdeenās, Palsmanē un Veel-Stranpē peektdeenās, Ramozkā latru mehneši divas reizes, zeturtdeēās, Bez-Gulbenē, peektdeenās, Birchōs (Robonā) sestdeenās, Rujenē otrdeenās un peektdeenās, Stahmerē pirmdeenās Smiltēnē peektdeenās, Balmeerā otrdeenās un peektdeenās, Zehjis pirmdeenās, treschdeenās un peektdeenās, Limbaschōs otrdeenās un peektdeenās, Laubonās Leogradā peektdeenās, Peterupē pa vasaru otrdeenās un peektdeenās.

Kristīgās tizības laikmetu, t. i. gadu skaitišchanu no Kristus dšimšchanas, uštahdija katoku muhts Dionisijs Masais, kas mira ap 556. gadu. Wiasch apšihmeja Kristus peedšimšchanu 25. dezembri 753. gadā pehz Romas dibināšchanas un par pirmo kristīgās tizības laikmeta gadu — 754. g. pehz romas dibināšchanas. Dionisija gadu skaitišchanu Kreewijā peenehma jau 1700. gadā.

No XIV. g. simtēna Eiropā sahja isplahstitees ceradums, **jauna gada šahkumu skaitit** no 1. janwara, bet wispahre peenehma šcho deenu par gada šahkumu tīfai XVIII. gadu simtēna otrajā pusē. Kreewija, peenehdama no Bizantijas kristīgu tizību, peenehma tai lihds ari grieķu laika eedališchanu, skaitidama no pasaules radīšchanas lihds Kristus peedšimšchanai 5508 gadus, un martu par jauna gada šahkumu. 1492. gadā Kreewija par jauna gada šahkumu skaitija 1. septembri; 20. dezembri 1699. gadā ķeifars Peteris Veclais pamehleja 1700. gadā sahkt jaunu gadu skaitit no 1. janwara; bet hasnizās gads tomehr wehl eesahkas ar 1. septembri.

Mehnešhi. Mehnešha greschi dewa eemeslu eedalit laiku mehnešchōs, Mehnešis apect ap semi 29 deenu, 12 stundu, 44 minutu un 3 sekundu laikā. Bet daschās zitas tautas šcho laiku aprehhinajušchās zitabi: weenās uš 29 deenām, zitas tur pretim uš 30, waj ari uš 29 un 30 deenām pahrmīšchūs. Mehnešchu nošautumus turpretim wias eiropeeschu walodas patapinajušchās no comeescheem.

Nedelas. Nedela eesahkas ar pirmdeenu. 3deenīškā dšihwē par nedelas eesahkumu tomehr skaita šwehdēenu.

Kalendara sawadības. Keweens gadusimtenis neesahkas treschdeenā, peektdeenā waj sestdeenā. Oktobrs weenmehr eesahkas tai pašā nedelas deenā, kurā janwarš; aprilis tajā pašā, kurā julijs; dezembrs kurā septembrs. Februars, marts un nowembriš ari eesahkas weenās un tais pašchās nedelas deenās, turpretim maijs, jūnijs un augusts daschadās nedelas deenās. 3hais gads parasti beidšās sahhdā pašā nedelas deenā, sahhdā eesahzees. Bēhdigi pehz katreem 28 gadeem kalendari ir weenabi.

Wisgarafās un wisihfafās deenas garmns.

Geografīste platuma grahdi. Wisgarafā deena. Wisihfafā deena.

	stund. min.	stund. min.
0 ^o (ekwators)	12 —	12 —
10 ^o	12 35	11 25
20 ^o	13 13	10 47
30 ^o	13 56	10 4
40 ^o	14 51	9 9
50 ^o	16 9	7 51
60 ^o	18 30	5 30
66 ^o 32 (polarcirklis)	24 —	— —
70 ^o	65 —	— —
80 ^o	134 —	— —
90 ^o	186 —	— —

Darbu kalendars dahrskopjeem un bischkopjeem.

Motto: Jhstā laikā daritš darbs
Buhles apiwehtis,
Relahgots un nokawetš —
Kreetnu sekmu nerahdis.

Januari.

Augtu dahrsā schini mehnesi naw nekahdu sewischku darbu, jo dahrsaugi, koki un odsenaji dus sem sneega segas. Taf naw masums tahdu darbu, kas atteezas us augtu dahrsneeziibu un sewischki us zitam dahrsneeziibas nosarem, ka saknu un pukū dahrsneeziibu. Usglabajamee augli japahr-
luhko un sapuwuschee no teem jaismet, lai nesamaitatu weselo. Sekla sneega gadijumā jausmana, ka saki neapgrausch koku un ja wehl nebuhtu apseeti dahrsā kozini, tad tagad ar skubu tee janodroschina pret salu un sakeem. Tagad wisisdewigakais laiks apgahdat un fataisit meetus, sirku sheperus, pupu kahrtinas un meetinus augtu koku un zitu dahrsaugu peeseeschani waj pabalstam, ka ari peewest pawasari nodomateem stahdijumeem israktam bedrem labakas semes. Wihna mahjas weetu weetam atsedšanas un wihna koki isgreeschami; tiklab wihna ka firsku mahjas temperatura pazefama, eefahkot ar 4—6° R. un ar katru nedeku paaugstinot pa 2° lihds +15° R.

Atteeziiba us saknu dahrsneeziibu jaefahkas rosigai darbiba. Saknu pagrabam japeegreesch moscha wehriba un tas schad un tad labwehliga gaisa jaiswehdina; janotihra puwumi, sewischki no galwinlahposteem un tee ar fauseem kasseem waj pelneem jaapfaisa; kartupeli japahrakna, sapuwuschee jaismet un parahdijuschees afni jaaplausch; atsewischki eefahrtotās dahrsa saknes, ka burkani, peterfiki, purawi u. t. pr., pehz wajadsibas aplaistami. Kahpostu stahdschanai nodomatam semes gabalam derigs uswest kuhis fulu (wirzu). Mehnescha sakumā jaislahpa mehflu kustu jeb filto lezektu logi un japin salmu segas scho segschanai. Raugotees pehz laika un wajadsibas, ir eetaifamas mehflu kastes, kurās eefehjamas agrās karottes (burkani), radisi „Non plus ultra“ un agree salati, gar kastes wirsmalu derigs eedehtit agro rutku

fehklas un gar lejas pušī jāeesehji šchpinati. Aukstā laikā jāraugas, ka šchās kastes neišsalst, bet siltā laikā tās jāwehdina. Augu mahjās sehjami podinos gurki un melones un kastītēs tomati, artišchoki un pušu kahposti. Bes ta pa walgakeem brihscheem jāpagatawo etiketū dehlischi preefsch dahršaju dobem, jataiša grahbekli, jāpin kurwi dahrša wajadšibam u. t. pr.

— **Puku mahjā** šchini mehnesi leela wehriba jāpeegreesch augu mahju apšildišchanai. Normalā siltuma, pehž 2. Krauses aprahdijuma, aukstā mahjā 2 lihds 4 un (deenā) 6°, siltā mahjā deenā 12 lihds 15°, naksti 10—12° pehž Reomira. Augu mahjās stahdeem jānomasgā netihrumi, brunu utis un jānolasa nederigas lapas. Šcha mehnescha beigās sehjamas lehni augoschas pušu fehklas, peem.: begonijas, glofsinijas, aurikeles, u. z.; jāsašprausch ari daschu podu augu durtekti, kā: kamesiju, Olea Ficus u. z. Koses war potet siltajā mahjā, waj ari wihna mahjā, ja to jau kurina. Ufseedeschanai nemamo pušu škaitis jāpawairo. Pa wafas brihscheem taisami no malkas daschada garuma meetini, ko wehlat pušes peeseet. Bes ta jāapgahdā ari pušu pahrstahdišchanai semes, lai tās peeteefoschi iškustu un apschuhtu.

Drawā bišchopjeem šchai mehnesi ari fewišchka darba naw, jo pareiši eeseemotas bišchu šaimes meerigi dus. Bišchopja peenahkums tās aišfargat no ahrfahrtejeem trauzejumeem, nelabwehligjeem gaisa eespaideem, no putneem, pelem un ziteem bišchu postitajeem, ja bites seemo laukā. Ja bites pa seemu eenestas telpās, tad šchini seemnižā jāeewehro atteezigs temperaturas stahwoflis. Tropu škrejzaurumi tihrami, no kritušchām bitem un aišledoschanas gadijumā no ledus. Bišchopjeem tagad wafas pahrdomat nahšoschā drawneezibas gada planus, papildinat drawneezibas inventaru ar leetderigakeem rihkeem, pagatawot waj list no eeguhtā wafka pagatawot mahšfligas šchuhnas un kam ir darbniza, lai rošigi nododas tropu un žitu peederunu pagatawoschanai. Pa garajeem wafareem naw jāpeemiršt papildinat sawas drawneezibas sinibas, kapehž uszihtigi jānododas ari drawneezibas literaturas laišchanai un ari sawu pagahjuscha gada peedšihwojumu un nowehrojumu šneegšchanu atklahtibai.

Februari.

Augļu dahršs pee laba laika šneeds jau nodarboschanos. Tur augļu kokeem jāišgreesch leekē un šaufee sari un jānobsersch šuhnas. No augļu kokeem mehnescha beigās jāgreesch potsari un no ehrešchu (stikenaju) un jāhnožu zeru pagahjuschas

wafaras augumeem janem durtefli, furi eeweetojami pagrabâ, smiltis, lihdsi isleetoschanas laifam. Tâ lâ schini mehnesi pa sehrsneem rodas sakeem labwehligs zelsch pee dahrsa kozineem, tad us teem jausmanas. Kur sneegs ap kozineem nokufis, tur tas aifween atkal jaapmet, lai saule kozinu preekschlaifâ nepamodinatu no wina seemas dufas. Ja ruden poteschanaî sawahfti auglu kozini, tad tos war potet un eewetot wehsâ pagrabâ semê; japotê ari augu mahjâ augstzelmigee ehrfschu ogu kozini.

Saknu dahrsâ turpinami wisi preekschejâ mehnesi fahftee darbi. Sewischka rosiba japeegreesch jaunu mehslu fastu eetaifschanaî, lai no scha saknu dahrsa waretu gaidit labu eenahkumu. Mehslu fastês arweenu jaissehj jauni radisi, salati, schpinati. Eepreesch eerihkotajâs fastês par beesu sanahkuschee radisi un salati jaisstahda retaki jaunajâs fastês, fur tee tad kreetni peenemas. Kad janwari eetaifitâs mehslu fastes jau ismantotas, tad tâs us schq mehrescha beigam jau war no jauna apseht ar radiseem un schpinateem, lâ ari japstahda ar isdeedseteem waj podos eeaudsinateem kartupeleem. Jaissehj purawi un felderini; usdihguschee tomati un artischoki japikê (japahrdehsta) fastitês waj mehslu podinos, furi eeweetojami mehreni âltâs fastês waj mehslu podinos. Wezeem artischokeem jaatdala atwases un jastahda podos. Melones un gurki japahrstahda âltakâ fastê. Puku kahposti jastahda remdenâ fastê un pehz peenahzigas eesafnoschanâs ta stipri jawehdina un japsej. Kam telpas puku waj wihna mahjâs, war dehstit podinos pa 3—4 pupas agrai usdihschanaî. **Puku mahjâ** turpinajami eepreekschejâ mehnesi minetee darbi. Ahtraudsejas podu pukês tiklab istabâs, lâ ari augu namos pahrstahdamas un apgreeschamas, lâ ari sprauschami no tâm durtefli wafaras stahdishanaî, peem., no fuffijam, pelargonijam, hellotropeem, hortensijam u. z. Roses nesamas augu namos usseedeschanaî. Japaweiz daschadu puku sehshana, sewischki podu puku, bet ari wafaras augu, lâ: lobeliju, puku tabakas, flokschu u. t. t. Dawairojamâs georgines stahdamas fastitês. Begoniju un gloksintiju saknu kamolini, lâ kaladijas un tâm lihdsigee augi stahdami podos. Wisas tahdas puku sehklas, kas dihgt tikai pehz weena gada, peem., swehtâs roses (Pionia chinesis), issehjamas fastitês, kuras noleekamas augu namos sem stascham un jatur peeteefoschi mitras, kamehr war isfift dahrsâ paehnâ. Roses pagrabos jaapgreesch un jaturpina augu namos wînu poteschana. Jaapgreesch ari losberi, mirtes

un ziti salee augi, lai wehlaſ, kað ſula ſtahdos ſahkuſi ſtaigat, tee netiktu no greeſchanas nowahjinati. —

Utteezibâ uſ greeſnuma ſoſeem un krukmeem, reſp. uſ parku, aiſrahðams, ka tur ſoku un krukmu, kâ ari dſihwo ſhogu apgreeſhana japabeids. Sahku laukumi jamehſlo, teem uſwedot treknu kompaſta ſemi, pelnuſ waj mehſlu ſulu (wirzu). No atgreeſteem apſchu, wihtolu un daſchadu kaſhrflu ſareem jaſagreeſch 8—10 zollu gari durtekti, jaſafeen buntitês un lihðſ pawaſarim jaeweeto ſmilltiſ.

Drawâ ſpehzigas ſaimes biſchu mahte jau ſahð deht, tað ſihmejotees uſ biſchkopja darbeem, ſaſams taſ pats, kaſ janwari. Bet ja ſkrejaurumi naw aiſſargati no ſaules gaiſmas, tað taſ japasteids. Wiſai truhzigos ſeemas uſturas gadijumos jauſleef wirs pereſkla ſiltâ uhdeni ſamehrzets galwas zukurs. Bet ſchi iſlihdſeſchanâſ peelaiſchama kâ ahrkaſhrteja, ſamehr eepſehjamiſ wehlaſ ar baribu' truhzigam ſaimem dot peenahzigu ſchidru, ſiltu baribu.

Martâ.

Augku dahſâ nu jaeeſahkaſ leelaſai darbiba, bet ari itſai tað, ja laiſ ſilts un ſneegs nokuſiſ. Steigſchuſ japaweiz pagahjuſchajâ mehneſi minetee darbi: augku ſoſeem un krukmeem jaiſſahgê un jaiſgreeſch ſauſee un nederigee ſari un jaunaſee kozi ni apgraiſami; taðpat japabeids ſuhnu notihriſchana augku ſoſeem un notihritee ſoki janowitê ar kaſku un mahlu uhdeni. Aprikoſu, pluhmju, frantſchu bumbeeru u. z. ſegumi jaatnem, bet naſtiſ ſchee wahrigee ſoki pret ſalu atkaſ jaapſedſ. Mehneſcha beigâſ, ja ſeme atkuſuſi, war ſahkt ſtahdit augku ſokuſ un ſprauſt oðſenaju durteklus. Pagahjuſchâ gadâ azoteem (okuleteem) meſcheneem janogreeſch lihðſ $\frac{1}{2}$ pehðas wirs okulejuma galotnes; leelaſeem kozi neem ſoku ſkolâſ jaegreeſch kroni. — **Saknu dahſâ** jaturpina februari minetee ſehſchanaſ darbi; ari ar mehſlu kaſtu gatawoſchana tað japasteidſas un tanis jaeweeto eepreeſch podos waj kaſtês iſſtahðitee augi, kâ tomati, arbuſes u. z.; jaetaiſa jaunâſ gurku kaſtes. ſcha mehneſcha ſahkumâ ja iſſehj ſem logeem agree ſokrabji un wirſinkahpoſti, kuri wehlaſ jaiſſtahða iſtuſſchotâſ radiſu kaſtês. Sahkot no 25. marta jaſahð ſeht kaſpoſti un runkuſi. Selderini jaiſpiðê kaſtês retaki; artiſchoki un tomati jamehſlo ar wirzu; ſpargeku dobes janotihra un jaiſſirdina. ſehjami ari ſelderini, purawi un ſihpoli Paðrabi ſtipri jawehðina un puwumi jaaptihra. — **Puku dahſâ** jaatnem ſihpolu augeem un ilggadejam puðem.

seemas segas, ja eestahjas labwehligs laiks; täpat ari ap-
 segtajam rosem jatnem lapu un semju segas, bet atstahjamas
 wehl skujas wirsü. Jasehj agras wasaras puks: flokschi,
 lauwmutites, asteres, lefkojas, werbenes u. z. Augu namos
 steigschus japabeids pahrstahdischanas, jagreesch wasaras
 wajadsibam daschadi durtekli; ari noseedejuscho roschu dur-
 tekfus war jau greest. Smallu sehllu augi — lobelijas, selt-
 lapes u. z. pahrpikejami kastite. Georgines un puku needras
 (Canna) jadala un jastahda podos. Augusta mehnesi taistitee
 spraudekfi jeb durtekfi no nekem, hortensijam, mirtem u. t. t.
 kuri pahrseemoti kastites, tagad jastahda podinos un jaeeweeto
 remdena kaste. Pahrpiketee zilamenti ari jaeeweeto siltä kaste.
 Karstas saules deenas puku stahdu kastes pusdeenas laika ja-
 ehno un jarasina.

Drawa ar scho mehnesi sahkas bischtopja teeschä dar-
 biba, jo schini mehnesi allasch noteef pirmä bischu islidoschana.
 Us scho bischtopim it ihpafchi jafagatawojas jau wairaf
 deenas eepreeksch. No tropeem jaatrof sneegs, lai tas drihsaf
 nokustu un seme apschuhtu. Tropu apfahrtui derigs tam no-
 luhkam iskaiit pelneem waj islikt salmeem, skuju sareem waj
 teem lihdsigeem preekschmeteem, kur nokrituschäm bitem us-
 rahptees un eestipriinatees. Ja wisapfahrt wehl bees sneegs,
 tad pehz eespehjas wajadsigs bites atturet no isskreeschanas.
 Tas wisweeglat panahkams, kad skrejas apmet ar sneegu.
 Paredsot neatturamu islidoschanu, no skrejam jaatnem wifas
 aissegas, ka dehlischi, skujas u. t. t., lai bitem buhtu swabada
 isskrehja un tropa atpakal eelidoschana netiktu aiskaweta.
 Oträ deenä pehz islidoschanas tropu apafschä jaisihra no fritu-
 schäm bitem un wasku drumslam. Tropu grihda, zil spehjams,
 janomasgä ar karbola uhdeni, kursch pagatawojams no remdena
 uhdena un melnäs karbolsskahbes, nemot us 1 stopu uhdens 1 me-
 tala ehdamfaroti min. karbolsskahbes. Pehz pirmäs islidoschanas
 pirmä siltakä deenä jaatnem leefee rahmischi un kur truhkums ma-
 nams, tur tuhlin jaispalihds ar aishwafoteem medus rahmischeem,
 ja tahdi krahjumä; pretejä gadijumä schkidra siltä bariba jadod
 us reisi tif, zil wajadsigs lihds medus eenesuma laikam. Wairaf
 reises affahrtota un masäs porzijäs pasneegta ehdinaschana
 agrä pawasari bites war nowest pee galeja posta. Bes speestas
 wajadsibas naw jasteidsas bites ehdinat, bet jausmanas gan
 ari, ka tam naw jazeesch truhkums. Pehz islidoschanas no
 tropa apafschas istihritäs bites japahrrauga, waj starp tam
 naw ari mahte un tad no tam jaisijä zaur seetu smalläs
 wasku drumstalinas, kas pa seemu sakrahjuschäs no kanniru

atwahkojumeem un tās peeberamas wassu schuhnam. Ur zaureju fassimuschām bitem jaluhko palihdset, bet ja kahdai faimet manama lipiga, pahrnefoscha kaite, tad jausmanas ar aifardfibas lihdsfleem. Lai gan schini mehnesi daschkahrt seed jau daschi medus augi, fā alkschi, farkanais puhpolu kahrflis, lasdi un lehpene, taf naw jasteidas ar telpās seemojuscho fainju isneschanu laukā, bet ja ween eespehjams, tās labaf turpat paturet lihds aprifa mehnescha fahkumam.

Aprili.

Dahrsā tagad katra nodata, ikweena dahrsneežibas nosare prasa darbu un atkal darbu nō dahrskopjeem. Ja no preekschejā mehnescha nokawetee darbi wehl flahst peenahf, tad darskopim leela galwas grosischana un rauschanās. Lai laikā nepadaritais darbs nedaritu wehlah ruhgtu jaudejumu, tad jazenschas schini un nahkamā mehnesi pawairot darba spehkus, sewischki tirdsneežibas dahrsneežibās. — Semei no sneega wala teekot, dahrskopjeem japahrauga wisi jaunee auglu koki, nopuwuscho meetu weetā teem japeesprausch jauni un kozini zeeschi pee teem peeseenami; eegraususchās sehjuma weetas japahrseen. Mitrā laikā janobersch suhnas no koku stahwa un sareem; jaunee auglu koki ap stahwu un galweeneem sareem janobersch ar flapju lupatu. Auglu koki jaapstaka ar bordo schkidrumu jeb Parises salumu un wifai agra pawafara laika gadijumā jau schini mehnesi auglu kokos isfaramas kaitigo tauriau un insektu keramās eetaises. Kokeem apsalumi un misas eewainojumi janotihra un jaaisseen ar maisijumu no gowju isfahrnijumeem un mahleem. Rudeni stahditee un ari wezakee koki un krumi jaapgreesch. Koki un krumi jastahda; wisi seemas segumi jaatnem un dahrsi jatihra no seemas netihromeem. Koku skolās jafahf potet un jasprausch odsinaju durtefki, ja tas martā neisdewās. Pagahjuschā gadā auguscheem okuletajeem kozineem jaatgreesch meschena stumburinsch. Ap auglu kokeem jausrof seme, ja tas rudeni naw isdarits; rudens un tagadejee stahdijumi jaaplej; dahrsa zelini jatihra. Wisi spaleeri jaisseen un pret nafts salnam jafargā; awenajeem jaapgreesch galotnes apmehram par trescho datu. Seemā potetee kozini jaisstahda dahrsā un sehflu dobēs atrodoschees koku mescheni jaispišk. — Semeku, rabarberu, spargelu un mahrrutku dobēs jatihra, jairdina un jamehflō ar wirzu. Jafehj wehl kahposti, kolrabji, lopu beetes (runkuli) un greeschi jeb kahsti un seme jafagatawo nahkoscha mehnescha sehjumeem. Peesaulē, irdenā semē jau scha meh-

nescha sahkmâ war isseht pirmos firmus, burkanus, beetes, radisus, rutkus, kâ ari isstahdit kartupekus, puku kahpostus un kolrabjus. Mehslu kastes jatihra no nesahlem, jaaplej un stipri jawehdina; podos augoschee tomati un artischoki jaisleef retaf, jamehslu un jawehdina un wisadi jaruhpejas, lai wistahdi lihds nahkoscham mehnescham spehzigigi attihstitos. Gurkeem un melonem jaisgreesch stihgas, weenlihdigigi jaisdala un japeesprausch. Mehnescha beigâs jau war istahdit kahpostu, greeschnu, (kahlu), rahzenu, burkanu u. z. dahrsaju sehllineekus. Utteezibâ us sehllineeku istahdischanu sewischki lauzineeku dahrskopjeem, resp. saimneezem aifrahdam, ka faseedeschanai padotee sehllineeki, peem., kahpostu un kahsu (greeschnu) kâ ari daschadu burkanu fugu sehllineeki u. t. t. naw stahdami tuwu weenkopu, weenâ lezefti, lai tee nesafeedetu. — **Puku dahrsâ** aptihramas un mehsojamas ilggadigo puku dobes; roses pilnigi atfedsamas un tâs ari no pagrabeem nesamas laukâ. Ja seme wakâ un paschuwusi, tad sehjamas isturigakâs malu (rantu) pukës: resedes, silenes, iberis u. z.; mehslu kastës pabeidsama puku sehshana. Ugraf sehstâs pukës jaradina pee ahra gaisa un no augu nameem spehzigakee augi, peem., nekkes, roses, hortensijas, lauru fokî u. z., leekami ahra, lai par dauds ahtri nesahktu augt.

Drawâ schini mehnesi ari moscha darbiba. Bites tuhlin pehz pirmâs islidoschanas labâ laikâ eewahz feedu puteklus, furus nones pee kahjinam bikstës tropâ peru usturam; bet, tâ kâ tagad dabâ wehl medus eewahkums wisai neezigs, tad bites drihs ween sahkt medu meklet sweschos tropos, kapehz laupischanas noluhkâ usbruhk weena saine otrai. Tapehz bishkopim wajag buht tagad wisai usmanigam, lai tahda aplaupischana nerastos. Schim noluhkam tropu skrejas wisai jafamafina un jalaisa schad un tad karboluhdens ap skrejsaurumu. Wisas rikfoschanâs pee tropeem jaisdara ihfâ laikâ un wislabak pehz pusdeenâs, pret wakaru. Iswairitees no aplaupischânâs pasahkmâ naw gruhti, bet bites atradinat no pasahktâs laupischanas ir wisai gruhti. Lai bitem nepeetruhkttu baribas, tad ari bishkopim par to tagad nopeetni jaruhpejas. Kuras bishu saines ruden tâ eeseemotas, kâ wajadfigs, pee tam par baribas truhkumu tagad naw jaruhpejas. Baribas truhkuma gadijumâ bitem jadod rahmji ar medu, bet ja tahdu naw, tad atschaidits medus waj zukura sibraps. Pasafara ehdinashanai zukurs un uhdens nemams lihdsigâs dakâs, t. i., mahrzinu zukura pret mahrzinu uhdens un to uswahrot japeemet ari wahramais sahls tahdâ mehrâ, kâ

to metam faweem ehdeeneem, waj ari us if 4 mahrzinam zukura 1 grams salizilflahbes pulwera. Schis wirums remdens jafneeds pa 3—4 mahrzinas us reisi daschus wafarus no weetas. Saimem, kuram truhkst mahtes, japeeleef referwa mahte, bet ja tahdas naw, tad faine peeweenojama bes schehlaltibas zitai faimet. Tagad mehginat isaudset jaunu mahti, atnes tikai saudejumus. Tã ka bitem peroschana tagad leelã spehka, tad tropã nepeezeeschami wajadsigs siltums, kapeh3 jaaistaisa wentilazijas, jafaschaurina pereklis, isnemot no tropa leefos, no bitem neapfegtos rahmjus un bites ruh-pigi janofeds. Rahmji ar medu japeebihda tuwat pereem. Siltums loti weizina faines attihstibu; bet tã ka auktums un zaurwehjsch faines posta, tad bischfopja nopeetns usde-wums tos nowehrst. Tahdi tropi, kuros bites isbeiguschãs, ruh-pigi istihrami un zeeschi aistaisami. Sewischki pehdejos gados muhsu dsintenes drawas peemeleè nifna bischu fainju isirschanas jeb deluma kaite, kas drihs ween pahreet no faines us faini. Pret scho, tã ari pret zitã lipigam sflimibam wajag buht wisai modrigeem un jaisleeto aifrahditee aissar-dsibas waj ahrsteschanas lihdsjekki. (St. par bischu epidemisko zaureru Dahrst. un Bischf. kal. 1917. g.) Pee bischu apskatishanas un sewischki pee tã fauktãs pawafara bischu rewisijas nowehrotee atradumi peesihmejami grahmatã, wislabaf labatas kalendarã, jo tahdas peesihmes atweeglina turpmafo darbibu drawã, tã ka ar wairaf fainem rihfojotees, naw eespehjams katras reises nowehrojumas paturet galwã. Utteezibã us bischu sflimibam, nowehrojumi un ahrsteschanas panahkumi jadara finami ari atflahtibai. Lai waretu gaidit labu medus raschu, tad jaruhpejas par labã bischu ganibam un jafehj jif ween spehjams medus augi drawas apfaimẽ.

Majã.

Auglu dahrsã kur odsenajeem un fokeem sah3 plauft lapas un parahditees feedi, odsenaju un auglu foku stah-dschana steigschus jaturpina un janobeids; tãpat ari poteschana un durteflu sprauschana schini mehnesi japabeids. Schpaleeru foki isgreeschami un tee no janna pee schpaleereem peeseenami. Pee schpaleeru un piramidu fokeem scha mehnescha beigãs janofneebj jaunajeem dsenukeem galotnes tanis pufes, kur ahtraf aug, lai usturetu lihdsfwaru. Pee parastajeem dahrsa fopschanas darbeem tagad rodas flah3 nopeetna zihna ar dahrsa kaitekteem jeb parasiteem, kapeh3 auglu foki un odsenaji ruh-pigi japahrluhko un janonahwẽ tahrpi un

fahpuri, furi pee fista laika allasch leelâ mehrâ dahrseem usbruhf. Ja fukainu keramâs glahses nebuhtu wehl isfahrtas, tad tas steigshus padarams jau mehnescha fahkumâ. Uosee-
 dejuschee schpaleeri, fâ ar wifî auglu fokî, awenaji un seme-
 naji jalej ar mehflu uhdeni. Wihneem wirs pehdeja fêkara
 treschâs lapas jaatkneebj galotnes un fêkari jaisreto, isgree-
 schot teem masakâs widus ogas. Pagahjuschâ gada okulejumi
 japeeseen pee nogreesto mescheu stumburineem un aispagah-
 juschâ gada okulanteem, kureem galotnes buhtu nosaluschas,
 waj ari fur naw safneegts atteezigs krona augstums, galotnes
 dsenuki peeseenami, lai augtu taisni us augschu. Pagahjuschâ
 gada augustâ stahdito semenu dobês raduschees tuffschumi is-
 lahpani. — **Saknu dahrâ** jafehj wifî dahrsaji, ween-
 fahrschakee jau mehnescha fahkumâ, glesnafee un wahrigakee,
 peem., gurki un pupas, no scha mehnescha 10. waj 15. deenas
 fahlot lihds 25. deenai. Sirnu, wasaras rutku un schpinatu
 sehshana jaatkahrto if pehz diwi nedelam. Ugree sirni, furi
 jau fadihguschî, jaapkapfo un jaapspausch schepereem. Wifî
 fahposti un kartupelei janobeids stahdit. Jaruhpejas isnihdet
 fahposteem uskrituschee spradschi, semes blufas waj ziti kaitekli.
 Podos eeaudsinatee putras ahboki (firbischî) jaisstahda us
 mehflu un kompasta kaudsem; melones jaapgraisa un ja-
 mehflô. Weenfahrschâs lezeftis audsejami nefaseedofschu jugu
 sehflineefti un istuffschotajâs mehflu fastês japeestahda milsu
 gurki waj melones. Uisween jagahdâ, fâ wifî stahdijumi un
 sehjumi wajadsigâ laikâ tiftu apleeti. — **Puku dahrâ**
 iststahdamas wifas pukês, tiffab weenfahrschâs, fâ ari gles-
 nakâs un puku tepika pukês; dahrâ nelkês un fokuroses jafehj.
 Janes laufâ no augu nameem, fâ ari no istabam wehfo namu
 augi, furi fahkumâ leekami sem kokeem ehna, bet wehlaft taisni
 faulê. Dahrâ pahrsseemotâs roses apgreeschamas un jauneem
 augumeem fahkotees no tâm jaisnihzina tahrpi un lapu utis,
 lai seedu pumpuri netiftu fabojati.

Drawâ labwehligam laikam pastahwot faules putniuu
 — bishu — dsihwe arweenu top rosigafa un normalâs
 faines spehji attihtas. Tapehz rodas gadijums, fâ bish-
 kopim japabalsta ar atteezigu usturu peru attihtiba un wah-
 jakâs faines japastiprina no stiprakâm faimem. Spehzigâm
 faimem japaplaschina telpas zaur jaunu fahru peelikschanu.
 Bet tâ fâ ap scha mehnescha widu allasch usnahf tâ fauktais
 maja aukstums, tad ar faimju pastiprinaschanu un telpu pa-
 plaschinaschanu wajag buht wifai usmanigeem; jo usnahfu-
 schais wehsums bites fastumj zeeschal kopâ un data peru,

kas paleef neapfegti, nedabu peenahziga fultuma, apfalft un war fluht par augligu femi lipigam flimibam, fewifchti peru puwei. Tapeh3 fewifchti fchini mehnefi bifchtopim jaruhpejas netikween par bitem wajadfigo baribu, bet ari par fultumu tropa. Bites pahrweetojamas no nekufstinajamu fahru tropa tahda, kas atfih3 par labafas sistemas tropu. Ja rahdas panatota wajadfiba, tad ifdarama mahffliga fpeetu nemfchana jeb fainju dalifchana; nofaweta fainju dali-fchana atnes tikai faudejumus. Ja parahditos lipigas bifchu flimibas, tad ar steigfchanu jakeras pee ahrstefchanas un modrigi jaisleeto wif3 aiffardfibas lihdfekli pret atteezigo fehrzu jeb kaiti. Ja audfina jaunus mah3tes un japeeleef tahdam fainmem, kam we3a waj gaudena mah3te. Labwehligã laifã fcha mehnefcha otrã pufe daschfahr3t nah3t pirmee fpeeti, kapeh3 drawneefam wajag buht gatawam uf fpeetu fanemfchanu. It masi, pat 3 mah3zinas fmagi maja fpeeti ir wehr3igafi un bagataf atlihdfina drawneefam, nekã ap 8 mah3zinas fmagi fpeeti peh3 Jahnu deenas. Maja fpeeti gan wifadã finã jaehdina, bet zifnebuht labwehligã wafarã wini to atlihdfina.

Juniã.

Augfu dahrfã fchini mehnefi fewifchtu darbu mafaf. Zihna ar dahrfã kaitefleem, auglu nefefu fokuf apleefchana ar mehflu atfchaidijumu, fpaleeru apraudfifchana un ap-greefchana — fcha mehnefcha galweene darbi. Bef ta ari japahrrauga weengadejee auglu kozini un ja fahdeem no falas, krusas waj ziteem nelabwehligeeem gadijumeem galotnites poftitas, tad kreetnakais fahnu dfinums jausfeen taifni, bet ziti fahnu farini aif 2 lapam jaatgreesch, lai kozina ftahws ftiprinatos. Jauno mefcha fokuf ffolinas jatihra un jausrof; rofchu mefcheni jaitihra nah3ofchã mehnefcha okulefchanai. Auglu fokuf jamehflø ar wirzu un pelneem; gatawibã pahrejoschee kirfchi aiffargajami no putneem, kas wiflabaf ifdarams ar tihflu apwiflfchenu kirfchu kofeem. Uwenaji faufã laifã jalej un leelee jaunee ifdfinumi jaisgreesch waj jaisrawe. Semenu dobes wehl pirms ogu eenahffchanas jaitihra no nefalem, jafalej ar mehflu fulu un feme apfedsama ar fuhnam, jahgu ffaidam waj fihkeem egfu jarineem, lai ogas uf teem atbalftidamã neapfiptu ar femem. — **Saknu dahrfã** fchini mehnefi rawefchana, femes irdinafchana, leeefchana faufã laifã un mehfløfchana fchfidreem mehfleem ftarp darbeem eenem pirmo woetu. Sirni un femã pupas jakaplo un pirmeeem japeefpraufch fcheperi; fahr3fchu pupam japeefpraufch

fahrtinas un starp pupam swabadà seme jausrof. Kaphposti jawago waj jaaprausch un tahrpi no teem janolafa. Puku kaphposti allasch jamehsflo ar wirzu un parahdijuschees seedi jaapfeds zaur lapu usleefschanu jeb eelauschanu, lai tee pilnigaf attihstitos. Mehnescha pirmajàs deenàs jafehj safee un bruhnee lapu kaphposti un seemas endiwijas; tàpat arween jaatkahrio radisu, rutfu, schpinatu un salatu fehichana. Spargefi kahrtigi jagreesch un lihds scha mehnescha 10. waj 15. deenat greefchana pamafam janobeids. Up scha mehnescha 10. deenu war feht pehdejos dahrsa firmus un, fà parasts, Jahna deenas preefchwafarà — pehdejos rahzenus. Sehflineefti jaaprauga un tee peeseenami pabalsteem. **Puku dahrsà** puku dobes turamas kahrtibà, tàs jarawè, jaaplej, jaapleef ar smalkeem mehfleem un garafàs puks pee meetineem japeeseen. Kaphuri un lapu utis aisween nahwejami. Rosem un ziteem ilggadejeem augeem noseedejuscho seedu stumburini arween janogreesch. Sehjami ahtri augofchi, ilggadigee augi: magones (Papaver), Lychnis (mahrosfites), rabarberi (Rheum), neaismirsteles (Myosotis alpestris un palustris), gipsofilas, wijolites u. z. Noseedejuschee puku sipholi istofami, tee janotihra un faufumà jausglabà lihds stahdamam laifam. Winu weetà dobes no jauna apstahdamas ar referwà turetàm wafaras puem un podu augeem. Tagad podu augeem labafais augschanas laifs, tadeht tee peeteefofchi jalej, jarafina un schad un tad ari jamehsflo. Laufà isnestee podi garafaleetus laifà gadijumà jafarga no pahrafa flapjuma, teem usleefot logus waj ari apgahschot stahdus semè gulu. — Dahrsa zelini turami tihri un kahrtibà.

Drawà wiswairaf schini mehnesi parahdas peewilzigàs un drawneefu preezinoschàs speetoschanas ainas; jo junijs pee mums ir ihstais speetu laifs. Pee speetoschanas bes jau maja darbu kalendarà teiftà japeemin, fà lifums fefofchais: No weenas faines nehent lihds pusjunijam wairaf par diwi speeteem, bet wehlf peelaift tikat weenu speetu; turflaht no daschàm faimem newar nehent neweena speeta. — Pastahwot nelabwehligam laifam speeti jaehdina. Speetoschanas laifs pats ihstais mahschu audsinafchanas un wezo atjaunoschanas laifs zaur gatawu mahtes kaminu peelischanu no labakàm speetofuschàm faimem nelahgo bischu mahschu weetà. Sainju dalischanu jeb mahschligu wairofchanu war gan wehl turpinat, bet ne ilgak, fà lihds pusjunijam. Pee ta jafargas faines fadalit pahraf masas; jo bischtopja weenigais glahbinsch — spehzigas faines. Tapeh3

pee mahkfligas fainju wairofchanas fà lifums buhtu jaeewehro: nemi tikai if no 4 stipràm fainem pa weenam speetam. Kad peru telpàs peeteefofchs wairums medus eenests, un eestahjas galwenais medus eenefums, fàs pee mums ir allasch junija otrà pufè, — tad jasteids uslift medus magasinàs. Magasinàs jaleeto gan gatawas, gan mahkfligas fchuhnas un ihfi pasahkumi, lai bitem buhtu, kur nolift medu un lai waretu raschot ari wasku. Jagahdà, fà peru telpàs nahklu jaunàs fchuhnas. Par katrà trim deenam, raugotees pehz laika un wajadsibas, japaraugas, lai speeti un wezàs faines, lam dod fchuhnas fchuht, wilftu fchuhnas pareisi; katra aplamiba tuhlin jaislabo. Mehnescha beigàs japahrrauga speetojuschàs, fà ari tàs faines, kuràm pirms daschàm nedefam dota jauna neapauglota mahte, lai pahrleezinatos, waj jaunee dehjumi norifinas pareisi un fahrtigi. Ja dehjumi no weetas, tad mahte fahrtibà, bet ja tee iskaiiti un turflaht ari pa tranu kanninam un pa trim un wairaf olienam weenà kanninà, tad tas aisrahda, fà tropà radusees tranu dehjeja. Ja tropà pehz sinama laika neredf dehjuma, tad aisdomà mahtes no flihschana. Tad fchaubigai faimet japeeleeft dehjumi no zitas faines. Ja bites us teem eegrosa mahtes kanninas, tad drofcha leeziba par mahtes truhkumu. Besmahtes faimet nekawejofchi japeeleeft mahte; tàpat ari faimet ar tranu dehjeju tuhlin ahrstajama. — Sabwehligà medus eenefuma laikà spehzigàm fainem jau fchini mehnesi rodas aiswahkoti medus rahmji. No fcheem medus zaur medfweedes palihdsibu isnemams un istuffschotee rahmji jaeeweeto atpakal tropà, lai bites tos atkal waretu pildit, un muhsu drawneeki, tautas dseefmai peebalfodami lihgfmi waretu usdseedat:

„Jahnits sawu kumelinu
Eejahj bischu dahrsinà
Medainàm kahjinam,
Wasfoteem eemaufteem.“

Julijà.

Augku dahrsà fchini mehnesi darbi atteezas wiswairaf us pascheem augkeem. Augkeem pilditee fokù sari jatbalsta, lai nenoluhst. Eenahkufchees augkt no semenem, jahnodsenajeem, stikenajeem, upenajeem, kirscheem janolasa un pehz wajadsibas jaisleeto. Auglus nowahzot, jausmanas, lai sari neteef aplausiti un zaur to nahkamà gada rascha masinata. Schpaleeru un punduru fokeem nahkamà gada augku sarineem janogreesch galotnes, waj ari rinkfi jaapgreesch.

Nokrituschee ahboli arween jauslafa un tee ar wiseem tahrpeem isnihzinami. Tahrpainos augfus derigs nolasit ari no kofeem, waj tos aisween nopurinat un uslasit. Pawafara potejumeem fehjums jaatraifa un mehnescha otrâ puse jafahf okuleschana (azofschana). Wispirms okulejamas roses, tad firschi, aprifosi, pluhmes, bumbeeri un ahbeles. Trijgadigeem un stahdischanai waj pahrdofchanai nodomateem augfu kozineem janogreesch ap stahwu fahnu jari lihds frontim, lai greesumi lihds rudenim apaugtu. Stikenaji un daschi gresnuma stahdi, kâ ari lasdi, jasmini, leepas, zerini u. t. t., japawairo no nolozijumeem. Semenu stahdischanai jafagatawo seme, jo tās jastahda scha mehnescha beigās waj ari augusta fahkumâ. Tapat jafagatawo seme ari ziteem rudens stahdijumeem, ihpaschi awenaju stahdischanai sente jausriolè un tur jaeerof mehflsi. — **Saknu dahrsâ** wehl arween jazihnas ar nesahlem, jaisrawè fewischi tahdas, kas ahtri nogatawojas un kam dauds fehflu, peem. balandas, wirsa, naftspukes, smakkās nahtras. No kahposteem janolafa tahrpi un jaisnihzina. Selertjam jaaplausch dala lapu un ap saknes bumbuli atrodofschās saknites, ishemot apafschejo, jaapgreesch un augi ar mehflu uhdeni jafalej; tapat der arween mehslot pukufahpostus, purawus un mahrruttus. Tomatem jaisgreesch no apafschas aisween fahnu augumi. Dahra reises nedefâ janolafa gurki eefkahbeschanai, waj pahrdofchanai; tapat ari firni un pupas janofschin pehz wajadsibas. Nonemto firnu, kolrabju un zitu isleetoto augu dobes jausar jeb jausrof un jaapdehsta ar salateem, radiseem, rutkeem, schpinateem u. t. t. Mehnescha beigās jafehj gurki podinos, ja tos gribetu eeguht seemas wajadsibam. — **Pee pukem** tiqlab kastès kâ puku mahjâ jaewehro pagahjuscha mehnescha kopschanas darbi. Jlgadejee augi, kas nodselte, nogreeschami un to weetâ stahdamas referwâ turetas wasaras pukès un podu augi. Rudens un nahkamâ gada agrajeem seedeem isfehjas atraitnites (Viola tricolor). Sehjas ari daschas podu pukès, peem. zinerarijas, pawafara wajadsibam.

Drawâ schini mehnesi kâ galwenee darbi minami: bischu aitureschana no speetoschanas, senako speetu kopschana, medus isweeschana us medsweedes, medus magasinu atnemschana un agri sehsto medus augu fehflu eewahkschana. Schini mehnesi wiswairaf bites mehds pahrmaitit wezo mahiti ar jaunu, kas wiswairaf noteef pee speetu faimem ar wezu mahiti. Tahdos gadijumos japahrleezinas, waj jaunàs mahtes fahrtigi dehj, bet winu noklihschanas gadijumos, kâ ari pahrleezinaschanàs dehj par mahtes esamibu, jaismehgina eepreekschejâ

mehnesi aifrahditee panehmeeni. Kur nomanams, ka bites paschas mahtes neatjaunos, bet mahte naw wairs fretna, tur japasteidsas ar mahtes atjaunoschanu. Tã kã wehlee speeti allasch atnes tikai saudejumus, tad wismas no scha mehnescha otras puses speetoschana wairs naw peelaischama. Tã ka medus eenesums atkarajas no saines stipruma, ganibam un laika, tad naw noteizams, zil reises tas atnemams un issweeschams us medsweedes. Medu atnemot jaleef wehrã, ka peru telpãs paleef medus peeteefoschã wairumã bischu seemas pahrtikai. Bet atstah wišu medu tropã lihds eeseemoschanai rudenĩ naw pareisi; jo medu ihstã laikã atnemot un leetojot medsweedi war dabut leelaku medus raschu un labaku medu. Issweeschanaĩ jaem tikai kahres ar aishwahkotãm, waj ar wisai mas neaishwahkotãm medus kanniam. Neaishwahkotais wasaras medus drihs ween sahlf ruhgt un tahds pahrdoschanã naw laischams. Karstã laikã jaatturas no rahmju zilaschanas, jo tad schuhnas war sabrukt. Tãpat ari tumshas krahsas tropos ar nepeeteefoschu wentilaziju saulgosi daschkahrt schuhnas paschas no sewis sabrukt. Tapeh; bischlopim jagahdã par tropu wehdinaschanu un apehnoschanu, bet schuhnu sabrukshanas gadijumã jaruhpejas, lai skrejai aiskrihtot ar schuhnã, bites nenosmok. Galwenam medus eenesumam beidsotees un eestahjotees wehsakam laikam, jaatnem medus magasinã.

Augustã.

Augu dahrsã darbi wiswairaf atteezas us augu nowahkschanu un us labas isredses gatawoschanu nahlama gada raschai, protams, jaturpina un japabeids lihds pus augustam ari julijã sahktã ofuleschana. Mehnescha sahkmã janohem agrajee ahboli un bumbeeri jau daschas deenas pirms wiņu pilnigas eenahkschanã jeb gatawibas, jo tee tumšã noweetoti top sulainaki nekã pee koka nogatawojotees. Uwenajeem jaisgreesch wezee stumburi un no jaunajeem jatstahj 4—6 stiprakee dsinumi, kuri ari japeeseen un seme starp teem jausrok un ja laiks sauks, augi ar uhdeni un wirzu jafalej un tã janodroschana nahkoscha gada ogu rascha. Ja laiks sauks, tad fewischki peekalnẽs aplejami ari augu kofi. Semenem wiskas stihgas jaisgreesch un daudsee jaunee stahdini jaispluhz, pee kam treknakee no teem isleetojami jaunstahdjumeem. Semenu stahdischana schini mehnesi japabeids. Spaleeru un pundurischu kokeem nederigee dsinumi un wiņa kokeem pasarischi („glitschi“) arween wehl jaatkneebj. Eai wajadfigã laikã derigas semes buhtu gatawas pee rofas, tad

waligakâ laikâ jaunakee semes krahjumi japahrroef un wejee zaur retu seetu jaisfija. Kompastu krahjumus derigs uslabot ar wirzu, ragu skaidam waj Tomas sahrneem. — **Saknu dahrsâ** pa dafai jaturpina un jaatkahrto pagahjuscha mehnescha darbi. Bes ta seemzeeteji saknu augi, kâ rabarberi, estragoni un mahrrutki allasch jamehslo ar wirzu un, ja wadjsigz, japahrstahda. Jasehj wehl arween schpinati un radisi, kuri wehlâ rudent it labi war noderet. Sihpoli janohem ap mehnescha 10. deenu un salati jaisstahda. Tomateem janogreesch wisas galotnes wirs augleem un roschu kaphosteem sahnu lapas, lai tee kreetnak attihstitos. — **Puku dahrsâ** pa leelakai dafai jaatkahrto un jaturpina julija mehnescha darbi. Tâ tad puku sihpoli, kuri wehl nebuhtu isnemti, jaisrok un janoleef schuhshanaï. Ugree puku sihpoli, fewischki romeeschu jeb Panses jazintes (hiazintes) japaraksta un jastahda. Pelergoniju, fukfiju, roschu un daschu zitu augu duretkli sprauschami. Noseedejuschas malu (rantu) pukës nopsuhzamas sehklai un ari no zitâm pukem eewahkamas gatawäs sehklas. Seemas un rudens lessojas, kâ ari zinerijas, primulas u. z. stahdamas podos un noleekamas ehnâ. Daschi ilggadejee augi dalami un pahrstahdami; nahkoscha gada seedeem sehjami ziklameni. — Schini mehnesi stahdamas ari egles, ja tas pawasari semei atkushstot nebuhtu darits, un smalkakäs eglu sugas potejamas us muhsu eglem, dsihwee schogi apgreeschami. —

Drawâ galwenais un gandrish waj weenigais darbs schini mehnesi ir → bishusaimju eekahrtochana us pahrsseemoschana. Masakäs saines un warbuht tahdas, kas nodomas reserwas mahtes ustureschanaï un kas naw eenesuschas peeteekoschas pahrtikas, gan jau julija beigäs jaapgahda ar medus rahmischeem no stiprakâm saimem, lai täs perekli war retu eegrosit pehz wajadsibas. Augustâ laiks allasch grosigs un daschreis kreetni wehsz, kapehz daschu gadu jau schini mehnesi bites beids peroschana. Tikai labwehligâ laikâ un kur labas rudens ganibas, fewischki wirschi jeb sliini, bites wehl pawairo sawu medus krahjumu. Pee normalâm saimem un tahdâ gadâ, kad naw paredsams medus truhkums, tâ fauktâ eeseemoschana war notikt starp 20. un 30. augustu. Tad japahrrewidè saines un janowehtè winu seemas pahrtika, kurai wajadsigs buht 25—30 mahrzinas katrai saimei. Pareisu bishu eeseemoschana mehds apsihmet kâ biteneeka meistera darbu jeb gala eksamenu, bet tas wiswairak atteezinams us medus bada gadeem un, kad eenests dauds lapu jeb isswih-

duma un wirschu (silitu) medus. Zitat bites paschas pa leelafai dafai eerihkojas, ka winam pehz dabas wajadfigs. Pa tropeem krahmejotees stingri jausmanas, lai neiszeltos aplaupischanas. — Pee zaurfkatischanas atrastas besmahtes waj wahrgas un bespahrtikas faines peeweenojamas zitam. Peeweenoschana isdarama siltā laikā un wislabaf wehlu wafarā, jo tad bites stipri neplehshas. Protams, ka peeweenojamai wahrgai fainei mahte daschas deenas eepreeksch atnemama un droschibas pehz peeweenoschanas deenā war ari isfert mahti tai fainei, kurai peeweenoschana otru faini. Peeweenoschana wislabaf isdodas, ja saweenojamos tropus deen no deenas pa dascheem sokeem fatuwina, kamehr peeweenojamais trops stahw blafus tam, kuram nodomats wina faini peeweenot. Protams, ka schis panehmeens atteezinamis us weetas apstahkleem un ari us bischu islidoschanas laiku. Peeweenoschana weegli isdarama, rahmischus ar wisam bitem eekarot lihdsās atrodoschās tropa tuffschajās telpās, waj ari bites noslaukot no isnemtā rahmischā us pastiprinajamās faines tropa strejdehlishā. Istuffschotais trops jaaisgahda tahlaf prom un tam jaaisstaisa skreja zeiti. — Ja pee pahrraudsifchanas jeb eeseemoschanas israhdas, ka agraf bitem atnemts par daudf medus, waj ari medus truhkunigā eenesuma gadijumā, steidšigi jakeras pee bischu ehdinaschanas. Ehdinaschanai janoteef prahwām porzijam, ap 4 mahrzinas us reisi un wisparozigaf to sneegt ar retu drehbi apseetā burkā, kuru usgahsch pereklim lihdsās us rahmjeem. Ja ehdinaschanai naw medus pee rolas, tad dodams zukura sawahrjums waj ari wehlaikā laikā no dascheem atsihtais baltais sibraps. Zukura fastahws rudens ehdinaschanai nemans us 8 mahrzinam zukura 5 mahrzinas uhdens, kas lopā uswahrams lihtrā traufā, putas nosmalstamas un tad rendens dodams bitem. (Pawafara ehdinaschanai peeteef pret 1 mahrz. zukura 1 mahrz. uhdens). Lai gan zukura baribai ir sawi prahwi saunumi, taf israhdijees, ka us zukura wiruma bites labaf pahraseemo nekā us wirschu un lapu medus, waj zita nelahga medus. Sewischki kur pehdejā laikā ari muhsu drawās parahdijusees nikna epidemiska bischu zaureja, no ehdinaschanas ar zukura sibrapu biteneekeem buhtu pilnigi jaatturas un tikai medus truhkuma deht pee ta jakeras, eewehrojot wisus atteezigos lihdselkus pret bischu sflimibam. — Bes ta jaewahz sehklas no wehlaik sehteem medus augeem un japahrleezinās par to dihgshanas spehju. Eewahktais medus sortejams, safahrtojams un eepafajams pahrdoschanai.

Dreefsch bischu pahrtikas reserwâ nemtee medus rahmi, kâ ari turpmaf leetojamas tuffschâs saufsâs kahres kahrtigi eepafajamas un noweetojamas saufsâ, mehreni siltâ weetâ. Jagahdâ, lai tropi turetû peenahzigi siltumu un jaaprauga, waj tropu jumts nelaisch uhdeni zauri.

Septembri.

Augu dahrsâ pee saufa laika jaturpina un japebeids auglu nonemischana, pee kam saudsigi jaisturas pret auglu fokeem, lai to ne-eewainotu waj nenolaustu saru, kâ jau minets jultja mehnesi. Nowahktee augli saleekami wehsâs telpâs, bet ne wehl pagrabos. Pehz auglu nowahkschanas war pahrskatit fokus un teem isgreesf waj issahget saufos sarus, jo pirms lapu nobirschanas tee wislabaf eeraugami. No scha mehnescha widus war sahkt stahdit ahbeles, skahbos kirschus un odsenajus; bumbeeru, pluhmju un saldo kirschu fokî labaf stahdami pawasari. Pehz ta fokeem suhnas un wezâs leekâs misas janokasa un fokî janowitè, jif augstu ween spehjams, ar mahlû-kalku uhdeni, fokû kaiteklu (kaphuru) nihzinaschanas dehl. Nofasitâs suhnas un misas jasadedstina un pehz ta seme ap fokeem mehfslojama un aprofama. Odsenaju durtefki un pagahjuschâ gada nolozijumi isrokami un eestami pawasara istahdischanai. Seemas poteschanaî isrokamas ari ahbelites un bumbeeru kozini. Kaulinu (kolu) augi, kâ pluhmes un kirschi issehjami scha mehnescha beigâs. — **Saknu dahrsâ** schis mehnesis ihtais augu nowahkschanas laiks. No teem wispirms isnemami sehsklineeki, kuri sewischki noweetjami jeb eestami. No saknaugeem pirmee nonemami jau scha mehnescha widû — pirms stiprafam nakts salnam — kahki (greeschni) un beetes (runkufi). Kaphosti, selerijas, purawi, artischotas wehl jaatstahj, jo teem tad leelafais attihstischânâs laiks. No kaphosteem jaisgreesch tikai plihstoschâs galwinas, kuras pirmajam wajadsibam eetaifamas. Nenogatawojuschees tomati, salnam tuwojotees, janohem un jaisleek, kur tee war labi nogatawootees. No lezeftim un mehslu kastem semes jaismet kaudsè un nahkamâ gada kaphostu semet jauswed mehslî un jaeear; jiti semes gabali usarami labaf bes mehfsleem. Nahkschâ gada sirneem un pupam nodomato semi der mehslot kainita, kalija waj fokû pelnu mehfsleem. Seemas wajadsibai lapu peterfki un lozini jaeestahda kastitès waj podinos. — **Puku dahrsâ** septembris, kâ jau rudens mehnesis, usleek zihnas darbus pret salnam un aufstumu. Tapehz jasteidsas dahrsâ istah-

ditos augus eestahdit podos, bet pee tam jaruhpejas, lai tos pehz eespehjas ilgaf waretu paturet dahrsâ, jo ar to labaf nodroschina winu pahrsseemoschanu, kâ ari seedoschu augu feedeschanu. Mehnescha beigâs istahdami dahrsâ puku sîhpoli, kâ jazintes (hijazintes), lilijas, narzifes, tulpes u. z., pee kam dafa pirmejo (jazintu) stahdama podinos, kuri eerokami semê 6—8 zollas dsili un pehz eesafnoschanâs isnemami usfeedinaschanai. Tad ari podu augi janés augu namos un istabâs. Kad georgines un puku needras jau nosaluschas, tad tee isrokami un safnes nowetojamas par seemu fausâ un siltâ weetâ.

Drawâ jaturpina un japabeids jau septembra pirmajâs deenâs eeseemoschanas darbi un bischu seemas pahrsifikas pawairoschana, ja tas preekschejâ mehnesi wehl nebuhtu isdarits. Wehlu rudenî pasneegtu pahrtiku bites wairs nespehj aiswahlot un us neaiswahkota pahrtikas krahjuma tâs reti kad pahrsseemo. Bes ta pee labas pahrsseemoschanas wajadsiga laba wentilazija un tihrs gaisf tropâ. No eeseemoschanas atlikuschee un issweestee medus rahmji jadod bitem nolaisit, tos esleekot tropâ waj ari siltâ wakarâ peesleenot ahrpusê pee tropa skrejas. Pehz ta jaisdara schuhnu schikroschana. Labu schuhnu rahmji usglabajami pa seemu tam nosuhkam eerihkotos skapjos, lai nesapeletu un nenoputetu un lai peles nesagraustu; jo labu schuhnu krahjums biteneekam leels kapitals. Wezâs un nekahrtigi noschuhtâs jaunâs schuhnas isgreeschamas no rahmjeem un lihds ar eekrahjuscheemees schuhnu gabalineem un wafku drumslam jaiskausê wafkos. Rahmji tihri nokasami un usglabajami un eeguhtais wafks isdodams mahksligu schuhnu pagatawoschanai waj ari pahrdodams. Eeteizami nolikt daschus medus rahmjus, atteezibâ us faimju skaitu, reserwâ par seemu, kâ jau eepreekschejâ mehnesi minets. Tahdi medus rahmji nelabwehligâ pawasari bitem wisai noderigi. Tropeem skrejas jafaschaurina, bet tulkshâs telpas wehl schini mehnesi naw wajadsigs peebahst un bites tâ fakot nopakat, jo laiks wehl deesgan silts. Tropeem ar wafeju wirsu, bes zeeteem greesteem, wirs segas us perekla usleekams beesaks drehbes gabals, lai bitem nebuhtu par wehfu.

Oktobri.

Augku dahrsâ fokû un ogu krahmjû stahdischana turpinama, kamehr seme wehl naw safalusî. Jaturpina ari fokû tihrischana un witeschana, kâ ari aprakschana un mehfs-

Iofchana. Nobirufchàs lapas fawahzamas uu ifleetojamas pakaischos. Dee fokeem palifufchàs fabojatas lapas, là art panihufufchee un fufchuwufchee augli janonem un jaisnihzina, jo tanis pa leelai dalai mittinajas fokuf kaittekti. Jauneem fozineem, fewifufchi weeglà femè, jaapleef mehflu fahrta ap faknem un fedfamee fokuf jafagatawo, lai tos falam usnahkot waretu apfegt. Wihna mahjam der nozelt logus, lai fokuf ahtraf nogatawotos un lapas nobirtu. Uhrà efufufchee wihna fokuf jaisgreesch un janoleez. Ja laifs atkauj, tad jariolè seme un jarof bedres nahkamà pawafara stahdijumeem. No mescha japeewed fkujas fegfchanas wjadfibam. — **Sakun dahrsà** janowahz fahposti un wehl dahrsà atrodofchàs dahrsa faknes. Peterfiki un purawi loti labi pahrfseemo dobè, fapeh; no teem fahdu dobes galu der atftahf nenonemtu pawafara wjadfibam. Nahkofcham gadam jaisfeh; kerbeki, dilles un burfani. Mahrrutki jaisnem un japahrstahda. Artifchokas jaisrof un japahrseemo pawehfi tufschàs kaffès; falati un neegreesufufchees pufku fahposti jaefit kaffès un jaapfeds, lai pirmejee usglabatos lihds jauneem falateem un pehdejee eeneflu kreetnas galwinas. Spargeku wejee kazenì janogreesch, dobes no nefahlem jaisfihra, seme jausirdina un ar stakfa wirzu kreetni jafamehflò. Mehflu kaffès un kaudfès fameftas semes jaapfeds lapam, lai nefafaltu un jaunajàm semenu dobem japeewed lapas, lai falam eestahjotees semenajus waretu apfegt. — **Pufku dahrsà** darbi pahreet uf fiktumizam un augu nameem. Siltàs mahjas jafahf naktis fegt un wafaros masleet furinat. Augu leeschana jaisdara ar apdonu no rihteem, jo pahrfleeschana seemà kaittigaka nekà wafarà. Dee treknlapu augeem jeb tà fahfkteem galas augeem, peem. kaffufseem, agawam un alwejeem, jau no pagahjufchà mehnescha jafamasina apleefchanu. Ari aukftàs mahjas augi jaenes no dahrsa un fiktakàs deenàs ftipri jawehdina. Pufku fihpolu stahdifchana japabeids; wijolites, goldlafi un lefsojas jaleef pahrfseemoschanas kaffès un, kamehr fals atkauj, jatura neapfegtas. Podos audsetee seemas seedu krummi, peem. zerini, jatur wehl ahrà, femè eeraktos un lapam apfegtos podos, kamehr tee dabù 3—5° aukftumu, jo tad tee labaf iftabà seed. Podu roses un nekkes jaeweeto pagrabos, waj tam nosuhkam eerihkotàs rofchu mahjàs; mescha roses jastahda podos seemas potefchanai; tàpat podos fthahdami daschadi krummi un seemzeefchu augi, kuri nodomati podos uffeedinat. Pufku dobes der iffeht daschadas wafaras pufkes agrajeem pawafara feedeem. Jaruhpejas par lapu,

skuju u. t. t. peeweschanu tahdās weetās, fur augi buhs sedšami.

Drawā šhini mehneši atleef pamaš darba, ja biščkopis wišu jau isdarijis, kas eepreekshejos mehneschos aishrahdits. Tikai aukstakam laikam eestahjotees, jagahdā par tropu tukšho telpu pildišchanu un škrejas janodroščina pret putneem un pelem. Bahdajot par tropu wentilaziju, jaisurbj ari juntuu gehwelēs zaurumi, ja tahdu wehl nebuhtu un wafku drehbes waj no bitem peewafkotas segas drehbes weetā jausflahj pahr rahmeem gaisu zaurlaidošča drehbe, us kuras usleekams ar seenu pildits maišišch. Škrejam wajag palift šwabadam, jo šhini mehneši daschfahrt atgadās wehl kahda jauka, filta deena (7 lihds + 8° R.), kad bites islido. Un šchi wehlā islidošchanās isdewiba biščkopim usnemama kā dabas mihtla balwa, jo tahdā wehla islidošchana un istihriščhanās bitem wišai atweeglo pahraseemošchanu. Nu biščkopim pašchaurinatās škrejas jaattaiša pilnigi walā un tās biščhu šaimes, kuras neislido us to japamudina zaur dwaščhas eepuhschanu tropā. Pehz ta jaisdara šaimju galiga nokahrtoschana seemai. Lai gan pee mums Baltijā naw parasts un atsihts taišit bitem fewiščkas seemas mahjas jeb seemnižas (омшаники), taš naw leedsams, ka sargajot bites pret seemas nelabwehlibam, aukstumu, aseem wehjeem u. t. t., derigs tropus tagad eewetot pajumiē, šausā pagrabā, flehti waj rižā. Us lauka pahraseemojamās šaimes, fewiščki plahņajos ahršemju tropos newar atstaht bes aišardsibas. Tahdi tropi wislabaf apsedšami skujim un tikai škrejas atstahjamas šwabadas, lai gan ari tām jataiša apehnojums pret šaules stareem. Pehz tahdas nokahrtoschanas atleef biteneekam tikai šchad un tad tropus apstatit. — No medus un medus atleekam pagatawojami medus etikis, meestiņsch u. t. t.*)

Nowembri.

Augku dahrsā galwenais darbs ar koku un kozinu nošegšchanu pret seemas aukstumu. Jaunakee koki jaapseen skujam, šalmeem un mascheem, bet špaleeri, šaldo kirschu kozini, punduru kozini, kā ari ziti koki un krukmi, kam seemas šals drihsaf kaitē, pawišam jaetin šalmos, ja jau šalst pahri 8° R. Dawafara stahdijumeem dahrsā eestee kozini kreetni ar skujam jaapseds. Lai peles neapgraustu segto kozinu, tad starp teem iskaišami pelu nahweschanai šagisteteē meeschi.

*) Luhko „Medus grahmatinā“ R. Bauzišča isdewumā Limbaschās. Makšā ar peesuhitišchanu 30 šap.

Woleektee ahra wihnikofi jaapmet ar semi un jaapfedj lapam. Wihna un firjiku mahjas janofeds, bet siltakās deenās ari jawehdina. Ahbolu, bumbeeru un daschadu skuju loku sehklas eejauzamas smiltis, podos un eerokamas semē pawasara sehjai. Ahboli no pirmajām noliktuwem nesami pagrabā jeb ahbolu usglabatuwē, kur tee laif no laifa jaaprauga un bojajuschees augli jaislafa. Wispahrigi jasagatawojas wisur us seemas sanemschanu. — **Saknu dahrsā** japa-weiz wisi pagahjuschā mehnesi neisdaritee darbi. Spargelu dobes jaapfedj gareem mehfleem; tāpat apsedšanas ari jaunās semenu dobes. Janonem pehdejee roschu kahposti, kuri ar saknem pagrabā smiltis jaeesit. Ragawu zesam eero-dotees aiswedami no mehslu kastem sapuwuschee mehslu us dahrsu. Pagrabi siltā laifā jawehdina un saknes kahrtigi smiltis eesitamas. Eewahktās sehklas jaisihra un jausglabā fausā un wehsā weetā. — **Pee pukem** darbi augu namos, kur jaturpina pagahjuschā mehnesi minetee darbi, un puku mahjas kahrtigi jafeds un jakurina. Ufdisihchanai nemtee zerini, roses u. z. 2—3 reises deenā jaslazina ar remdenu uhdeni; ziti augi jatur pehz eespehjas fausi. Dafa pukusih-polu (hiazintes) jasagatawo usseedinaschanai; aukstā mahja labā laifā jawehdina un wezās lapas, puwumi un kaitefki (parasiti) janotihra, stahdi jamasga un glihtā kahrtibā jano-weeto. Wisi darbi darami ar usmanibu un ihstā laifā.

Drawā teeschu darbu mas. Ja nodomats tropus noweetot pajumtē, bet tas wehl oktobri naw isdarits, tad tagad wehl isdarams; ahra palikuschās saimes janodroschina pret seemas bargumu, kà jau aprahdits oktobri. Zitadi bitem jadod pilnigs meers un tās tikai jaaisfarga no trauzejumeem un bischu postitajeem. Bischkopim japapildina sawas fmaschanas no bischkopibas raksteem jeb grahmatam.

Dezembri.

Augku dahrsu un **saknu dahrsu** schini mehnesi se-wischku darbu nesneeds, taf us dahrskopibu atteezigu darbinu naw truhkums, jo peegahdajumi un pagatawojumi, kas mineti janwari, ari schini mehnesi wisparozigaf isdarami. Wasas brihschi un garee seemas wakari jaisleeto pee arod-neezišku rakstu lasschanas un pahrdomaschanas un jasastahda plani nahkoscha gada darbeem un rihzibam. — Atteezibā us **saknu dahrsu** darbi tikai pagrabus kahrtibā turet, puwumus notihrit un wehdinat. Kur zauri pagrabi, tur aukstā laifā tee salmeem waj fauseem mehfleem fedjami pret salu.

Dodos eestahditee lozini jaleef puku mahjā un jaruhpejas par kresu salatu audjeschanu; fastēs noliftee un tagad attihstijuschees puku kahposti janogreesch. — **Puku mahjās** jaewehro pagahjuscha mehnescha darbi un fahrtiba. Bes ta mehnescha fahkumā stahdamas kreimenes (maja puķes) fastitēs usfeedeschanai un ap mehnescha widu janēs eefschā dala no fastēs esofschām wijolitem, lai eeguhtu seedus. Istabā eenestas jazintes turamas siltumā, pee krahsns, un tumšā, tām usmauzot papira tuhtes waj tuffschus puku podus, kamehr seedu fahs fasneeds 2—3 zollas garumu. Wispahrigi jaruhpejas, lai us Seemas fwehtkeem un Jaungadu buhtu kreetni daudj un daschadu seedoschu augu.

Drawā bishkopim, kas wiņu peenahzigi nofahrtojis, schini mehnesi naw ko strahdat, jo wiņa mihlules — faules putnini — sawu darbibu tagad pamasinajuschas lihds wismasakam mehram un kamolweidigi starp schuhnam sawilfuschās, atdušas no saweem darbeem. Schi wiņu atduša tomehr wisai atschkiras no tā fauktā seemas meega, kūrā par seemu dus rahpiti un daschi ziti kustoni. Medus patehrinisch bitem schini mehnesi ir tikai 1—2 mahrzinas. Utteezibā us nelaiķa profesora P. J. Bachmetjewa atradumu anabiošas laukā, t. i. dsihwo organismu eesaldeschanā un atkal atdsihwinaschanā, pazehlās pehdejā laiķā balsis no drawneeku widus, ka bites wajadsetu pa wiseem seemas mehnescheem „eesaldet“ (anabiošet), lai tām nebuhtu par seemu wajadsigs usturs, kas istaiša ap 30 mahrzinas. Schis jautajums, jif sinams, wehl naw realisets, bet anabiošai bes ta sawa nosihme ari drawneeziņas laukā, fewischki tahdos gadijumos, kad bites kertas no pahraka aukstuma. Parastā fahrtā bitem pahrseemojot, bishkopjeem atleef tikai schad un tad apskatit un bes leekas peeklauweschanas pahrleezinates pee skrejas par katras saines stahwofli, tiklab pee tām, kas seemo laukā, kā ari pee tām, kas eenestas seemas telpās; zitadi bitem janowehl pilnigs meers, lai tās peh; meerigas atdušas nahlamā wasarā biteneeku preezinatu ar rošigu darbibu. Wispahrigi nemot, bishkopju peekopschanas darbi un darbini, kā ari sawu drawneeziško sinibu papildinaschana, kas atteezas us scho mehnesi, aisrahdita jau janwari. Taš beidsot wehl peeminams, ka biteneekeem pa wiņu loloto darbineetschu atdušas mehnescheem lihds ar bishu atteezigu usraudsiibu, un sawu drawneezišku sinibu papildischanu, fewischka wehriba japeegreesch ari raksteem par bishu sliimibam; jo pagahjuschos gados daschas muhsu drawas postijusi niķna

un, kà domajams, lipiga bišhu šaimju iſirſšanas faite. (Skat. par to 1917. g. Dahrif. un biſchf. kal.). Katra biſchfopja ſwehts peenahkums zaur rakſteem waj apwaižaschanos tuwaſ eepaſihtees ar ſcho faiti un tà ſagatawotees uſ zihnu warbuhtigà ſehrgas uſbrufuma gadijumà nahkotnē, lai zaur nolaidibu muhſu dſimtenes drawneeziba netiftu nodota gali-gam poſtam, bet ta ari nahkamibà kupli ſeltu, tà ka lai bagatigà meda un waſku raſčas ſinā waretu peemehrotees muhſu ſentſcheem, kuri „No oſola pa windam medu laida Daugawā.“

Wispaorigi raksti par dahrskopibu un biškopibu.

1. Dahrskopibas un biškopibas šawstarpejas atteezibas.

Pee dišchenà laufšaimneezibas koka dahrskopiba un biškopiba ir idealatàs nošares un winu pastašwibas pamati zeeschi kopoti. Šcho idealo arodu darba weetas — augļu dahrs un drawa — ir it kà mala laimigà, kur „šemes ilgošana ir kà migla klišti;“ jo dahrsi ar kupleem augļu kokeem un dašch-dašchadeem augleem atgahdina šeno paradisi (Edeni), un bagatigu šemi mehds tehlot par šemi, kur tek peens un medus. Mušju dsimtenē šchis laufšaimneezibas nošares teef peekoptas deesgan plašchà apmehrà, taf winu attihstibas pakahpe pee mums wehl kreetni tahlu no pilnibas ideala. Ir gan mums šchàm nošarem šawa šaujina špezialas literaturas; winu weizinašchanai dibinatas šewišchtas beedribas, jarihskoti kurši, preekšchlasijumi u. t. t., bet tee teef maj ijmantoti un no leelatàs dašas lauschu ušnemi it kà ar gareem šobeem. Pee ta peeminams, ka wispaoriga šabeedriškà ruhpešchanàs pee drawneezibas šelšchanas pahrspehš gan aišgahdneezibu, atteezibà uš dahrskopibu, tomehr beeschi eenejuma šinà pehdejà pahrspehš pirmejo. Šas šihmejas uš šcho nošaru šawštarpigo zeescho atteezibu, peeminams, ka tàs naw tif nepaštahwigas, ka newaretu weena beš otras pastašwet, taf winas weena otru leeliški war pabaštit; turklaši beeschi ween noteef, ka dašchas dabas nelabwehlibas waj nenormali gadijumi weenà nošarē stipri ween atšauzas uš otras weišmi waj neweišmi.

Tà 1916. g. pawasari, šewišchi jahnodšenaju un šteknaju šeedu laiks bija kreetni wehšs un nelabwehligà laikà, kapehš wairafos dahrsos bites tad pee šcho šeedeem, kà ori pee augļu koku šeedeem gandrihš it netaš nerahdijàs. Beš ta, šiltam laikam eestahjotees, parahdijàs uš weena un oira koka waj krukma jaunajàm lapinam medus rafa, no kuras lapinas kluwa špihdošchas it kà ar pernizu apleetas. Un zil nepaštahfami tani gadà bija panahkumi šchints dahrsos! Kudeni tee bija gandrihš tufšchi no augleem, bet bišchu šaimes šahša iširt un pat galigi išbeigtees wehl junija mehneši epidemiskà šahrtà ar šahdu nepašihštanu šlimibu (Štat. manu 1917. g.

Dahrst. un bišchkopa kalendara 55. lapp.) un wispahriga medus rascha bija wahja. Zahnogu, pluhnju un kiršchu tad wairafos dahrjos tikpat kà nebija; ahbeles un bumbeeri, kas gan braschi seeđeja, dewa pamaš un nepilnigi attihstijušos, šarupejušus auglus, jo winu seedus bites, kà ari ziti spahrnotee insekti nelabwehligà gaisa deht maš aplidoja. No attahsteeem dšimtenes dahrseem tanì gadà nahza zitadas sijas: tur pawasari pee minešo seedu aplidošchanas nebijusi manama no bišchu un zitu lihdšigo lidotaju pušes nekahda šewišcha atturiba un dahrša augli, šewišchi jahnogas, bija padewišchees pat labaki naka žitfahr. Te nu gan buhtu waizajams: waj seedu neaplidošchanas gadijumà wainojamas bites waj seedi? Waj pee seedu neaplidošchanas un auglu, resp. ogu truhkuma pateesiba wainigs bišchu kuhtrums waj winu truhkums jeb waj seedu nepilniga attihstiba un nelabwehligs dabas apstahklis, kas nešeedi bitem seedos meflejamo materialu (nektaru), kapehž tās tad ari no šcho seedu aplidošchanas atturas. Un ta gada štiprais pawasara šals naktis un šaufais karstums deenās dewa aišdomas par seedu nepilnibu jeb šakropļojumu. Te nu tee, kas grib noleegt bišchu nošihmi dabà pee seedu apauglošchanas, warenu peebilst: Ja seedi noseed pilnigi un ir weseligi, tad tee ari beš wišas labdarigo kustoku resp. bišchu aplidošchanas dod auglus, kapehž aplidošanai negatiwa nošihme; seedi gan uštura bites, bet ne bites weizina seedu auglu išdošchanos. Tahdà eeskata šamašita pateesiba ar nepateesibu. Protams, auglu išdošchanas neatkarajas weenigi no bitem, bet ja daba seedus labwehligi un pilnigi attihsta, tad tee dod labu pahrtikas materialu bitem un atteezigos, labwehligos apstahklos no seeđeem išaug brangi augli. Tà tad bišchu aplidošchanas sekmes pee seeđeem, ja ari winu aplidošana nerada teeschi auglus, taš leela jo leela nošihme winam pee auglu išdošchanas jeb stahdu apauglošchanas, šewišchi pee tahdeem stahdeem, kureem wihrišchas fahrtas seedi pilnigi atšewišchi no šewišchas fahrtas seeđeem. Tà tad bites labo war padarit wehl labaku, bet winu špehka naw niškuligo jeb bojato seedu pahrradit jeb padarit par pilnigu; kapehž nemašinasim bišchu darbibas nošihmi ar aptumšchoteem ušfkateem. Pilnigi greiš tahds ušfkats waj tenkas, ka bites aplidodamas odsenajus, kritus waj zitus augus atnemtu no teem špehku un mašinatu raschu. Uš to paklawšimees faktus un peerahdijumus no šinibas wihru un dabas pehtitaju ismehginajumeem un apstivrinajumeem.

Amerikas entimologs profesors A. Rufs šawa plaschajà bišchkopibas wadoni, rakšidams par to, kà bišchkopiba paleelina

tautas bagatibu, apstiprina, ka ja pee wispahrigas bišču leetderibas zaur winu šagahdato medu un wašceem peereškina ari to aplintus labumu, furu bites ijdara vaweizina damas ņeedu apaugloščanu, t. i. labumu, furu naw eespehjamš ņmalki apreškina, tad biščkopibas leetderibai un eenešibai ir milšum leeli apmehri. Biščkopis lihds ar ņawam bitem pateeši war lepotees ar leeliško lihdsdalibu dabas ekonomijā, kura tiš ruhpiģi atteezas uģ zilwezi un tiš dewigi kalpo zilwezes wajadsibu apmeerinaščanai.

Ģewehrojamais nazionalās biščkopibas nodibinataijs Dr. J. Veršons (Dzieršons) ņawā eewehrojamajā biščkopibas grahmatā rakšta: „Katrš, kas zif neģif buhs eepašinees ar dabu un winas likumeem, ņina, ka augi tišai tad war nešt auglūs, kad apauglotaji wiħreešču kaħrtas ņeedu putekši apbaħrsta ņeedu ņeeweešču kaħrtas organus. Šahaħdu apaugloščanu leelā meħrā weizi nabites, paħrnešdamas ņeedu puteklus no weena ņeeda uģ otrū“.

Beš ta wairakħart iħmeħģinats aišģargat dašču augu ņeedus no aplidotajeem kuštoneem, un — aišģargatee ņeedi nedewiģi auglu. Tā, peemeħram, kopģi daščeeem gađeem kaħds peħtneeks ņeedu laiķā noģešģis ar ņmalku tiħflu daščus jaħnogu Ćerus tā, ka Ćaiģš un mitrums teem wareģis peekluħt, tišai bites un ziti aplidotaji no teem biģuģi pilniģi attureti. Weħlat iħraħdijees, ka noģegtee odsenaji biģuģi Ćandriģi beš augķeeem, ka meħr neapģegtee apkaħrteģee diščģoģuģeees ar treħnām ogam.

Bišču leelo noģiħmi pee augķu koku un zitu koku, ķā ari Ćeru, odsinaju un dašču lautģaiħneeģibas augu aplidotģanas winu ņeedu laiķā apraħda Ģuķsemburgas ņemķapibas instituta profesora Ķinnera apreħģins. Šģis profesors apraħda, ka bišču Ćaime, kas Ćastahw no 20,000 darba bitem, weenā deenā ņpeģi aplidot lihds 200 miljoneem ņeedu, zaur ko augu walģtiģ, ņewiģiķi daħrģkopibai, atķez no bitem leeliķš labums, un pee ta bites neatneem ne ņemei, nedš ņeedeeem kaħdu ņewiģiķu ņpeħlu; winas ir starģineeģes pee baģatigu augķu peegahdaščanas.

Tam par apstiprinaģumu weħl waretu miħet wairak ņaktus. Ģeeminešču tišai kaħdu ņawas dģimtenes stuħriti, kur kopģi wairak gađeem biģ eeriģķoti deesģan plašči augķu daħrģi, bet tuwumā neģija nekur bišču. Ķuplee augķu daħrģi rudenos biģa aišween tuķģi wai puštutģi no augķeeem. Bet weħlat kaħdi maģģas iħpaģģneeki eegahdaģa bites un eeriģģoģa teit drawas. Ķu rakģa no daħrģeeem ķluwa zitaģa: augķu daħrģi dewa brangūs augķus un eeneģa winu iħpaģģneekam wairakus ņimtus rubķu, un bišču drawa atlizinaģa ari ņawu daķu.

Utteezotees uj bišchu nošihmi dabā, jau peemineju, ka dabas nelabwehlibas jeb nenormali gadījumi dahrjos, beeschi ween atnes tahdus ari drawā un otradi. Rā peemehrs te minams nelabwehligais 1916. g. Paġahjušchais 1917. g., atšaitot karštajās maja deenās dašchu ašbelu ņeeđu iņņiwihdumus un pailgo ņaušumu un wiġai wehli eeņtahjušchos dabas pawafari, bitem bija deeņgan labwehligs. Tat, ņil ņinams, eeprееņcheja gada bišchu ņlimiba kreetni ween ņamaņinaja weenas un otras drawas ņaimēs ņewiņki maija otrā puņē, kad parahdiġās min. ņeeđu iņņiwihdumi. Seelakā dala bišchu ņaimju ņhini 1917. g. iġbeidiġās marta mehneņha beigās, waj nu no bada waj no min. bišchu ņlimibas. Raħda bija ņhini gada medus un dahrġa auglu raņcha, tas wiņpahrigi ņinams. Teit peeminams, ka par lauku raņchu un medus raņchu gan ir ņitadi uņņkati. Mehġ teiņt: ja baġatigš labibas ġads, tad wahġġh medus ġads; ja eeņeņiga medus raņcha, tad wahġa lauku raņcha. Šhis kā ņakts apņtiġrinajas uj ta panata, ka laukņaimneeekeem nelabwehligs, maņ eeņeņigš ġads allaņch ir ņauņš ġads un tiħrumoš labibā rodas daudņ neņahles, ņas bitem dod baġatigi nektaru un tā wairo medus raņchu. Tā tad laukņaimneeku jeb ņemturi, kam ir ari ņawa drawa, nabadiġigā lauku raņchas gada daġchfahrġt paņiħkami pabalņta drawas eeņehmums. Bet drawneeġibas un dahrġkopibas ņafari ir ņitadi; tās ir, tā ņatot, liħdņteku ņaktori taintas eeonomiġā. Liħdņsibā ņatot, drawneeġiba ir i awalġš baltmaiņei. Šhās baltmaiņes, t. i. dahrġkopibas eeņehmums pee mums ņaurmeħrā gan pahripeħġis un pahripeħġ drawas eeņehmums, jo peħdeġo apdraud daņchadas leeliņki poņtoņchas ņehrgas un eeaidneeki, kā ari daudġee medus bada ġadi, kameħr ruħpigi koġts auglu dahrġš ņtahw uj daudņ droņchakeem pamateem. Tapeħġ wiġai ņawadi, ka par biņchkopibu pee mums tautai iņeedņ leņġiju uj leņġijas, ņariħto kurġus pee kurseem, bet dahrġkopibas labad tahdas leetas noteet wiġai reti, lai gan eeņeņiga dahrġa eeriħtoņchanai un wadiņchanai newaġag maņaņ ņinaņchanas un ņapraņchanas kā drawneeġibai un ņitām laukņaimneeġibas noņarem. Iņleekas, ka peħdeġā laiķā daņchi tautas darbineeki drawneeġibas laukā, drawneeġibas inņtruktori, wairak ņawtigu noluhķu, neķā leetas labā pahripiħle drawneeġibas eeņeņigumu atteeġibā pret dahrġkopibu, kā ari pret ņitām noņarem un pat waj uņkriġtoņchā, pahrmehrigā fahrġtā zeņņchas tautu apbeħrt ar drawneeġibas ņinibam un werwet beedrus. Negribot rodas baņchas, ka ņhis apņtahķliš nenowed muħņu dņimtenes drawneeġibu pee tahda pat beħdiga liġtena, kaħdu peedņiħwojuņi Baltiġā ņiħdkopiba. Bija ġadi, kad par ņiħdkopibas eeweņchanu Baltiġā

tureja dedsiņas letzijās, šarītkoja kuršus u. t. t. Tas sīhda kaspuru, kā siltjemes eemihneeku pilnīga eewešchanās pee mums neišdewās, un lihdi ar šcho aroda dedsiņo darbineeku krišchanu, aiimīrīta ari eerošinātā ideja. Protams, par drawneezību tas tā naw domajams nedj wehlams, jo muhju bites naw nelahdi ahrjemneeki jeb sīlta klīmata kustoni. Bet noleedjams gan naw tas apstahklis, ka pašči leelakee un energīstakee drawneezības sīnību iplatītaji ir waj nu nedaudju jeb neweenas bišchu šaimes ihpašchneeki, un leelā daļa no šenakeem popularajeem drawneezības darbineekeem un kuplu drawu ihpašchneekeem kluwuschī bej bitem. Weens otrs šenafs biteneeks pagreesch drawneezībai ihgni muguru, noteikdams: „tur naw nefa eekščā!“ Senatee dedsiņee „drawneezības apustuli“ kluwuschī it wehši pret šcho idealo nojari un raugas tā neustizigi, nogaidošči uš wehlaka laita drawneezības darbineekeem, kamehr šche pahrsīphletā kahrtā paleelas ar šawa darba šekmem. Kā domajams, tad wezos, šenafos drawneekus pehdejo gadu nelabwehslības, kā medus truhkums, šlimības, karšč u. z. ir nogurdinajuščas, bet ne pilnīgi un to tīkai pehdejee gadi, kamehr jaunee biteneeki, apgaišmori no teoretiškeem uškateem, tehlo drawneezību pahraļ roščhainā gaišmā. Tahdi tehlojumi galu galā nenahļ leetai par labu. Naw leedjams, ka muhju dšimtenes nowadu leelakā daļa newar šlawetees par medus šemi, tak peeminams, ka Baltija, kur šenos laifos „no ošola pa windam medu laida Daugawā,“ tomehr tagad naw wiš kluwuschī wišpahr pilnīgi nederīga un ne-eenešiga biščlopībai, kaut gan drawneezība ween kā teeschs eenešmuma awotš wairakos gados neweena pilnīgi naw apmeerinajuši; neweens no šaweem „laimes putnineem“ tagad naw pee mums dabujis tahdu medus raščhu, ka ar tautas dšeesmu waretu pateesībā teikt: „Trihs gadini medu zehlu ar dewini laiwinam.“ Protams, šchis tautas dšeesmas isteizeens ir pahrsīphlejums, tak tas leezina par šenato hrango medus raščhu. Bet ja tagad kahds biteneeks nemas aprahdit, ka pat pagahjuščā medus neraščhas gadā bijuščas šaimes, kas eenešujuščas 400(1) procentes pelnas (Sk. „Balt. Lautj.“ 1917. g. 6/7. num. 104. lap. p.), tad tahds pahrsīphlejums par drawneezību ir neišprotams un pelams. Waj ko šchaubitees, ka šchis pats biteneeks pehž kahdeem gadeem dšeedās zitadu dšeesmu un peebalšos min. isteizeenam: „tur naw nefa eekščā!“ Kas augstu zekas, šemu kriht.

Ar šcho nebuht negribu ušstahtees kā dšimtenes drawneezības pretineeks. Šemu pats bijis šahkot ar 1896. gadu kaišligš drawneezības peeklopejs un pat lihdi pahra dšemit

biſchu ſaimju ihpaichneefs un ja buhtu japaleef galigi par beſbiteneefu, tad atteezigos apſtahtkos tomehr wiſahda ſinā zenſtos ſawu augludahrju papildit ar kaſdu biſchu ſaimi. Sinams, zenichanās uſ daudju biſchu ſaimju eeguſchānu gan man ir atdiſjuſi. Tā tad newaru peekriſt, ka lihdſſchinejos apſtahtkos katrā Latwijās nowadā buhtu eeterzams eerihkot plaſchās drawas, leeſeem peſnās noluhkeem (промышленныя пачьки), bet uſ ſiltato eeteizu wairaf tiſai patikas noluhkam turet bites (любительская пачька), ne daudj, bet ſpehzigas ſaimes, jo tad labajos gados no tām buhſ peeteekoſchi lubuma un ſaudejuma gados ſaudejumi nebuhs tiſ prahwi, ka wiſa patifa uſ bitem juſtu. Eegaumejot nahtotnē projekteto ſihkſaim-neeziſu ſkaita pawairoſchānu, ſchahda ſihku drawu eefahrtſchāna buhtu peemehrota nahtotnes apſtahtkeem. Tapeh3 eeteizams ruhpetees, ka tur, kur paſtahtw ſaimneeziſa, buhtu ari angū dahrjſ un kur angū dahrjſ, tur lai rodas ari drawa ar daſchām biſchu ſaimem. Zit patihkami pariſkotees ar bitem un eeguſt no tām ja ne ari puduſ waj poduſ meduſ, bet pa meduſ kaſritei „jahtu daſai“ ar iſtu newiltotu paſcha drawas medu! Ja tomehr daſchū rudenī ſihkbiteneekam japaleef ir beſ mahzinas meduſ, waj pat japeedod bitem ſeemas pahriſka, tad weenmehr paleef katram biteneekam ta patihkamā pahreeziſa, ka bites dabā ir ſtrahdajuſchās ſawu darbu daſchadu augu ſeednſ aplidodamas; winās peh3 apſtahtkeem ir pabalſtijuſchās dahrſa angū iſdoſchānos. Un ja bites top ſpehzigas un kaſres pildās ar dſintarſkaidro, ſaldo baudijumu, tad ſawu daſu pee ta lihdſejuſchi ari angū dahrſi. Pateeſcham dahrſkopibai ar biſchkopibu ir zeeſchās ſawſtarpejas atteeziſas; tās ſtahtw kā zimds ar roku kopā un tapeh3 ſchi winu atteeziſa ſewiſchi muhſu lauſſaimneekeem turpnaf eegaumejama: Kam eerihkots angū dahrjſ, bet biſchu naw, lai ruhpejas, ka pee tām tiſtu un lai ar ſapraſchānu tās waretu kopt; kam ir ſawa drawa uſ kaila ſemes ſtuhriſcha, lai ruhpejas, ka to apehno braſchi, augligi ogu zeri un angū kofi. Ar to palihkamā kaſrtā peekopſim dabu un wairoſim ſawu un ſawu peh3- nahzeju labumu.

Beidſjot peeminu, ka eewehrojot dahrſkopibas un biſch- kopibas zeeſchos ſafarus, atſinu par derigu peh3 pagahjuſcha gada parauga ari ſchini 1918. gadā iſdot zeen. dahrſkopjeem un biſchkopjeem kopign „Dahrſkopju un Biſchkopju kalendaru“. Laiſchu to tagad ſlaſā, wehſledamees, ka tās muhſu tautā ſpehtu iſplaittees un peenahzigi weizinat dahrſkopibu un biſchkopibu muhſu dſintenei par ſwehtibu.

2. Zihnâ ar nejahlem.

Par nejahlem wispahrigi mehdi nojaukt toš augus, kuri augdami ismanto kopjamos jeb kulturaugus, un mašina winu rajchenibu. Schee augi ir tā jauktās „niknās jahles starp kweescheem“. Bet ari daschi kulturaugi, kad tee aug neweetâ waj patwaligi, pret dahrskopeja gribu, daschlahrt apsihmejami ar nejahlu nojaukumu. No scheem augeem wiswairaf nejahlu nojaukumus faknu dahrsjos eeguhst zigorini, boretschi jeb gurku jahles, magones un fnepes. Lai nejahles buhtu kahdas buhdamas, tās wijas augot grib nemt jawu dalu usturas no jemes un gaisa. Un augdamas starp kopjameem stahdeem jeb blafus teem, winas aplaupa scheem augeem wehleto baribu; turklaht, winas dischenumâ peenehmuschâs, attura ari teem wijai wajadšigo gaismu. Tâ tad nejahles ir it kâ laupitaji starp stahdeem, kas aplaupa teem audselibai wiswajadšigafos elementus: gaismu, gaisu un semē esoscho angu baribu. Nejahlu kaitigums gan friht katram azis, kam peenahfums scho kaitigumu nowehrst, bet ne katrs to peenahzigi eewehro un zaur to israhda nolaidibu jawâ arodâ. It kâ no nejahlem tihras druwas ir semtura gods un laime, tâ ari no nejahlem tihri faknu un puķu dahrsi leezina par dahrsneeka freetnibu. Tas pats fakams ari atteezibâ uš auglu dahrsju nejahlem jeb neweetâ augoscheem stahdeem. Un tomehr pee mums naw majums tahdu dahrsju, kuros audsejamee augi tikko eeraugami starp nejahlem; nejahles tur it kâ lepodamâs šnaissta jawas galwas un drošchi, it kâ par kopejeem šmeedamâs, neschehligi nomahz toš stahdus, no fureem semei jaisdod jaws labums preekšč winas ihpajšneeka.

Bet tapehz gan nejahlem teek dota tahda nomahzoiča wala un wara? Uš to šewišchi daschs lauku dahrja ihpajšneeks waj ihpajšneeze wispirms aijbildinašees ar newatu, jo muhsu laufjainneekem šewišchi pehdejos gados ihsti ap nejahlu rawešchanas laiku ir rotas pilnas zitu pasteidšann darbu; bet darba špehta truhkums ir leels. Šaknaugu eedehtišchana praja mafak laika un puhsu, bet ne tâ winu apkopšchana resp. rawešchana un tapehz daschlahrt isnahf, ka pajchas labafâs jemes gabalinu ihsti ismanto newis dahrsaji, bet daschadas nejahles. To eewehrojot šewišchi faknaugi buhtu šejjami tahdâ mehrâ, tahdâ paredšams winu apkopšchanas resp. rawešchanas darba špehts. Šlâ otrs zehlons pee nejahlu plajchâs warenibas buhtu minama noschehlojamâ nolaidiba jeb newišschiba pee noteiktâ larkâ darama darba ispidišchanas. Šewišchi pee nejahlu isnihzinášchanas daudseem paraštâis, bet nekretnâis

darba atlīšchanas wahrds „gan jau nu gan!“ — wīfai neweetā. Nejahles jau no pašča jahūma jakawē augšchana un ifrawejamas, tīfko tās ar pīrksteem aīsnemamas. Un ja nejahles arween ihstā laīkā un pamatīgi īrāwēs, tad ween tīfai pehž nedaudj gadeem buhs nomanams, ka nejahles eet mašumā.

Pee nejahlu labwehligas seļšchanas kā treschais un šwarīgakais zehlons minams dahrskopju nesīnāschana. Bet lai zīhna ar nejahlem buhtu sekmīga, tad rawetajeem un ari dahrsu ihpašchneefēem resp. ihpašchueezem japasīhst nejahles un wīnu daba, teem jāfina, kuras īr weengadejas un kuras daudjgadejas nejahles; jo pee pīrmejām daščkahrt peeteef ar noraušchanu, bet pehdejām šafni semē atstahjot, augs wehl nenobeīdjas, bet seļ jo kupalat. Weengadejas nejahles augs īšbeīdjas, ja to pamatīgi lihđj pašchai jemei norauj; un aug tīfai tad, ja nopluhž tam tīfai wīšotni. Turklaht weengadejās nejahles katrā sīnā nopluhžamas pīrms wīnu noseedešchanas, wehlfakais pīrms sehllu eenahšchanas jeb gatawības. Daudjgadejām nejahlem šaknes īr dīli semī un daščām īšteepjas tahtu uš wīšām pušēm. Šchās nejahles, zīf ween eepēhjamš, jāīšrauj ar wīšām šaknem, jo kad tām pašču augu ween norauj, wīnās aug turpnat jo brašči. Wīslabat, ka šcho nejahlu šaknes jau pīrms dahrsaugu īšehšchanas waj eedehtīšchanas no semes īstīhra laukā, zīf tas špehjamš, wīšmaj ar rokamo daščču palīhđsību.

Sīhmejotees uš nejahlu īšplatīšchanos aīšrahdamš ari tas, ka sewīschli lauzīneeku kašpostu, runkulu un zītu dahrsaugu pawasārā īstulšchotās jeb īšmantotās lezehtīs, kā ari wairakī sehlmakī īr ihstī nejahlu perehli. Teem wīšpahriģi teef pa wājaru peegreesta maša eewehriba, šapehž tur augošchās nejahles dabu noseedet, šawas sehklas nogatawīnat un pa dakai ar wehja palīhđsību īšsehht pa apfahrīni, kā tas ari sewīschli ar ušcham jeb gušcham un lešpenem noteef druwās, kas laīkā no tām naw tīhritas. Pehž dahrsaugu šahđu īšnemšchanas no lezehtīm uš laukeem daščā weetā gan pehž tā īšmanto lezehtīs, tur audšejot sehlineekus, purras ašbolus (tīrbīšus) wai kartupekus, bet pa leelakai dakai tur teef dota wala nejahlem peenemtees wīšā pilnībā. Un tā ka lezehtīs daščkahrt tuwu šaknu dahrsam, tad tās top ari pret wīšu gribu par nejahlu lezehtīm. Atteezībā uš nejahltaineem sehlmakeem aīšrahdamš, ka tur augošchās nejahles jau pīrms wīnu noseedešchanas wairak reīšes wājarā nopluhžamas waj noplaujamas, lai nekluhtu par nejahlu perehkeem. Lai zīhna ar eenaidneeku sehmeros, tad wājadsīģs to ari tuwak pašīht. Tas atteezinams ari uš nejahlem — šaknu dahrsu eenaidneefēem. Šapehž turu par wājadsīģu teit tuwak

aprahbit wiśmaj leelafos apmehros fastopamās neśahles. Bet tā ka winu nośaufumi muhju daśchados nowados daśchadi, tad eefawās eewetoti ari to nośaufumi latinu walodā. — No weengadejam neśahlem minamas: Balandas, balodas, balantes, (Atriplex; Blitum glaucum) aug wiślabaf zilwefu dšihwoķu tuwmā, tur semē daudj ſahlainu (alkaliķu) un augeem weegli peeśawinajamu weelu. Balandas aug wiśai aħtri un wairoſchanās leela, ſapehž tās zihtigi jaiſrawē.

Dſelteneš jeb naħtres (Urtica) pee mums tā neśahles aug diwejadās: ſmaltā jeb majā naħtue (Urtica urens) (weengadeja) un ilgadejā leela naħtre jeb dieltene (Urtica divica). Ļirmejā (Urtica u.) plaķi paſiħstama un ipehžigi augoſĉa neśahle ſaknu daħrjoš. Pawairojas no ſehklam, ſapehž iſrawejamas pirms ſeedeſchanas. — Leelās naħtres (U. divica) wiśwairaf apħtaħj auglu daħrjā ođſinaju zeruš. Tā jaiſnihžina ar wiśam ſaknem, jo katrs semē atližees ſaknu gabaliſĉj aug un iſpleſĉas uķ preeķſĉu. Trefni ſehtmati ir winu iħſtee pereķti jeb ležektis, no kureenes tās pahreēt attahlat uķ daħrju.

Ķħdeju ſahle jeb krufstene, krewiķi крестовникъ — (Senecio vulgaris) aug mehſlajos, ſaknu daħrjoš un tihrumoš, tā ari gar juħrmalam ſahls semē. Saufās waſarās iſaug ſihžinas bet ſlapjās — prahwas un kuplas. Seed wiśu waſaru liħdķi nowembrim un ſehklas driħj nogatawojas, iſbirſt un tai paſĉā waſarā aug, ſeed un iſſehjas atkal no jauna; tapehž, tur ſĉiš neśahles parahdas, tur tās aug leelos puħtoš. Tā tad wiśadā ſinā iſrawejamas pirms ſeedeſchanas.

Nakteneš (Solanum nigrum), wahžiķi Naħtſchatten — aug labā daħrja semē plati ſaraina. Balto ſeedu weetā iſaug kartupeķu ſehķlu bumbinu ķekareem liħdſiģs auglu iſĉumurs no melnām ogām kuras pirms nogatawojchanās ſalā kraħſā. Rudeni ſĉiš ogas pilnas ſiħtām ſehķlinam. Ķĉi neśahle tā ſolaninu ſaturoſĉa teē tureta par giptigu, ſapehž naw peeweenojama loķbaribai.

Staipeķti, mahrnafas (Galium aparine) aug gar ſehtām un trefnoš graħwojōš un tā neśahle — daħrjoš. Lapas un ſehklas ſkarbi aſas, pahrlaħtas maķeem aħtiſĉeem, ar kureem pee maķatās peeſķarĉchanās peeķeras pee draħnam un ſehķlu gatawibā apbaħrſta preeķſĉmetu, un tā wina ſehklas teē iķbaħrſtiitas uu iķnehjatas auga pawairoſchanas labā. Ķur ween ſĉi neśahle wairaf atrodas, tur augi daſĉkaħrt no winas teē noleēkti gar ſemi un ſaweti attihſtibā.

Swehdres jeb **pehrfones** (*Rhaphanus* *Rhaphanistrum*), freewiski рѣдка дикая, — parahdas wis-wairaf kà lauku nejahle wasaraja druwas, bet eeweefchas ar jaknu dahrsos. Seedi balti waj dselteni un auglis — gara reewaina pahfsta. No druwu pahrpildischanas ar pehrfonem wislabaf isjargatees zaur sehklas labibas pamatign tihriřchanu un semes dsitu arřchanu; jaknu dahrsos tàs israwejamas. Pehrfones jeb swehdres seed no juniija lihdj augustam.

Suhrenes, řuhritřchi, grifenes, (*Polygonum* *hidropiper* L.) — aug trefnàs, semàs weetàs, gan ari lezeftis. Stahts jeb stumbris meřglains, lapas eegarenàs un ne reii bruhngani řpihdeřchà frahjà, seedi gandriřj wahrpas weidà ar griku seedeem lihdřigàm seedu lapinam. Šchis augš lopu baribai nederigs. Suhrenu ir kahdas 150 pajugas, no furam daschas ar řuhru, pipareem lihdřigu garřchu aitam kaitigas, bet ir ari pajugas, kas der lopu baribai. S. pawairojas no sehklam. Pee řchàm pajugam peeder ari kaju griki jeb řunu griki, kuri aug kà nejahles wihdamees ap augeem.

Sunu peterřiki (*Aethusa* *Cynapium*) loti lihdřinas iřstajeem peterřileem, atřchiras no teem weenigi ar řawu lapu reebigo řmaku, kad tàs pirřstos řabersch. Īirmà gadà jau iřaug řteebrà un seed. Rogatawojuschàs sehklas naw atřchiramas no iřsto peterřitu sehklam.

Wirja (*Stellaria* *medio*; *Alsyone* *media*) — wijai beeschi uřmahzořchàs un wispahř pařihstama nejahle. Kur ta eeweefchas, tur pahrnem řemi, peestaipidama řawas řmallàs baltàs řaknites un aug beeschi ween leelos puhlos. Seedet řahř jau glušchi maři jauni řahřdini mařeem balteem seedineem. Driřj ween nogatawojas sehklas, pee kam sehflu humbulitis atweras un iřbirdina leelu wairumu sehflu. Wirja israwejama tad, kad řahř jau řasarot. Tà ka no weenas teewas řaknites iřaug kupls pudurs, tad řakniti pahraujot weegli iřřekams leels wirjas řchumurs, bet pawirřchi rawejot, wirja peenemas řipri leelumà un kà maurs pahrnem řemi.

No daudřgadejàm un gruhřaf isniřzinamàm nejahlem minamas řekofchàs:

Rořes, řkofstàs (*Equisetum* *arvensis*) parahdas řikai tahdàs weetàs, fur grunts uřdens naw dsiki. Rořu řaknes iřaug 9 un wairaf pehdu garas un tapehř kofas isniřzinamas řikai ar grunts uřdens nolaiřchanu, kas isdarams zaur drenaiřcham jeb nograhweřchanu. Rořu ir wairakas pajugas un pee tàm peeder ari ařchki un řpargetu řugas, kas teef audřetas řaknu dahřjà.

Peenenes, zuhkpeeni (Taraxacum officinale; Leontodon taraxacum), freewiski адуванчикъ, stipri isplati-
jusees nesahle ar resnu, trauslu peenainu safni, robainam garenam
lapam un kojchi dseltaneem seedeem. Sehklam eenahkotees, seeds
ispuhkojas un puhkainas sehklas wehisch isnehja tahlu jo tahlu.
P. mihl sewischki sakau un augu dahrsus un mitras mahju
plawas. Seed no aprila sahlot un maja jau eenahkas sehklas.
Pes no dahrjeem isnihzinat wisai gruhti. Tas jaisrot pilnigi
ar wisam saknemum naw japeelaijch pee seeedeschnas un
sehflu neshanas.

Tihtini, tihteni, kasapini (Convolvulus
arvensis), freew. березка. Seed balteem seedeem un loti
wairojas no dsili augojham saknem. Isnihzinami weenigi ar
dsilu isratschanu un saknu pamatigu islasichanu pawasaros.
T-ni lihdsinajas loti puku dahrsos kopjameem tihtineem
(Convolvulus tricolor), kuri ir daudjkrasaini un teef isjehti
pawasaros, jo tee ir weengadeji augi.

Ujne, uschna, guschna (Cirsium arvense) peeder
pee dselichau sugas ar dselonainam, asam lapam. Seedi
neskaidri sarkani un sehklas puhkainas. Guschna wispah
pasihstama ka gruhti isksauschama tihrumu nesahle, jo no wiau
saraino saknu pumpureem un no tahlu isnehstatam puhkainam
sehklam isaug jaunus guschnas.

Wahrlapes, wehrlapes, tuhfdhlapas, lehpenes
(Tussilago farfata), freew. мать и мачиха — seed dseltaneem
seedeem aprili un maja. W-pes loti gruhti isnihdamas nesahles
un aug wiswairaf mitras weetas un sewischkos apgabalos.
Isnihzinamas zaur jemes rijoleschanu 2 $\frac{1}{2}$ —3 pehdas dsili un
pehz ta jemi aplahjot aitu mehfleem.

Wahrpu jahle, wahrpate, zeeja (Triticum
repens) — wispahrigi pasihstama ka nekreetnaka nesahle, jo
saknes, kas mehnescheem ilgi saule kaltuschas, patur sawu
augichanas ipheju. Kur wahrpusahles reif eeweefuschas, tur
wias gruhti isnihzinat. Ja wahrpatu saknes jau pee dahrs-
augu dehstichanas no jemes neteel islasitas, tad tas drihj ween
pahrnem wisu saknu dahrsu. Wisweeglat tas war isnihzinat,
jemi lihdi 2 pehd. dsili rijolejot. Teef ari eeteikis no wahrpu-
jahlem pahrnemto jemes gabalu labi beeschi noseht ar kanepem,
jo tas augdamas nomahz wahrpusahles un sapuhde wiau saknes.

Bej nule aprahditam nesahlem, ka jau mineju, ir wehl
zitas sugas un pasugas nesahlu, kuras gan retal sastopamas,
bet ari pret tam dahrsu un ari lauku ihpachneekem jausstahjas

neatlaidigâ zihnâ, lai waretu eeguht bagatigu rajchu. Bihuu ar nesahlem pašina ari muhju šentschi un pat tautas dšeesmâ usajzina us nesahlu iŋnihdešchanu dšeedadami:

„Nem, Zahniti, melnu firgu, apjahj monu šaknu dahrsju
 Šimin nahtres iŋmin šahles, lai aug tihri kašpostini;
 Lai aug mani kašpostini kâ Zahnišcha zepurite.

3. **Ihšts bišču medus bej seedu neftara.**

Par bišču medu runajot, pa laikam šaprotam tifai to medu, kuru bites eewahz un pahrštrahdâ no šaldâs, šmaršchigâs seedu šulas jeb neftara. Šcho medu nošauz par „seedu medu“. Bet bej šeedeem bites dabâ atrod un iŋleeto ari zitus medus awotus. Dâ tad uemaš nerunajot par wiltoto jeb mahšfligo medu, kuru pagatarwo šewišchtâs medus šabrifâs un pahrdod daščkahrt sem bišču medus nošaukuma, bej seedu medus atrodams ari ihšts bišču pagatawots medus no daščhadâm augu un augju šaldenam šulam waj iŋšwihdumeem. Šchahdu medu wiŋpahrigi drawneezibâ mehdi nošaukt par „medus rašas medu“ waj par „lapu medu“. Šchis „lapu medus“ allasch beesaks par „seedu medu“ un no pehdežâ šewišchki atščkiras ari zaur šawu bruhnaku, tumščhjalgani wiŋošcho krašju. Dâ ka pagahjuščhâ 1914. g. wafarâ leelâ šaušuma un karštuma dehl neftara krašjumi dabâ newareja buht nekahdi bagatigze, tomehr it kâ par špihti leelajam šaušuumam pee mums ičhai wiŋpahrigajâ nerasčas gadâ drawneeki pa leelakai dašai wareja apmeerinatees ar wideju, pat ar gandrihš labu medus rajchu, kadehl tad domojams, ka šihdj ar seedu medu ičhini gadâ eewahšts ari paprahws wairums lapu medus jeb medus no ziteem medus awoteem. To šawâ šinâ apštiprina ari no kašda drawneeka dširdetee wahrdi: „Šchogad (1914. g.) ičškidra medus pawišam naw“, (Protams, ka uš ičha gada medus beesummu šaws eepaids bij ari karštajan, šaušajam laikam), Bej ta wišmaj par lapu medus peešaukumu seedu medum leezina ari ičhogad tirgotawu logos iŋlištâs medus burkas ar tumščho un pat lihdi gada beigam maj jeb newaj nešazufurejuščhu medu, jo „lapu medus“ mehdi gaušî šazukuretees, kamehr seedu medus pehz iŋšweeščhanas jeb ištežinaščhanas šiltumâ sem + 17° R. drihš ween šahl šaet graudos jeb šazukuret, Dâ kurfemneeku baltahbolina medus daščkahrt redšams jau augušta wehnešî gandrihš peena baltâ krašjâ šabeešeis; no pehrtones jeb šwedras (Raphanus

raphanistrum) jeedeem eewahftais medus wiſai drihſ uf-
rahda ſazufurejuma graudus, Teit peeminami gan ari
apleezinajumi, ſa pat wiſlabakais jeedu medus ſahzis
ſazufuret tikai otraja gada. Lai nu buhtu ſa buhdams, taſ
par 1914. g. medu, ziſ bijis ijdewibas redſet, leezinams, ſa
taſ ſazufurejas gauſi. Un ſcho eewerojot daſcham labam
raduſchās ſchaubas par weena waj otra medus ihſtenibu
un ari pat neuſtiziba medus ſinā pret drawneekem. Lai
nowehrſtu weltigas baſchas un neuſtizibu un lai medus
patehretajus ziſ nebuht eepaſiſhtinatu ar biſchu medu bej
jeedu nektara, tad ſcheit apradiſchu maſleet tuwaſ galwenos
jeedu medus pabalſta awotus un ſchahda medus ihpaſchibas
un leetderibu.

Atteezibā uſ medus raſu, kura daſchlahrt parahdas uſ
weena aaj otra loſa lapam un kuru ari bites ſawahz,
ſenaſ domaja, ſa ta zelaſ no ſiſkeem kuſtoniſcheem jeb
lapu utim. Bet wehlaſā laika ſchaſ leetā raduſchees zitadi
uſſkati. Rā ſinams, uſ ſtahdeem dſihwo gan ſewiſchki
kuſainiſchi — Lapu jeb loſu utis, kuras iſlaiſch ſawadu,
ſaldenu ſchidrumu, bet ſa muhju bites ſcho ſchidrumu
ſawahſtu un ſa no lapu jeb loſu utim waretu iſjeltees
daſchlahrt leelā wairumā parahdijuſees medus raſa, taſ
naw peerahdits. Warbuht ſa tahdos gadijumos, kad laukā
nekaſ labakſ naw atrodams, bites daſchlahrt iſmanto lapu
utis, bet tahdu gadijumu ne-eſnu redſejis un neſinu ari,
waj kaſds no muhju biſchtopjeem buhſ redſejis bites pee
lapu utim pehz medus eſot; noleedſoſchas apleezibas gan
no wairakeem eſnu dſirdejis. Amerikau entimologijas
profefors Ruks ſawā drawneeku rokaſ grahmatā gan rakſta,
ſa winam bijuſchi wairaki gadijumi redſet, ſa bites pulzejas
ap daſchadu ſugu lapu utim. Winſch peemin kaſdu ſugu
(Erisoma), no kuras ſchidruma lapas ſaliſhpot kopā. Bet
winſch ari nowehrojis, ſa bites ſcho ſchidrumu nemot tikai
pahrlleezigi leela ſaufuma gadijumā uu ilgala eeneſuma
truhtuma laika. Scha ſchidruma medus ihpaſchibas daſchi
tur par ſchaubigam. Prof. Ruks doma, ſa ſchis lapu uti
nektara medus pilnigi nekattigs un ſa pret to neſa ne-eſot
ko eebilſt, jebſchu gan domajams, ſa taſ neeſot bitem
weſeligſ eeseemojumā, jebſchu taſ pehz garſchas patihkams
un noder uſ ehdamgalda. Tiſ taht par ſcho maſak lihtro
medus awotu.

Rā otrs, bet wiſſwarigakais medus pabalſta awots ir
i h ſ t ā m e d u s r a ſ a. Eſchi daſchos nowidos daſchlahrt

leeliskâ mehrâ pawejina medus rajchu. Bet kâ gan fchi medus rafa ijzelas? Par to lihdi fchim truhla tuwaku un wismaſ apstiprinoſchu paſkaidrojumu. Wehlakâ laikâ fahds dabas pehtitajs leetu paſkaidro apmehram tâ: Karstajâs wafaras deenâs lapu wirspufes fchuhninâs faulê ſtipri atwerotees un pildotees ar ſulu, bet wafarâ un naktſ wehſumâ un mitrumâ fchuhninam ſawelkotees, tas valeekot kâ zukurains lihmiſ fchlidrums uſ lapam. No rihteem, kamehr tas wehl new faſchuwis, atſtahdams tifai fpihdoſchas blahwas wai ari it kâ ar pernizu apleetas, fpihdoſchas lapas, — fchos rafas pileenus resp. medus raſu bites zihrtigi ſawahzot. — Min. profefos Kuks fchai leetâ nedod ſewiſchku iſſkaidrojumu, bet ſawâ biſchlopibas rokas gramatâ rakſta, ka reij no rihta paſtaigajotees wiſch jelmalâ norahwis wihtola ſarinu. Uſ lapam par leelu brihnumu bijuſchi medus pileeni. Tuwak wihtolu apſtatot, redſejis, ka wiſas witola lapas bijuſchas apraſinatas ar ſcheem garſchigajeean pileeneem. Redſ uſ ſcheem krukmeem, ne ari ſemê neſahdu kulainiſchu neatradis. Dopehſ pahrlleezinajees, ka ta bijuſi iſhta medus rafa, kas pa nakti no lapam iſſwihtduſi. — Kâ domajams, tad ari neleclam leetuinam pee ſchâs rafas ſawa noſihme, jo eſmu dîrdejis, ſtahſtam, ka ſchad uu tad pehſ leetus palikuſi uſ ſokeem „medus rafa.“ Schahdu leetu tad dehwe par „medus leetu“, jo, kâ protams, pehſ ſchahda leetus medus rajcha ſpehji pawairojas. Man ſawas drawas tuwumâ naw bijuſi iſdewiba nowehrot ſchahdas medus rafas parahdibas, iſnemot ſahkuma (1. gabl.) mineto parahdibu 1916. g.) bet 1814. g. juniſa mehneſcha widû, kad bija japafawejas pee Behſu dſelſſzeta ſtaſijas, eewehroju pee tureenes leepam leelâ mehrâ uſ lapam fpihdoſchas ſaldenas blahwas, kas bija pilnigi ſazeetejuſchas. Kâ protams, tad ſcheit par nakti waj ari pehſ leetus, kas pirms daſcham deenam bija nolijis, bija raduſees „medus rafa“. Par tahdu medus raſu fchai gadâ bija dſirdams no wairaf weetam. Protams, ka ſchahda parahdiba iſnahza preeſch drawneekeem it labwehliga, jo ari ſchahdam rafas medam naw neſahdu ſchaubigu ihpaſchibu. — Bet ka ſchâs „medus rafas leetâs wehl truhzigi noſkaidrojumi, tad wehlams, ka turpmak tâs nowehroſchanai peegreeſtu wairaf eewehribas iſſlab drawneeſibas kâ ari wiſpahribas labad.

Tahlak kâ medus pabalſta awots apſihmejams medaini iſſwihtdumu no ſewiſchkeem ſtahdeem. — Kâ ſinams, tad daſcheem ſtahdeem, ſewiſchki deenwidus ſemês, ir

fewiſchki ſeedu djeedjeriſchi, kaſ attihſta ahrypus ſeeda nektaru. Kà tahdi peemehram minami daſchadi ſirai, kofwilnas ſtahds un wiſki. Pee mums pehdejais daſchahrt ſneedſis bitem labu eeneſumu, atdalidams nektaru ſawàs lapu un ſariku ſtarpàs. Zr bijuſchi gadi, kur rudſi pehz noſeedeſchanaſ bijuſchi pilni medus raſas un leeliſki no bitem apmekleti. Zif ſinams, tad fewiſchki tanis weetàs, kur iſaug melnee rudſi jeb ta ſauttee wilka jobi, ſchis ſaldais ſchſidrumſ attihſtas wiſai prahwà mehrà. Lihdſiga parahdiba nowehrota ari pee daſcham ſmilgu ſugam un ziteem muhſu dſintenes ſtahdeem. Pee ſchàs ſugas medus ſulas dewejeem peeſkaitami ari daſchu labibas ſugu ſteebri jeb ſalmi. Tà uſ tikko nopkanta kweeſchu tihruma rugajeem bites daſchahrt ſawahz daudj ſulas kaſ rodas pee negatawo ſalmu: greeſuntu weetam. Kahds ahriemju (wahzu) drawneekſ, rakſtidams par lapu medu, peemin, ka to wiſwairaf raſchojot otrajà waſaras puſè. Bet kà peedſihwojumi rahda, tad ihſtais lapn medus pee mums wiſwairaf rodas pirmajà waſaras puſè, un ta „lapu medus“, kaſ rodas uſ rudens puſi, peeder pee nule minetà medus no daſchadeem ſtahdu iſſwidumeem.

Beidſot peeminams, ka bites daſchahrt iſleeto ari a u g k u ſ u l u. Wiſwairaf ſauſos un medus neraſchas gados bites dabu redjet pee awerem, bumbeereem, ſaldeem ahboleem un ſirſcheem ſaldo ſulu iſſuhzot no tahdam weetam, kur augli eewainojuſchees, pahrplichſuſchi waj ari no lapſenem pahrgauſti. Zif ſinams, tad bites paſchas ſcho augku nedj ari wihnogu miſu nepahrfremt, lai tiktu pee ſcho ſaldàs ſulas. Wiſpahrigi nemot ſchis eewahſkums nenoteek wiſai leelos apmehros un tà ka ſcha eewahſchana noteek pehz galwenà medus eeneſuma, tad taſ drawejamà medus ſahrès neteek, tapat kà ari agraja pawaſari no ktauu waj behriu ſulam wahktais ſchſidrumſ, ſe bites iſleeto paſchu biſchu un peru uſturam. — Kà ſinams, bites pahrwehrſch ari zukuru un ſihrapu medu, bet tà ka ſchahdu „zukura medu“ wiſpahr peeſkaita pee neihſtà jeb wiltota medus, tad par to teit plaſchaf naw ſo aprahdit. Medus bej bitem, kuru pat muhſu preſè ſahl reklamet, ir pilnigs medus wiltojums.

Tà tad bej daſchadeem medus ſeedeem bitem ari daudj un daſchadi ziti medus awotti, no kureem eewahktais un pahrſtrahdatais medus wiſpahrigi uſſkatams par ihſtu biſchu medu. Taſ ſalihdſinot ſcho ar ſeedu nektara medu,

tam gan, wismaf ahrítneezibas sinâ, newar buht lidfiga wehrtiba ar ihstio jeedu medu; jo daudi jeedeem pašcheem par țewi djeedinoțhas ihpațhibas, lamehr medus rafai, lapu medum un zitam tamlihdțigam țulam tahdas ihpațhibas naw usrahditas. Nâ haribas weelai „lapu medum“ naw nefa țchaubiga preekțch zilwefeem, bet pašchâm bitem „tas“ fâ seemas bariba naw eeteizama. Saprotams, ka bites weenas un otras fugas medu pa leelafai dakai țalej kopâ, tad reti dabujams tihrs lapu medus ween, fâ ari tihrs jeedu medus ween, țapehț ari ikdeenitșkâ dșihwê ițșkțir țikai ihstiu un neihstiu jeb wiltotu medu; taf pee ihstâ bițchu medus ițșkțirt jeedu nektara medu un besjeedu nektara medu ir un buhs dașchreij țawa noșihme un wajadțiba.“)

D. Bruhtțchis.

4. Rabarbers (Rheum L.)

Pee numms rabarberim, țchim daudțpuțigi isleetojamau augam, wehl nesen bija peețșkirta wițai masa eeweħriba. Uș laufeem tas bija reti pașihstams un tam wehl tagad teef peețșkirta gandrihș țikai greșnuma jeb puțu dahrșa augu weeta. Bet pateetibâ rabarbers naw țikai puțu dahrșa, bet ari țafnu dahrșa augs un wianu war it daudțpuțigi ismantot. Dașchus gadus pirnis leelâ pașaules fara rabarberu lapu-țahti jau ari muhțu dșimtenes aprințu pilșehtinâș Kuwa fâ wispaħrigi pașihstama tirgus preze, țaut gan tos eeweda wițai neezigâ wairimâ, uu peħdejâ laiķâ zukura truhțuma un medus paħrafâ dahrguma deht peeprațitaju wițai apro- beșchotâ meħrâ, taf roberberim naștamibâ preekțch muhțu tautțaimneezibas paređjama leela noșihme. Țapehț, fâ domajams, nebuhs leefi ari țcheit wairakpuțigi aprahdit par rabarberi un wina isleetoțchanu.

Rabarbers (Rheum L., kreemișki ревень) ir ilggadejs augs un war pawairots tiťt zaur țehțlam un țafnu țșchemuru țadalițchanu. No auťstuma winitș maș biťstas un țapehț tas paħřeemo ari neapțegts. Rabarbers pee numms ir pirmais pawařara augs, no fura war isgatawot garțehigus uňehdeenus (kışkelus) un eewahrijumus (saptes), pat labaki nekâ no dașchâm ogam pagatawotee. Țapehț buhtu eeteizams

*) War neihstiu, wiltotu medu řkat. D. Br. „Medus gr.“ II. isđ. Pauzișcha awgahđibâ. Autors.

turpmaſ atturetees no negatawn ogu, ſewiſchki negatawu ſtiſkenu iſleetoſchanaſ kihſekos, bet to weeta leetot labaf rabarbera lapu kahtus.

Rabarberu audſeſchana uu kopſchana itin weenkahrſcha un weegla. Semes inwehle winam naw neſahda leela, taſ auſſtâ, uhderainâ ſemê winſch lahgi neaug. Wiſlabaf un ſpehziggi taſ aug dſili irdinatâ un mehſlotâ ſemê ar dabigu mitrumu, zitadi taſ beehſchi jalaista. Rabarberi ſtahdami wiſmaj 3 pehdas zits no zita atſtatu, jo nereti ween pat 6—8 pehdas atſtatu augoſcheem lapu gali ſaeet kopâ. Rudenti janowahz no dobem nodieltejuſchâſ lapas ſtahds jamehſlo ar puhdeeteem mehſleem un ſeme pehz wajadsibas jairdina. ſaknu dahrjâ rabarberi jaeeweeto nomatâ weeta, lai tee nenomahktu zitu angu un neſawetu ſemi peenahziggi apſtrahdat, jo ta aug no gada uſ gadu weenâ weeta. Pai rabarbera lapu kahti buhtu jo ſulaini, tad tiſko parahdijuſchees ſeedu kahti ſtahdeem jaiſgreeſch. Puſku dahrjos rabarbereem, no kureem newehlaſ neint lapu kahtus, war ſaut ſeedu ſteebreem augt un ſeedus iſandſet ſehklam. Rabarbera ſehklas ir rupjas, ſantainas, ar plahnâm ſpahrnweidigâm malam, weeglinas un bruhnâ kraſjâ. Schâſ war iſſeht pawafari lezeſni waj ari ſaknu dariâ kahta dobê, no kareenes tad jaunee ſtahdinſ iſſtahdami pehz wajadsibas. Kad wezee augi, ſas wiſai ilgi auguſchi uſ weenas weetas, neattihſta wairs kreetnu lapu kahtu, tad tee pahſtahdami. Wezos ſtahdus pahſtahdot, ſaknu tiſchemurs tâ jaſagreeſch, ta katram ſaknu gabalinam teek wiſmaj pa azij jeb lapu pumpuram. Wezo ſtahdu pahrdaliſchana un iſſtahdiſchana wiſlabaf ijdarama rudeni ſeptembra meneſi waj ari agrâ pawafari, jo rabarbars ſahk augt pawafari wiſai agri. Sainneeziſbas jeb kufnas wajadsibam audſejamas tahdas ſugas un paſugas, kurâm aug trefni kahti, bet grejnuma ſtahdeem puſku dahrjos deriga katra ſuga un paſuga. Kâ eeteizamakâ ſuga kompotu pagatawoſchanai minama. Rheum undulatum (witnainais) lihdi ar paſugam: Queen Victoria (Kehmineene Wiſtorija), Magnum bonum un Linnaeus. Pee numſ rabarberu iſleetoſchana wiſpahrigi wehl toti neeziga, bet Anglija un Amerikâ tos peeſtaita delikateſem (ſualkakâm ehdamleetan) un tureenes tirgû tee ir eeneſigs produkts. Tâ, peemehram Londonê kopſch dahcheem gadeem weenâ paſchâ pawafara deenâ pahrdoti 30 weſumi rabarberu lapu kahtu un Nujorkâ pat ap 60 weſumi. Weenas mahjas wajadsibai jeb prahwai gimenei peeteek ar 10—12 Queen

Victoria rabarberu fugas stahdu no maja šahkot lihdi augustam, kamehr šchos lapu kahtus leeto. Weenâ reise no weena stahda neder wairaf atnemt par 3 — 4 lapam, un lapas labaf ir atlauft nekâ greeft.

Sihmejotees uf rabarbera daudspuſigo iſmantoſchanu, aiſrahdamš, ka tas, atſkaitot to efektu, kahtu tas ſneedſ kâ grejnuma augš, iſmantojams no ſaknem lihdi pat ſeedu ſteebra pehdejai ſehklai ſteebra galâ. Wina ſehklas, kâ jau minets, war iſleetot jaunu rabarberu pawairoſchanai, ſaknes leetojamaš ahrſtneežibâ un lapas un ſewiſchki lapu kahti iſleetojami daſchadu baidijuunu pagatawoſchanai. Atteežibâ uf pehdejo woſihni war runat par rabarberu wiſnu, rabarberu ſupu, rabarberu ſihſeli, rab. kompatu, rab. muſu, kuhſam, ſcheleju u. t. t.

Par rabarbera wiſnu kopič daſcheem gadeem pagatawoſchanaš rezepti paſneedſis, kahtš dahſneeks, iſteizas, ka ſchis wiſus ir patihkams un atſpirdjinoſchš dſehreens un nekahdâ ſinâ naw tam tahda garſcha kâ apteeſa pirkamam rabarbera wiſnam — Tinctura rheiaquosa (vinosa). Bet tâ ka pehž ſchâš pagatawoſchanaš rezeptes wiſus iſnahf kreetni reibinoſchš, tad rezeptes ſcheit neſihmeſchu, jo alkoholiſkee dſehreeni jaluhko tak aiſmirſt.

Par rabarbera lapu iſleetoſchanu kahtâ ſenakâ laiſrakſtâ bija eeteikta ſchahda rezepte: Jaunas rabarbera lapas nowelš no ſaulineem jeb kahtineem un wahra apmeħram 15 minutes ſahls uhdeni. Tad tâš noſahſch, iſſpeeſch wiſu uhdeni un ſakapa ſmalſi. Pa tam kaſtrolli ſawahra ſweeſtu un krejumu ar maſleet ſahls, pipareem un zukuru un leef tad rabarbera lapam ſchini mehržê wehl ſawahritees.

Tâ ka katrâ žif nebuht praktiſkâ pawahru gramatâ buhš eewetota ari pa kahtai rezeptei pagatawojimeem no rabarbera lapu kahteem, tad gan tahdaš ſcheit eewetot iſleekâš kâ leekâš, tak ſinama preeſchmeta weenkopibas deſt turu par wajadſigu no katram gruħtak pee-ejamaš graħmataš — „Minjonas Maħjſaimneežibas un Pawahru mahſla“ iſrakſtit ſchâš rezeptes.

Rabarberu ſupu zauri laiſta preeſch 6 perſonam $1\frac{1}{2}$ —2 mahzinas tihri nowaſgatus rabarbera kahtinus uſleef wahritees ar 2 ſtopeem uhdens un korteli zukura, un kad tee ſawahrijufchees, tad peeſpeeſch kaht 2 žitronu ſulu un weena žitrona ſaſnatalzinatu dſeltawo miſinu un peeġreeſch družin no waniljes pahſtinâš; tad eekuf 2 karotes kartupeku

miltu ar puskorteli uhdens, to peelej klast un freetni ijmaifa. Pee řchàs supas klast war dot zukurzwiħbakas waj beje kuhinas. (Wuj. M. u. P. m. 128. rez.).

Rabarbera řih řelis. Žanomijo kahda mahrzina rabarberu kahtinu, jařagreeřch gabalinos, jauřleef wahritees ar tif daudj uhdens, řa tee teef no ta apnemti un jaiřwahra miħřřti. Tad toř iřkahřch zaur řeetu, atřchřaida ar korteli uhdens, peelreef zukuru un žitrona miřu un peħdigi pahra řarotes kartupeku miltus puskorteli uhdens eejaufkus. — Klast dodams peens waj řalds krejums. (1440. rez.)

Rabarberu kom pots. Žaunu rabarberu lapu kahtinus nomiso, řagreeřch gabalinos, řakarřa řtipri ar řmalku zukuru un žep řrahřni freetni aiřwahřotâ formâ. (Wuj. 1155 rez.)

Rabarberu mu řs. Nomiso rabarberu kahtinus un nowahra nedoudj uhdenti, ar wiħnu zukuru un kaneli gluiři miħřřtus, řa iřjuhř nu tad iřkahřch zaur kařřtuwi (durchřchlagu). (Wuj. 1156. rez.)

Rabarbera řcheleja. 1—2 mahrz. rabarbera kahtinu nomiso un řagreeřch mařos gabalinos, uřlej tif daudj uhdens, řa tee apnemti, iřwahra uř leħnas uguns miħřřtus, iřlaiřch zaur řeetu, leef atkal uř uguns. Uř 1 řtopa řchàs řulas nem 2^{1/2} lotes řchelatina, ^{1/2} žitrona miřas un zukuru, maifa řcheleju weħl dařchàs minutes uř uguns, un tad eepilda formâ. (M. 1346. rez.)

Rabarbera kuhķa. Apm. ^{1/2} řtopa nemisotu řagreeřtu rabarberu iřřautê miħřřtus ar 1 glahři uhdens, 12—16 lotem zukura, un ^{1/2} žitrona miřas, iřřpeeřch tad zaur řeetu un atdieře. Pa tam iřžep no řweeřta miħķlas torti, apřmehře ar rabarbera mařu, řaleef wirřu miħķlu ruħřřchu weidigi, apřmehře ar olu un žep kuhķu mehřenâ řiltumâ apm. ^{1/2} řtundas ilgi. (Wuj. 1594. rezepts). —

Râ řinams, pagahjuřchâ 1917. gadâ rabarbereem bija japaleef řa nowahřtâ, jo zukura truhķuma deħř bij jaatřakas no rabarbera gardumeem. Daf žerams, řa turpmař to jo daudřkahtigaf iřleetos.

5. Biřchu maħtes pahřmainas jeb atjaunořchanas leetâ.

Biřchn řaimê, řa řinams, biřchu maħte řařneedj daudřřahrt garaku muħřchu nekâ darba bites un trani; jo wiħa war řařneegt pat peeži gadi wežumu, řameħř darba biřchu

un tranu muhjschs ir tifai dajchi mehnejschi. Bet rationaleem bijskopjeem sinaus ari tas apstahlis, ka wezai bijschu mahtei leels eespaids uj audjelibu; wina wehlafos gados wairs freetni nedehj olimu. Profesors N. Kufs sawa drawneeku wadoni aprahda, ka tas ne-efot gan nefahds retums, ka triju gadu wezam mahtem wehl pilnigi wifas eespehjas, nn ka bijuschas bijschu mahtes, kas wefeli peezi gadi strahdajuschas teizami. Pee mums wispahrigi atsihts, ka bijschu mahtes dsihwo ap peezi gadi un israhda peeteekojschu audjelibu tifai trihs gados un ka dajchas mahtes freetni strahda gan ari zeturtaja gada. Zo eewehrojot, dajchas bijskopju rofas grahmatas un wispahrigi freewu bijskopibas literatuta teef eeteifts mahti wiuas treschaja gada wifada jina pahrmaint, t. i. wezo mahti nobeigt un winas weeta peelift jaunu. Da tad wiuas muhjscha widu winai nolemts wifada jina beigtees. Bet waj schahds lehnums taijnigs un derigs weenlihdfigi preefsch wifam mahtem nu katra muhju plafschas tehwijas nowada? Waj ar scho eeteifumu neipefula tifai tee, kas ar bijschu mahschu audjeschamu pahredojschanai djen peknu? Waj schahda rihziba nelih-djinas Kreewijas wideena parastai speetu nomaitaschanas (разбойная) sistemai? Schis nopeetni japahrleef mahju bijskopeem.

Bar scho tematu sawa laifa esmu turejis bijskopju fapulzes preefschnefumus un rakstijis ari freewu bijskopibas jchurnalâ (fl. „Пчеловодство“ № 3. за 1915 г.), isteifdamees pret jahdu mainu. Ne drawneeku fapulze ne jchurnalâ manam domam pretineeki neradas; tapehz scheit rakstidams par wirsmineto tematu peepleefchos saweem fenakeem atsihmejumeem.

Kopfsch dascheem gadeem ari es sawa praktika nodewos stipri ween bijschu mahtes patwarigi atjaunot. Bet sa panahkums no drawas bija daudj rihpju, maj medus, jeb sa freews jafa „Хлопотъ полонъ ротъ, а перекусить нечего.“ Tad radas domas par to, waj tad daba pee bijschu mahtes resp. bijschu faines peemirft sawu peenahkumu? Peedsihwojumi taf rahda, ka dabas kopjschanâ atrodojschas bijschu faines taf ir pehz peezi gadeem nepaleef bei mahtes waj wifai nerafchigas, faut gan neipeeto. Zo finamas pat faines, kas wairof sa 10 gados naw speetojuschas, lai gan finams, ka tur wairs naw fenaka mahte. Da tad tur notifusi dabiga mahtes maina. Tapehz galu gala uj sawu peedsihwojumu un nowehrojumu pamata nahzu pee tahda

paſſcha ſlehdsjeena, ſahdu ſchinî jantajumâ jau agral eeguvis
 Df. Müllers, proti: mahtes pahrmajnu war
 pilnigi uſtizetees paſſchâm bitem (St. „40
 лѣтъ среди пчелъ“). Tâ rodas uſſkati, ſa ſchahda dabiga
 pahrmajna jeb mahtes atjajumoſchana ſawâ ſinâ tiſpat dabiga
 parahdiba biſchu dſihwê, ſa dabigâ ſpeetoſchana. Tapehſ
 biſchloppi, ſas pamatigi neſpehî ſefot katrâ ſaimê mahtes
 gaitai, war nobeigt jaunu mahti par diwi waj 3 gadi wezu
 noturetâs mahtes weetâ. Raſ ta par leelu ſkuhdu! Sewiſſhi
 jauneem drawneekem buhtu no tahdâm patwaribam jaatturas.

Râ jau mineju, biſchu mahtes dſihwo ap 5 gadi, un
 tâ tad winu puſmuhſchſ ir treſchajâ gadâ. Bet biſchu
 mahtei winas puſmuhſchâ tapat ſa ziteem dſihwneekem
 puſmuhſchâ wajag buht paſſchâ ſpehka jeb ſeedu laikâ.
 Un ſchinî laikâ nu eeteiz biſchu mahtes nobeigt: Waj tas
 naw ehrmoti? Daba mahtei peeſſchir tſchetrns waj peeſus
 gadus, bet biſchloppi eedomatas pelnas deht gudrineeki
 eeteiz mahti pehſ diwi gadeem treſchajâ wiſadâ ſinâ nonahwet
 un pahrmajnit ar jaunu, daſſchahrt daudî nederigaku mahti,
 neewehrojot to, ſa wiſâm biſchu mahtem, ſa ari ziteem
 weenas ſugas inſekteem un ſihdameem kuſtoneem eeſpehjas
 un ihpaſchibas raw pilnigi weenadas.

Schahdâ patwarigâ mahtes nobeigſchanas lectâ
 pateeſcham buhu jaegaumê Katerinas II. paſihſtamais
 iſteizeens: „Labal deſmit wainigos attaiſnot, nekâ weenu
 newainigu noteeſat.“ Pahrgrojama preeſſch bieneekem
 ſchi ſrahje buhtu ſchahdi: „Labal atſtaht wiſas
 wezâs mahtes dſihwas, nekâ nobeigt jeb ſchu
 tiſai weenu derigu mahti.“

Ihſti gruhti attaiſnojama patwariga biſchu mahtes
 maina, ſad eewehro daſchadas neiſdewibas pee referwu
 mahſchu iſaudſinaſchanas, ſa ari neweiſſmes mahtes iſraſſtot
 no attahleenes un pee tam ſekojoſchus olinu dehſchanas
 pahtraufumus un biſchu energijas apſtaſſchanos paſſchâ
 eenejuma laikâ. Seemeku gubernâs, kur bitem lidoſchanas
 laiks paſtahw tiſai 4—5 mehneſchi un kur labwehliga laika
 paſtahwiba ilgaku laiku ir retums, tur biſchu un mahes
 darbibas pahtrercukums tiſai jau uſ weenu deenu ween
 turams par prahwu juudejumu. Sewiſſhi wezâs mahtes
 pahrmajna ar jaunu neapwaiſlotu mahti ir nedroſcha leeta,
 tapehſ ſa jaunâ mahte iſlidojot tâ ſauktâ „laulibas gaitâ“
 ar tranem ne reti ween noſliht, un ſaime nu padota
 galejam poſtam. Kur bites paſchas pehſ galwenâ eenejuma

atjauno mahti, tur reti kad gadās tahdas nebuhššanas. Un zīf patihkāmā kahrtā un noderīgā, ihstā laiktā noteek ichi dabīgā mahtes atjaunošana, to jāvā prastē wairakkahrt ešmu nowehrojīs.

Wineschu leit no šawas drawneeka dšihwes daschus faktus, kas apstiprina teoriju par mahtes atjaunošanas atstahšanu pašchām bitem. Pirmo reiš tahdu gadījumu nowehroju 1906. g. pee šaimes № 1., no kura gadījuma daudš ko drawneezibā mahzijos. Luht, 18. augustā pee šchās šaimes tropa semē ismeštu eeraudšiju beigtu bišchu mahti. Domaju, ka ichi šaime nu pagalam, jo referwas mahtes nebija un tuwa rudens dehl likt bitem išaudset jaunu mahti nebija ko domat. Steidšigi kehros pee šaimes pamatigas apskatīšanas. Bet apskatot kahrtēs atradu wišadu stadiju perus un beidsjot eeraudšiju ari pašchu jauno mahti. Tā tad teit bites pašchas bija isdarijušchas mahtes pahrmainu, un tā ka no šaimju šaraksta bija redšams, tad wezā mahte bija dšimuši 1903. g. juniajā. Šchi mahte bija pahrmainita taišni winas treschajā dšihwes gadā.

Dtru mahtes pahrmainas gadījumu nowehroju šchahdi: 1907. g. 6. juliajā apskatot šaimi № 7., atradu mahti glušchi gurdenu un tik nešpehzigu, ka newareja noturetees uš kahrtēs, bet nokrita semē. Wina bija apsehsta no bišchu utim un spahrni tai bija masleet šapostit. Uš kahrtēm bija redšamas daschas isehstas mahtes kanninas, bet weena mahtes kannina leezinaja par jaunās mahtes kahrtigu išeeshanu. Atdarot perekli pehz diwi deenam, t. i. 28. juliajā, tur eeraudšiju daschas oliņas, bet toreiseja bišchu leelishā nilnuma dehl neišdewas mahti ušskatit. Wehlah, 1. augustā šcho šaimi atradu wajadšigā kahrtibā. Tā tad šcheit bija išnashkusi jauna mahte juliija mehnešcha widū, t. i. galwenā medus eenesuma beigās un jau pirms ta, kad es atnehmū newarigo wezo mahti. Šchās mahtes pahrmaina norika winas zeturtajā gadā, un par šaimes masrašchenibu pehdejos gados nebija ko šchehlotees.

Zīf riškanta war daschkahrti buht šewišchi pawehlu isdarita patwariga mahtes atjaunošana, pahrleezinajos nesen. Neraugotees uš wairakkahrt peedšihwoteem mahtes atjaunošanas gadījumeem no bitem pašchām, tak wehl 1916. g. 3 augustā atnehmū šaimēi № 11. mahti, lai bites išaudsetu jaunu, jo šaime, kaut gan zeeta mas no pawasara deluma kaites, tomehr bija wišai masrašhiga un nedewa ari gaiditā dabiga špeeta. Šchi mahte gan tikai bij diwi gadi weza jo bija radušeš 1914. g. juliajā. Jauna mahte gan te tika išaudšinata, bet wehl 28. augustā nebija ta šajkatama nedj ari redšami peri,

taf tranu peeturēschana un bišchu energija leezinaja par mahtes ejamibu. Tā ka tad ilgal paitahweja nelabwehligs laiks, bija jadomā, ka jaunā mahte paleef neapwaišlota, jo 5. septembrī šaimi seemai eefahrtojot nowehroju tās paščas pašīmes, kuras 28. augustā, kapehž bija ween jaeeseemo un, — uš labu laimi. Bet te 25. septembrī wehl bija tif šilta, jauka deena, ka šchi un ari zitas šaimes išdarija pilnigu aplidošchanos. Šā bija noprotams, tad jaunā mahte šchini wehlajā rudens deenā bija apwaišlojusees, un pawafarā jau laikus tropā bija fahrtigi peri.

Beidjot peerinu, ka aprahdijis wirsminetos gadijumus mahtes atjaunošchanas leetā nebuht negribu pilnigi un katrā gadijumā uštahtees pret mahtes mainu un ar šcho biteneekeem it tā ušfaukt: „Nost ar bišchu mahšchu patwarigu atjaunošchanu!“ Nebuht ne. Gadijumos, kad pee mahtes nomanams krowlums waj kahds nebuht truhkums, tad ta atnemama un šaimē peeleekama waj nu jauna mahte waj jaleef tahdu paščan bitem išaudset. Bet tahda pahrmaina jaišdara aišween pee laifa wišlabaf junijā waj julijā, lai šaimes nebuhtu jaeeseemo ar neapauglotu mahti waj ari pahraf nešpehšigu un wezu, kura mehdi křišt agrā pawafari, kad pahrmaina wišai neišdewiga. Tā tad šchai leetā muhšu drawneekēm newajag šautees maldinatees no zitseniju eeteikumeem waj špekulanteem bet rikfotees šawās drawās apdomigi uu ušmanigi uš šawu peedšihwojumu pamata un ar gaišchu prahtu.

6. Dahrškopja dešmit baušchli.

Pee auglu dahršu eerihkošchanas un kopšchanas tā dešmit šwarigatee noteikumi jeb 10 baušchli minami šhee:

- I. Auglu dahršs beš sehtas naw nekahds dahršs; tapehž gahdā, ka dahršu eerobešcho dšihwi (eglu, akaziju u. z.) waj nedšihwi šchogi jeb sehta.
- II. Šsraugees dahršjam šaulainu weetu ar noderigu šemi un kreetnu apakšā grunti.
- III. Dod tikai kreetneem un weseligeem kozineem dahršā weetu, tapehž išfargees no „brahka“ kokeem, jo nelahdšigi augi neatmaksā kopšchanas, bet pawairo puhles un raišes.
- IV. Aišfargā wahrigos augus aišween laikus pret seemas šalu un pawafara šaules štareem, bet gahdā ka augot teem netruhšt gaišmas un gaiša; tapehž neštahdi nekahdu augu par beeschi kopā un ušturi ap teem irdeni šemi.

- V. Mehşlo ap augeem femi un nelauj peetruhki uhdens; jo mitrums, mehşli un şiltums ir augeem burwju şiflis.
- VI. Gaħdà par tihribu şawà daħrşà un pee tam tihri augtu fokus no leekeem un şauşeeem şareem un şuhnám.
- VII. Eşi uşmanigs pret daħrşaugu kaitekteem un işnihşini tos zif un kà ween şpehşams.
- VIII. Paşteidsşees ar pabalşteem augļu pilneem kokeem un peeşeen jaunus kozinus pee meetineem; zitadi tee no naştas un wehja teet şakropłoti.
- IX. Memehşlo şlimu augu un nedod augeem nekad şaufà semė şchidru mehşlu, bet leeto tos tikał pehş leetus waj aplaişt-şchanas eepreeşch ar tihru uhdeni.
- X. Augtus nowahşot şaudşe augtu deweşus augus un işleeto aişween augtus peenahşigi un no eenahşuma par teem neaişmirşti şawu dafu iđdot ari daħrşa labà.

7. Desmit drawneeka bauşhli.

Šà fatrà darbà, tà ari eeneşigà drawneezibà, ir şawi noteikumi, kuri uş pareişako jaişpilda un furus laşam şekoşchos desmit drawneeka bauşhlos:

- I. Neişşamişt, neaptuşt darbà pee pirmàs neişdewibas; nevf-şkarit şaudejumu par nelaimi, bet par kluşdu, kura ahtri işlabojama;
- II. Neşahkt drawot, ja drawoşchanas şekmes naw pamatotas uş işchakłam darba mişłotajàm un şaprahtigàm rokam;
- III. Geşahkt drawot ar 1 — 2 şaimem un plaşchu drawu neeerihkot apwidos ar şliķràm bişchu ganibam, ja tàš naw uşlabojamas ar kulturàs medus augeem;
- IV. Memeklet şekmes mahtşligos, daşchenedaşchados drawneezibas peederumos, jaunos, wilinoşchos labi nepahrbauditos drawoşchanas panehmeenos, bet derigu şinaşchanu peemeh-roschanà darbam;
- V. Darit wişu laikà, jo neweena lauřşaimneezibas noşare tà neatreebj nolaidibu, kà drawneeziba. Drawà laikà neişdarits weens patš darbs war buht par eemeşlu wişa gada drawas neişdewibai, tadeşk ko domà darit rihtu, ja eepheşjams, dari şchodeen un nekad neşpehşeşees ar darba atlitschanu;
- VI. Şawairo bitem eeneşums, şaimes pahrwedot labatàs ganibàs, waj dehtot un sehjot drawas tuwumà leelakà mehrà weengadeşus un daudşgadijus medus augus. Maşuminam pat wişlabako medus augu, eeneşuma wairoşchanai naw noşihmes;

- VII. Īsmantot galveno eņeĵumu, kas ūpeĵjams tikai ar ūtprām ūaimem, dodot tām ūtropā peeteĵoĵas telpas un laiĵa atņemot leefos medus kraĵjumus;
- VIII. Apsiniga medūweedes leetĵoĵana, leetprateja rokās ir neatūverams drawneezibas riĵts, bet ūlitta drawneeka rokās — aĵakais biĵĵu nahves riĵts, atņemot winām wiĵu waĵaras eņeĵumu, kaĵehl ar medūweedi pee medus atņem- ūĵanas jariĵtoĵas loti apsiniĵi, lai nebuĵtu weĵlaf ĵaleef eelaps tur, kur ūaĵkum.ĵ ūlitti ūaĵĵuĵis;
- IX. Ķaglabā drawas reūerves kapitāls medū, waĵ nauda, kurĵĵ beĵ kaĵeĵĵanās un ūĵopoĵĵanās ĵaiūleeto biĵĵu labā ūlittos medus raĵĵas gaĵos, ar kureem drawneekam ir ĵareĵĵinas;
- X. Ķuret drawā tikai ūpeĵzigas ūaimes, kuras pee maĵ darba dod labu peĵau, turpretim waĵĵas ūaimes praĵa daudĵ puĵlu un atnes ūaudeĵumus, kaĵehl waĵĵās ūaimes iĵstā laiĵā no ūitām paūtprinamas, waĵ tām peeweenoĵamas. Kurĵĵ drawneeks ūentīūees iūpildit wiūus minetos haūūĵus, tam daudĵ nebuĵs ūaĵĵehloĵas par neraĵĵas gaĵeem, ka bites tam neeĵodas un ka tās winam neatnes peĵnas.

Dr. Aĵbolinĵ.

Vrodneeziski un literariiski (etnografiski) šihkumi.

Dahrsā raschojumu mehru šališdsinajums ar swaru.

1	puhrs	ahbofu	šwer	95—120	mahrz.
1	"	bumbeeru	"	100—125	"
1	"	plumju	"	125—135	"
1	"	kartupeļu	"	115—120	"
1	"	burkānu	"	90—100	"
1	"	kašlu (greeschuu)	"	85—95	"
1	"	beeschu	"	85—95	"
1	"	šihpolu	"	100—115	"
1	"	pupu ar pahkst.	"	50—60	"
1*)	"	širnu " "	"	55—65	"
1	garniza	ahbofu	"	4 ¹ / ₂ —5	"
1	"	bumbeeru	"	4 ¹ / ₂ —5	"
1	"	kartupeļu	"	—6	"
1	stops	pluhmju	šwer	2	"
1	"	širschu bes kašt.	"	2—2 ¹ / ₂	"
1	"	" ar "	"	1 ¹ / ₂ —1 ³ / ₄	"
1	"	semenu	"	1 ³ / ₄ —2	"
1	"	awenu	"	1 ³ / ₄ —2	"
1	"	jahnogu	"	—2	"
1	"	stikenu	"	—2	"
1	šhoks	kašpostu	"	7—8	pudi.

Wišhu attihštischanās laika garums daschadās šadijās.

Mahte — oliņa 3 deenas, zirmenis 6 d., kašpurs 7 d.
 wišs attihštibas laiks 16 d.; muhscha garums 3—5 gadi.
 Trans — oliņa 3 deenas, zirmenis 6 d., kašpurs 15 d.
 wišs attihštibas laiks 24 d.; muhscha garums 4 mehneschi.
 Darba bite — 3 deenas, zirmenis 7 d., kašpurs 11 d.
 wišs attihštibas laiks 21 d.; muhscha garums 1—9 mehn.

Dahrsaju sehklu wairums pret semes seelumu.

Kašposti jasehj 2 lotes us 1 □ aši; burkāni 1 lote
 us 4 ašis garas un 3¹/₂ pehdas platas dobes; zigorini seh-
 jami tāpat kā burkāni. Ēopu rahzeni sehjami 1 mahrz. un
 burkāni 5 mahrz. us puhrweetas. (Čaukf. r. kal.)

*) No weena puhra nelobitu širnu ijnahš 30—40 mahrz. graudu.

Medus sastāvdaļas.

(Widējs prozents peļņ prof. Kōniga).

Uhdens			18,96
Slahpeklu weelas			1,42
Augļu zūfura (lewuloses)	} Pahrwehrsta	} zūfura	73,31
Kekaru zūfura (dekstroses)			
Uedru zūfura (sacharoses)			2,69
Dekstrina (stehrfelu weelas)			3,89
Skudru stahbes			0,11
Pelnu			0,24
Zitu organisku weelu (putekli, wassli)			0,18

Ahhbolu swara saudejums.

Ahhbolus ilgaku laiku usglabajot, tee no sawa swara saude: labi eerihkotās telpās — 15%, masaf noderigās telpās — 20—30% un nelahgās telpās — 50% un pat wairaf. — Deeminams ari, ka augli gaismā glabajot saude wairaf (7,6%) nekā tumfā glabajot (5,3%) no sawa swara.

Galwenakais mehslu fators.

	Slahpekta %	Kalija %	Fosforst. %
1. Eellopu mehslōs	3,4	4,0	1,6
2. Sirgu "	5,8	5,3	2,8
3. Uitu "	8,3	6,7	1,5
4. Zuhlu "	4,5	6,0	1,9
5. Putnu "	14,6	8,2	15,5
6. Mehslu futrā	1,5	4,9	0,1
7. Utejamu weetu mehslōs	7,0	2,1	2,6
8. Kaulu mistōs	3,8	0,2	23,2
9. Koku pelnōs	—	10—15	—
10. Guanoā	13,0	2,3	13,0
11. Skuju koku pelnōs	—	6	2,5

Deesi h me. Sofu un pihtu mehslu wahjaki, wistu un duhju spehzigaki. (Peļņ „Laukf. v. kal.“)

Kartupeļu mehslu.

Kartupeleem wislabakee mahksligee mehslu ir superfosfats un Tschiles salpeters; derigs ari kaliji, bet jau pirms stahdischanas iskaisams. Superfosfats kaisams pee stahdischanas un tad peļņ kahdām 14 deenam Tschiles salpeters.

Auglu koku mehflorhana.

Auglu koku mehflorhanai janoteef jau juliija mehnesi, jo tad attihstas nahflorha gada auglu pumpuri. Schai mehflorhanai ari tas labums, ka tad tekofcha gada augli neno-kriht un pilnigaf attihstas. Koku pelni, ateju un mahfligee mehflori tam noluhkam wisai derigi. Protams, ka mehflori leekami ap koka stahwu koka krona plaschumâ un tad jaap-slaka, lai semê wiszaur weenadi isdalas. Pee pascha stahwa naw jamehflori, jo tur naw smalko saknischu, bet jo wairaf attahsaku, kur atrodas wisas smalkas saknites.

Grads seeds wiswairak medu isdod?

Peedsihwojumi peerahdijuschu, ka seedi wisos laikos neisdod weenada medus jeb nektara daudsuma. Leepu seedi isdod wiswairak medus pee mitra gaisa + $14\frac{1}{2}^{\circ}$ R. minimuma siltumas, itin dauds sautejoschâ pehrkona laiskâ. Sausâ gaisâ un pee leelaka siltuma bites leepas apmekle tikai pa rihsteem un wakareem, jo tikai tad leepu un ari daschu zitu medus augu seedos atrodas medus. Auglu koki ari sem + 14° R. neisdod medus; turpreti ahholinschu jau pee $12-+13^{\circ}$ R. un stikenaju seedi pat pee 9 lihds + 10° R. siltumas.

Koku smehrs.

Koku eewainojumu apsmehreschanai pagatawojama smehre no mahleem, gowju plekam un masleet pelneem ar atschaiditu sutraju (wirzi). Ur scheem smehreem apleekamas atplehsto waj nosahgeto saru weetas un ziti koku eewainojumi un, ja wajadsigs, eewainojumu weetas apseenamas ar drehbi. Koku witeschanai pagatawojams pabeefs schkidrums no kalku un mahlu uhdens. — Kalku peenu pagatawo, nemot dedsinatus swaigus kalkus, apm. if us 3 mahrzinam kalku 8 stopus uhdens. Dedsinatee kalki eepreefschu ar masaku dalu uhdens dsehshchami un tad peelejams wiss uhdens samehrs. Kalku peens leetojams rudenos un pawasaros pehz koku notihrischanas, lai suhnas un kirpju, ka ari zitu laiteklu olinas tiktu isnihzinati. Jaapschalssta neween stumburs, bet wiss koks. — Koku gaischais nowitejums issarga kokus ari no agras pawasara faules staru kaittigâ eespaida.

Beeto potwasku weenkahrfscha pagatawoschana.

Nem weenu swara dafu wasku un diwreis til eglu sweku un iskaufè us lehnas uguns, tad peelej terpentinu pehjswara tikpat fà bija waska un wisu scho masu falej seklâ, plataâ traufâ. Kad masa fazeetejusi, tad to pehjs wajadsibas fagreesch gabalinôs.

Siâ un kad jaehd muhsu behrneem augli?

Daudsas mahtes fuhdsas, fâ pa swaigu auglu un ogu laifu behrni weegl samaitâ wehderus, pee kam auglu baroschanas wehrtiba ari eet pasuschana. Tapehjs janem wehrâ, fâ jaehd augli un ogas, lai wini nebojatu behrnu weselibu un nesaudetu sawu baroschanas wehrtibu. Kirschogas satur loti dauds uhdens dasas, fapehjs mahgas fulas winas war tikai gruhti fagremot. Lai kirschogas nebojatu behrnu mahgas, tad winas ehdot jadod behrneem pa starpam maise. Ihpaschi sweesti-maise atweeglina un weizina auglu fagremoschannu. Epreeksch gulet eeschanas nekad nedrihft neds auglus, neds ogas ehst. Semenés dauds weeglat fagremojamas, ja winas apkaifa ar zukuru un laujs zukuram eewilltees. —mj—

Semenes un winn eespaids us zilweka organismu.

No wiseem muhsu augteem semenem droschi ween wiswairaf draugu. Tas nahf zaur winu daudsam peewilzigajam ihpaschibam. Schis ogas ir gahrdas, smarschigas, weegli fagremojamas. Bes tam winam ir til dauds labu ihpaschibu, fâ buhtu leeki te wisas wehl usfkaitit. Bet semenes war noderet ne fâ patihkams baudu lihdsfeklis ween. Winam wehl ir diwas loti wehrtigas ihpaschibas, fâ noder ari higienai un flaištuma kopschanai. — Semenés gandrih wijs flinneeki drihft baudit. Tikai tee, fâ flimo ar aklâs farnas eekaisumu, nedrihft winas ehst. Winas wairo asinis un weizina asins rinkoschannu. Gifts flinneekeem winas teef parastitas fâ sahles. Teem, fâ flimo ar bahluma kaiti, winas uslabo wisu organismu. Schini gadijumâ tās jawahra, fulai japeemaisa frejums un tahdâ weidâ tad jabauda. Diw- un trihs reis deenâ winas ehd tee, fâ strgst ar bahluma kaiti, un wehl nekad naw dsredets, fâ schee flimee, kuri zitadi loti juhtigi pret ahrsta preekschrafsteem, buhtu jel fahdreis leeguschees scho lihdsekli baudit. Semenés lihds ari sobeem, atswabinadamas winus no sobu afmena, kursch zitadi nepatihkamâ kahrtâ jaleef nogrebt sobu ahrstam.

Bet fkaistuma meksetaji zeena semenes kà ahrkahrteju lihdsefli, sawu fkaistumu usturet un atjaunot. Ja kahdam ir wafaras plankumi, furus faules stari rada us ahdas, tad ari te semenes ir ihstais lihdseflis. Winas teef pahrgreestas un tahdà weidà listas us apdeguschajàm weetam waj winu sula teef isspeesta, samaisita ar neleelu daudsuma zitronu sulas un tad lista us fejas un rokam. Skaistuma ahrsti palihds sawàm pazintem zaur to, ka juniya un juliya mehneschos dseedina winus ar semenu sulu. Un wini fasneedsot ahrkahrteji labus panahkumus. Ari pret farkanàm rokam semenu sula kopà ar zitrona sulu israhdiujes par wisai labu lihdsefli. No tschaklajeem pirksteem, kas tihrot daschas faknes, kluwuschì nelihri un plankumaini, wina nodsen schos neglihtumus un padara ahdu mihsstu un patihkamu. Un kas tas labakais: schis lihdseflis ir lehts, jo newajag nemas dauds semenu preeksch tam, lai padaritu sawu ahpu tihru un mihsstu, kas, protams, neweenam newar buht nepatihkami.

(Pehj „Df. W.“)

Schklu dihgshanas spehks usuràs un winas usdihkst:

Kimeneem . . . 3 g., 5 d.	Magonem . . . 3 g., 3 d.
Meirameem . . . 2 „ 8 „	Kahzeneem . . . 3—4 „ 6 „
Rabarbereem 2—3 „ 7 „	Redisem . . . 4 „ 5 „
Sihpoleem . . . 2 „ 14 „	Beetem . . . 3—4 „ 8 „
Burfaneem . . . 3 „ 8 „	Selderineem . 3—4 „ 14 „
Dupam . . . 3—4 „ 7 „	Spinattem . . . 4 „ 8 „
Dillem . . . 3—4 „ 8 „	Kahseem . . . 4—5 „ 6 „
Puraweem . . . 3 „ 11 „	Kahposteem . . 5 „ 6 „
Sirneem . . . 3—4 „ 7 „	Rutkeem . . . 5 „ 5 „
Lokeem . . . 3 „ 12 „	Salateem . . . 5 „ 6 „
Lehzem . . . 3—5 „ 6 „	Gurkeem . . . 6 „ 8 „
Peterfiseem . . 3 „ 10 „	Kirbischeem . . 6 „ 6 „
Zigorineem . . 3—4 „ 8 „	Meloneem . . . 6 „ 8 „
Spargeleem . . 3 „ 30 „	Kressem . . . 6 „ 3 „

Labibas sehklas derigas sehshanai 2 g. wezas.

P e e s i h m e. Pirmee fkaitki rahda dihgshanas spehka ilgumu, otree deenu fkaitki, kurà sehkla usdihgst.

(Pehj „Semkop. rof. kal.“)

Medus etikis.

No medus atleefam waj uswahrita medus war pagatawot etiki, ja us nepilneem 5 stopeem uhdens nem 2¹/₂

mahrzinas medus. Šho abeju weelu maišijumā jaeleef lahda maišes garofina waj ari masleet fahbas maišes mihklas. Trauks ar raudsejamo schidrumu janoleef fildā weetā. Kad ruhgschana ndrutejusi, tad traufa spundes zaurums japahrflahj ar drehbi, lai jaunajam etifim wehl waretu zil nebuht peekluht gais. Dehj etika noskaidroschanās tas ispildams pudelēs.

Bišhu faines fastahws.

Normala bišhu faine speetoschanas laikā pastahw no 1 mahtes, 2000—3000 tranem, 30,000—60,000 darba bitem, 60,000—70,000 peru kanningam un 1—15 mahtes kanningam. — Speets fastahw no 1 mahtes, 400—600 tranem (agreem speeteem daschahrt wisai maf tranu) un 7000—25,000 darba bitem. Speets swer 4—9 mahrzinas un wisai retos gadījumos ari pahraf par 10 mahrzinam.

Zelsija, Reomira un Fahrenheita termometru gradu salihdsinajums.

Zelsija.	Reomira.	Fahrenheita.	Zelsija.	Reomira.	Fahrenheita.
+ 100	+ 80	+ 212	+ 20	+ 16	+ 68
+ 90	+ 72	+ 194	+ 10	+ 8	+ 50
+ 80	+ 64	+ 176	0	0	+ 32
+ 70	+ 56	+ 158	— 10	— 8	+ 14
+ 60	+ 48	+ 140	— 20	— 16	— 4
+ 50	+ 40	+ 122	— 30	— 24	— 22
+ 40	+ 32	+ 104	— 40	— 32	— 40
+ 30	+ 24	+ 86			

Ahboleem nedod gatawibas apleezibas.

(Uf auglu tirgus.)

Dirzejs: „Kahdi jums safi ahboli!“

Pahrdewejs: „Schee ahboli aisween safi.“

Dirzejs: „Bet tee pawisam safi... Man leefas fa wini wehl naw gatawi.“

Pahrdewejs: „Kas to nu sin... — Gatawibas apleezibas ahboleem nefad nedod.“

Legenda par bischu dselonu.

Kad pasaule bija radīta un bites zihtīgi sčuma sčuhnas un darbīgi eewahža medu, tad reis zilweks pee tām peegahjis, ispostijis wīnu mahjokli un atnehmis medu. No ta apbehdinatās bites tuhlin aislaidusčās pee Deewa sčuhdsēt zilwekus.

„Uf Kungs,“ wīnas sčazija, „zilweks muhs apbehdina: wīnsč mums us reisi atnem wīsu to, ko mehs ar leelām puhlem sčakrahjam pa wīsu wasaru. Mums gan ir dselons, bet mehs wehl lihds sčim ihsti nesinam, preeksč ka tas leetojams. Kaut mums buhtu atlauts ar to zilwekus dselt!“ — Bet bischu luhgums netika pilnīgi eewehrots: wīnām tika atlauts tika atgāinatees un aissargatees no zilwekeem.

Nahkosčā wasarā atfahrtojās ta pati wehsture: zilweks atkal atnehma bitem medu, kuru wīnas tīf zentīgi bija eewahkusčās. Bites gahja atkal zilweku sčuhdsēt:

— „Mehs gan dschlām zilweku, bet gan to neaisflawejām wīna muhs no jauna aplaupit. Wīna meesa gan uspampa no muhsu dselona, un mums sčkeet, ka tam ir gipts. Kaut mums buhtu atlauts zilwekus tā dselt, ka wīni us reis nomirtu no muhsu gipts!“ — Uf sčahdu bischu luhgumu, pehz tautas legendas, Deews atbildejis sčahdeem wahrdeem:

„Juhš esat loti nīfnas un juhšu nīfnuma dehl mirstat pasčas, pehz ta, kad eedselsat zilwekam waj kahdam zitam dsihwneekam.“ No ta laika — tauta peebilst — bite nomirst, kad zilwekam ir eedschlusi.

Legenda par bischu iszelsčanos.

Pehz Kaukasa kalnīneeku nostahsteem bischu iszelsčanās sčahda: pehrsons reis us zilwekeem sadusmojees un isnīhzinajis wīsas bites, isnemot tika weenu, kura tika isglahtā no Deewmahtes. Un no sčah swehtā insekta iszehlusčās wīsas zitas bites. —

Pehz kahdas zitas wezlaiku legendas — bite esot weeniga buhtne, kas usglabajusees no selta laikeem.

Pehz daschu seemela tautu mitologijas rafa, no kuras bites usturas, pileeneem nokrihtot semē no swehtā koka osča. —

Parunas.

Bite masa, bet mahža zilwekeem leelu gudribu.

Bites eewahž medu ari no saktigeem seedeem.

Ne bite bef dselona, ne rose bef ehrfscheem
 Darbigz kà bite. (Tà atfanzas par wisai strahdigu zilweku)
 Eai bites padotos, ta wajag no firds mihslet.
 Jo bagatakas druwas, jo nabadsigakas drawas; jo
 tukshakas druwas, jo bagatakas drawas.
 Sagt tropu ar bitem — basnizas sahdsiba.
 Kas pahrdod bites, — pahrdod sawu laimi.
 Dukes preelsh bitem, — bites preelsh pukem —

Mihklas.

Diwi leeli leeltjās
 Ubi seemu pahrzeetufchi,
 Weens eelsh sneega kupenas,
 Otris fokā firsniā.
 (ʔuŋ ʔsuaməʔ nʔuŋg)

Mafs, mafs wihrinsh, afs, afs zirwits.
 (ʔmʔ)

Kahdam tehwan bija dahrs, dahrsā foks, fokā schuh-
 plis, schuhpli behrens, behrnā swehrs.
 (ʔsuuʔ)

Krati mani, bersē mani,
 Tew tas saldums, man tas weeglums. —
 (ʔʔəqʔʔ)

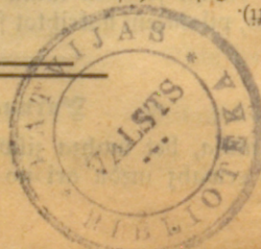
Mafs funits, ne rej ne kauz, bet stipri fosch. —
 (ʔmʔ)

Masa masa seewina, trihsšmits mitschu galwā. —
 (ʔuʔʔʔʔʔʔ nʔʔoʔʔʔʔ)

Satsch kà sahle, balts kà sneegs, farkans kà afinis. —
 (ʔʔo un ʔəʔʔ ʔʔʔʔ nʔʔʔʔʔʔ)

Sarkana telite, aschku waldsinsh. —
 (ʔuʔʔʔʔʔ)

Salmi dahrgafi, nekā graudi. Rudsfaji dahrgafi nekā rudsi.
 (ʔmʔʔʔʔ)

- Mahrtina Entera masais katkisms. Maksa 5 kap.
- Diwpadsmitaja stunda. Ed. Kaimina. Maksa 45 kap.
- Kristus drandse. Maksa 5 kap.
- Deewa isrehkiniaschanas ar Ciropas tantam. Maksa 12 kap.
- Klausees seme. Maksa 3 kap.
- Klufinatas ilgās. K. Roy, stahsts jaunibai. Maksa
15 kap.
- Pestifchanas pahrlieziba. Maksa 8 kap.
- Deewischkās lekās. Upzerejums par I. Petera 1, 3—11,
mahjitaja E. Modersona. Maksa 30 kap.
- Dsilhwais Uhdens, garigas dseefmas foreem, I. kopojuums.
Maksa 15 kap.
- Saihfinajumi rakstos lihds ar paskaidroschanu. Sa-
stahdijis D. Bruhlschis. Maksa 10 kap.; istu-
rigos wahkos 25 kap.
- Kas wajadsigs muhsu tantai? Tulk. D. Bruhlschis
Maksa 8 kap.